

RevolverTM

marec - maj 1993, št. 7, cena 400,00 SLT

BERLIN ▼ KAJ POČETI V LONDONU ▼ DRAKULIĆ ▼ LEŠNIK ▼ EDVARD II.

VARNO

V svetu je že okoli 10 milijonov ljudi okuženih z virusom HIV, ki povzroča AIDS. Virus se prenaša predvsem s spolnimi odnosi, z izmenjavanjem igel pri vbrzganju droge, z matere na plod ter z okuženo krvjo. Najpomembnejši način prenosa so spolni odnosi. Ni tako pomembno kdaj, kje in s kom imaš spolni odnos, ampak predvsem kako. Okuži se lahko vsakdo, ki ne prakticira varnejšega seksa.

VIMENI

Z NJO
Z NJIM

NEVAREN SEKS

je vsak odnos, pri katerem pride kri ali sperma ene osebe v telo druge osebe. Pri penetraciji (prodiranju penisa v vagino ali v anus) se virus prenese preko sperme ali preko sluznice spolnih organov. Zato je nujna uporaba kondoma. Pri oralni stimulaciji sperma ali kri (menstruacija!) ne smeta priti v usta.

VARNEJŠI SEKS

je seks s kondomom. Ta se seveda ne sme strgati ali sneti. Kondom mora biti kvaliteten, iz lateksa, in pravilno uporabljen. Najboljši so kondomi s spermicidnim premazom. Priporočljivo je uporabljati tudi polzila (lubrikatorje) z vodno osnovo. Kondom natakneš na vrh penisa, ko nabrekne, in ga odvijesh vzdolž penisa do konca. Po izlivu je treba penis takoj izvleči iz vagine ali anusa in tedaj kondom pazljivo snameš. Kondom je le za enkratno uporabo. Pri draženju spolnih organov z usti in z jezikom vselej pazimo, da ne pridemo v kontakt s spermo ali s krvjo.

VAREN SEKS

objemanje, božanje, gnetenje, poljubljanje, vzajemna masturbacija - vse to so dokaj varne spolne tehnike, seveda le v primeru, da ne pride kri ali sperma enega v telo drugega partnerja. Alkohol, poživila in mamila zmanjšajo samokontrolo ter ogrožajo varnejši seks.

VEČINA, MANJŠINA

Izraza, okoli katerih se bomo vrteli, ne bomo uporabili toliko v strokovnem smislu, kolikor bolj v vsakdanjem v tistem, ki pride do veljave (toda, ko gre za vprašanje moči). Prva ugotovitev nam torej da gre za zelo občutljiva področja. Seveda, neka večina je v širšem kontekstu lahko takoj manjšina – slovenski narod je v evropskem okviru zelo majhen, nekatera peščica, ki je naj manj občutljiva za nasilnost neke večje enote; v slovenskem okviru pa je večina, ki kar lahko izvaja nasilje nad manjšino deli družbe. Tako, da je poglavitno pravičje priznavanje strpnosti, sprejemanje, toleranca do tistih delov sveta, družbe, skupine, ki so sicer v manjšini, imajo pa prav tako pravice v družbi, kot seveda vsi državljani.

Homoseksualna populacija je v družbi v manjšini, večinsko pa ni heteroseksualen. Od tega je težko pričakovati, da bo kar sam od sebe stopen, sprejemljiv itd. Zato ga morajo homoseksualci stalno opozarjati na te stvari, na njihove pravice, predvsem za enakopravnost – za enakopravnost homoseksualcev, homoseksualnosti za pravico do drugačnosti. Večina homoseksualcev je sicer krepko skrita in manjkraj zaide v konflikt z družbeno večino – odločitev za skrito življenje njim sicer omogoča v življenju prihrani, po drugi strani pa morajo vselej paziti, da jih nihče ne opazi, njihovo življenje je živčno napeto, nemalokrat zapadeno v paradoksalna stanja. Verjetno bi jim bilo bolj ljubilo, ko vse to ne bi bilo potrebno. Za to pa bi potrebovali precej poguma in tudi družbene strpnosti, sprejemljivosti, kar pa je v družbi vselej premalo. Samostojnost je Slovincem dodatno dvignila greben in jih napravila še bolj nestrpne. Kot da bi jih manjšine lahko oporezale. Družbo lahko ustvarjajo po svoji podobi, manjše dele družbe pa lahko "maltretirajo" kot se jim zljubi – kot da bi si prav s tem gradili veličino, intelektualno iznajdljivost in sposobnost. Vendar nemalokrat se je pokazalo, da daje nasilje kaj kratkotrajne rezultate. Se huje, zatiralci so lahko prav hitro postali ranljivi in še močnejši...

Konkretno: alternativna scena kaj malo pridobi, če paktira z oblastjo ter zanika svoje manjšine, saj prav kmalu pade v prav tako nemilost, na prav tako margino, v isti zos. Manjši ženski svet ne priglita veliko, če paktira z moškim "mačizmom", saj konec koncev pristane na tem, da je "le" ženski svet. Podobno je s homoseksualci, ki bi bili preveč "radi" heteroseksualci itd. To pomeni, da je dosti bolj produktivno in osvobodilno funkcionirati kot drugačen ter prisiljevati družbo k sprejemanju te drugačnosti.

Stvari so zelo preproste! Če v banki nekoga moti, da se njegova sodelavka ljubi z ženskami, je to njegov problem, ki naj ga rešuje pri psihiatru; gotovo pa to ni stvar kolektiva. Če neka založba noče objaviti kvalitetnega dela zgolj zato, ker je polno homoseksualnih prizorov, je to debilnost založnika. Če koga moti Revolver, naj ga ne kupuje in ne bere. Če pa kdo misli, da če je Slovenec, moški, glavni, v večini, z močjo in oblastjo, da se mora vse vrteti po njegovi patičici, je navaden fašist. Da bo v vsakem lokalu doma, da bo vsaka knjiga brenkala na njegove strune, da bo lahko zalazoval vsako žensko, da bo vsak film njemu/njej po godu... Primerki iz heteroseksualnega sveta, večinskega torej, ob katerih nam gre lahko na bruhanje.

Pa vendar je tu še homoseksualni svet, ki je prav tako lahko poln nestrpnosti. Nestrpnost do večine izraža le malokrat, zgolj na lastnem terenu, pa še ta ni ogrožajoča, saj vsakdo pride na ta teren prostovoljno in prav tako lahko odide (jamranje straight folka o nestrpnosti gayev je bolj cinizem in dokaz duhovne omejenosti). Nestrpnost do drugih pa je bolj problematična. Populacija, ki pričakuje sprejemanje in strpnost, sama nikakor ne bi smela biti nestrpna. Pa vendar naletimo na tovrstno omejenost.

Nacionalizem. Ta je dokaj moderen in se pojavlja tudi med homoseksualci. Pa vendar, homoseksualci se najbolj mešajo med seboj – narodnosti, vere, rase, socialni statusi niso bili nikoli večja ovira pri spoznavanju, druženju... Politika, ki je strogo moška in straight, naj ne bi imela posebnega vpliva na odnose med ljudmi istega spola. Zavzemanje za enakopravnost naj bi zajemalo prav vse ljudi, sicer pomeni boj za pravice gayev navadno licemerje. Torej, neenakopraven osebek, kar gay je (naj si to prizna ali ne, vselej enkrat trči ob namig, da je državljan druge vrste), pozabi na svoj položaj, si navzame drugo podobo – klenega Slovence, katolika, moškega... – ter se v imenu te znaša nad raznoraznimi drugačnimi osebkami: neslovenci, tujci, ženskami in celo gayi samimi. Zakaj? Ali da bi skrili, zatajili svojo homoseksualnost, ali da bi zdravili svoje manjvrednostne občutke? Vsekakor tak tip "ni" drugačen in drugim ne pušča pravice do drugačnosti, torej naj tudi sam ne pričakuje kakšnih pravic, strpnosti, sprejemanja. – Slovenska gay scena je s tega vidika še posebej zanimiva. Večinoma je bila precej pomešana, nanjo so prihajali tudi Hrvati, Srbi, Bosanci, Italijani, Avstrijci..., "tujci" skratka. Se huje, tudi med Slovenci je bilo dosti manj "čistih" Slovencev, kot bi kdo rad dokazal. Prav to ji je dajalo pestrost, živost, različnost, aktivnost. V samem gibanju pa sploh niso prevladovali "čisti" Slovenci, kakršne ljubijo nacionalisti. *Nasprotno, desetletno aktivnost, aktivizem so postavili in postavljajo večinoma gayi in lezbijke, v katerih se ne pretaka "čista" slovenska kri!* Brez njih ne bi bilo Magnusa, LL, Roza kluba, Revolverja, Roza diska itd.! Tako imenovani "čisti" Slovenci bi se za gay sceno obrnili pod nosom. Zakaj je tako, bi težko rekli (morda bi podobne situacije našli tudi kje drugje na alter sceni ali v etablirani kulturi, vendar se tu omejimo na gay sceno). Morda jim je prav nekalupljenost, kulturna širina, mešanost... omogočala večjo notranjo svobodo, aktivnost, energijo. Dejstvo je, da homoseksualna populacija niti slučajno ni nacionalno tako enovita, da ji prav pomešanost daje polet in bogastvo, ter da zato na gay sceni ni prostora za nikakršen nacionalizem.

Gayi – lezbijke. Če spustimo druge nestrpnosti na sceni, se znajdemo predvsem pred eno: nestrpnost med moško in žensko homoseksualno populacijo. Seveda ta posnema situacijo v širši družbi, vzgajani smo v tej maniri, vsak dan jo srečujemo v straight svetu. Ni čudno, da je prisotna tudi v homo svetu. Vendar: obe skupini imata nič koliko skupnih družbenih problemov, razlike obstajajo večinoma na "privatni" ravni. Napihovanje teh razlik, postavljanje v prvi plan, že kaže na nekakšno izključevanje, nesprejemanje. Prav to je na sceni zelo pogosto: problemi gayev se lezbijkam ne zdijo isti in obratno. Kot da gre za povsem različni skupini. Nek hetero si dovoli reči: "Pedri me ne zanimajo, jaz sem normalen!" – in pri tem ne razmišlja, da gre pravzaprav za vprašanja ljubezni, "vloge" posameznika, vprašanja svobode v družbi (zakaj bi on lahko svobodno izbral karkoli, če nekomu drugemu krati to svobodo). Prav tako gay reče: Lezbijke me ne zanimajo, jaz sem gay (ali obratno) – obenem pa si želi sprejemanja, razumevanja družbe... Gre namreč prav za to: za odkrivanje drugačnosti, za sprejemanje, bogatenje z njo. Prav to razmerje med dvema majhnima skupinama, se pravi med gayi in lezbijkami, odkriva, koliko je kdo sploh pripravljen najti tisto skupno linijo, ki omogoča sobivanje, razumevanje, sprejemanje, in koliko je torej sploh upravičen, da kaj takega zahteva, pričakuje od drugih (od družbene večine). Zaradi praktičnosti sta ti dve skupini lahko ločeni v določenih elementih (druženje, iskanje partnerjev itd.), ali še v nekaterih, če razmere to dopuščajo, nikakor pa ne moreta biti v zavzemanju za pravice ipd. Tovrstna ločenost bi pomenila zgolj separatizem in nestrpnost enih ali drugih, nedojetje tega, da naj bi enakopravnost veljala za vse ljudi.

B.M.

Kazalo

Roza klub je organizacija, ki skuša pokrivati široko področje homoseksualnosti - tako moške kot ženske. Naš naslov je: Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana (IV.nad., soba 405), tel. 061.124.089 (ob torkih in četrkih med 12 in 14 uro). Žiro račun za plačilo posameznih publikacij, članarine (1000 SIT za 1993) ali prostovoljnih prispevkov je: 50100-678-44343.
Roza disko, K4, na Kersnikovi 4, vsako nedeljo od 22. do 4. ure. Posebne video projekcije ob 21.00.
Revolver, revija s homoerotičnim nabojem, je revija Roza kluba.
Pogovori - mešano, tečejo občasno, pozanimajte se za termine.
Kontakt - navodila in obrazec v Revolverju.
Projekti, Homoseksualnost, kaj je to?

Varnejši seks.

Pink tabor, predvidoma konec avgusta.

Založba Škuc-Lambda, M.Foucault: Zgodovina seksualnosti.

LL - lezbična sekcija: pogovori, srečanja; pozanimajte se za termine.

SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja: 061.97.82, 061.441.993 - je prav tako odprt za težave, stiske lezbijk.

3 ŽEHTA

religija in homoseksualnost

4 DOM IN SVET

12 INTERVJU

Bogdan Lešnik

18 BERLIN

22 SEKS

posiljevalci

23 FOTO 1: Primož Dolničar

27 PORTRET

Alan Turing

28 EDVARD II.

30 FILM

Swoon, Paradajzi

31 BURROUGHS

32 MAPPLETHORPE

34 S.DRAKULIĆ

36 ŽURI

38 FOTO 2: Jasna Klančičar

40 SPOMINI

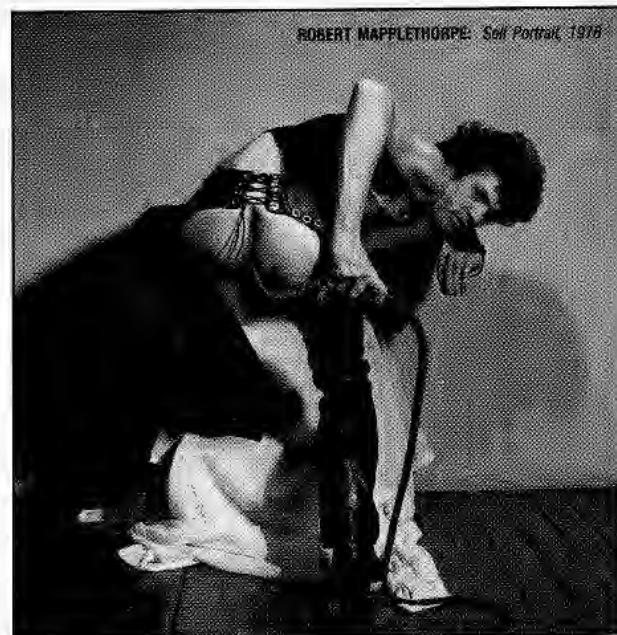
Oglas

42 A.LORDE

45 KRUZING

+ PRILOGA: KAJ POČETI V LONDONU

Fotografija na naslovnici: Primož Dolničar

REVOLVER, revija za kulturna in politična vprašanja (revija s homoerotičnim nabojem). Izhaja četrtletno. Cena posamezne številke je 400 SIT. Ustanovitelj in založnik: Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana. Odgovorni urednik: Brane Mozetič. Naslov uredništva: Revolver, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel.+38 61 124 089 (ob torkih in četrkih med 12 in 14 uro), fax: 329 185. Oblikovanje in postavitev: Edo Milavec. Tisk: Grafična delavnica ČUK, Postojna. © Revolver, 1993. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov revije je dovoljen samo s pismenim privoljenjem založnika. Pridržujemo si pravico do objave pisem, fotografij ali člankov, prispelih na uredništvo. Mnenja avtorjev v reviji so njihova osebna in ne izražajo vselej stališč uredništva. Objava piscev, fotografov, modelov, reklamirjev ali drugih oseb in organizacij ne izpričuje njihove seksualne usmerjenosti. Prispevki v reviji niso honorirani. Po mnenju Ministrstva za informiranje sodi revija med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Grški in judovski-kršćanski mit o človekovem izvoru sta istega mnenja o tem, da je posamezen človek nepopolna polovica. Ne strinjata pa se pri vprašanju, ali na primer moško polovico dopolnjuje moški ali ženska. V biblijskem poročilu o stvarjenju postaneta mož in žena eno meso, in to je poudarjeno s tem, da je žena ustvarjena iz možčevega rebra. Tega izvirnega razmerja med njima ne smemo razumeti v naravoslovnem smislu. Poročilo o stvarjenju ne nasprotuje evolijskemu nauku. Tudi Eva se je enako kot Adam razvila iz živalskega telesa. Izvirno razmerje med obema je bolj prispodoba najgloblje sopripadnosti moškega in ženske. Ko mu je Bog pripeljal Evo, je Adam dejal: "To je zdaj kost iz mojih kosti in meso iz mojega mesa." In poročilo se sklenc v razmišljanjem: "Zaradi tega bo zapustil mož očeta in mater in se držal svoje žene in bosta eno telo." Na nek način se bosta torej vrnila v najtesnejšo telesno povezanost, v kateri sta bila nekaj, ko je bila ženska še neločljiv sestavni del moškega. Prav zato, ker je tvorila izvorno telesno enoto z moškim, telesno z njim ponovno postane eno, in sicer v zakonu. Oba postaneta eno meso. S tega vidika izvirne in v zakonski zvezi ponovno vzpostavljene enosti moškega in ženske vidijo judovska, krščanska in mohamedanska vera homoseksualnost kot nekaj protinaravnega. Moški stremi po svoji naravi po ponovni združitvi samo z žensko in ženska samo z moškim.

Grški mit, kot ga je v *Simpoziju* predstavil Platon, vidi to drugače: nekaj po naravi nismo bili tako ustvarjeni, kakršni smo danes. Izvorno so obstajale tri vrste popolnih, dvojnih ljudi: sestavljeni smo bili iz moškega in moškega, iz ženske in ženske in končno iz heteroseksualnega para. Zaradi božje kazni so se te celote razpolovile. In vsakdo zdaj išče svoje drugo polovico. Grški mit zaničljivo govori o heteroseksualni celoti: "Tisti pa med možmi, ki so izrezani pol tiste mešane vrste, ki se je tedaj imenovala moško-ženska, ti usmerjajo svojo ljubezen k ženskam, in največ zakonolomcev je prav te vrste." In dalje spregovori mit, ko na kratko omeni lezbijke, o "končno tistih možeh, ki so del enega moža, ki iščejo moškega... in prav ti so najodličnejši med dečki in mladeniči, ker so po naravi najbolj moški... Glavni dokaz za to je, da samo takšni, ko odrastejo, postanejo možje, ki se posvetijo državniškemu poslu, na zakonsko zvezo in zaplajanje otrok po naravi niso naravnani, k temu jih prisili zgolj postava."

Tisto torej, kar označuje krščanstvo, ki je v teku svoje zgodovine številne homoseksualce zaradi njihove pregrehe sežgalo na grmadi, kot "protinaravno", je po grškem mitu "naravno". V celibatistih, ki tudi niso "naravnani na zakonsko zvezo in zaplajanje otrok", bi videli stari Grki klasične zastopnike homoseksualne človeške vrste. Vendar očito nazorji ljudi glede tega, kaj je "naravno" in kaj "nenaravno", niso vedno in povsod enaki.

Jud Pavel v *Pismu Rimljanom* homoseksualnost in lezbično ljubezen poln gnusa prišteva k tipičnim pregreham Grkov. Da homoseksualnost tudi pri Grkih ni bila povsem nesporna, dokazuje naslednji prizor: grški zgodovinar Plutarh poroča o tčbankskem "bataljonu ljubimcev", o nekakem homoseksualnem elitnem bataljonu. Deloval je po principu, da je "koristno zaljubljenca postaviti skupaj", kajti v nevarnosti skrbita drug za drugega. Dalje se želi vsakdo v očeh ljubljene osebe čimbolj

izkazati. To krdelo iz Teb, ki so ga imenovali tudi "sveta četa", je ostalo nepremagano do bitke pri Haironeji. Tam jih je leta 338 pr.n.š. premagal Filip II., oče Aleksandra Velikega. "Ko si je Filipos po bitki ogledoval padle, se je ustavil na kraju, kjer je zadel ob trupla treh sto mladih ljudi, ki so se bili poginili v makedonske sulice ter poginili vsi do zadnjega in obležali v popolni opravi paroma drug na drugem. Kralj se je začudil in ko je zvedel, da gre za četo erastov in ugodnikov, med solzami dejal: 'Hades pogoltni vsakogar, kdor bi imel te junake na suhu, da so počeli in trpeli kaj sramotnega!'" To, da se je Filip upri zasmehovalcem homoseksualcev, dokazuje, da so obstajali tudi taki. Zaničevanje homoseksualcev lahko npr. razberemo tudi iz Senekovih besed. Takole opisuje njihovo dekadentnost: "Duše teh poženčencev napolnjuje nezdružna strast do petja in plesa. Kodrajo si las, tanjšajo svoje glasove, da so podobni nežnim ženskim glasovom. Z ženami tekmujejo v mehki gibanka in predajajo se nespodobnim preiskavam. To je ideal naše mladine. Od rojstva naprej pomehkuženi in živčni ostajajo takšni po lastni volji, nenehno pripravljeni poškodovati sramežljivost drugih in ne meneč se za lastno sramežljivost." Stoič Epiktet opisuje nadišavljenost in nakodrane govornike, o katerih se človek vprašuje, ali gre za moškega ali za žensko. Podobno se je norčeval že Atenec Aristofan, komediograf iz 4. stoletja pr.n.š.: "Bleda polt, obrta lica, ženski glas, lilasta oblačila, lasna mrežica, tako da se vprašujemo, ali imamo pred seboj moža ali ženo." Tudi v grški antiki torej niso vsi pozitivno ocenjevali homoseksualnosti.

Gnus pred homoseksualnostjo je krščanstvo prevzelo od judovstva, in takoj ko je prišlo do večje moči, je leta 390 n.š. z zakonom poskusilo homoseksualce iztrebiti. Zakon jim je grozil s smrtjo na grmadi. Kazenski zakonik Karla V. iz leta 1532 v členu 116 določa: "Po ustaljeni navadi jih je treba z ognjem spraviti s tega sveta". Katoliško krščanstvo povezuje s homoseksualci samo njihovo podcenjevanje žensk, ki je bilo v antiki kot vojaški moški družbi povezano s homoseksualnostjo. Od njih je zlasti prevzelo idejo, da ženske niso sposobne prijateljstva, da je namreč prijateljstvo, tj. najvišje stanje povezanosti med odraslimi ljudmi, možno le med moškimi. Tako se je zdelo že Aristotelu.

Kot smo videli, sta oba velika stebra krščanstva, Avgustin in Tomaž Akvinski, povsem jasno pokazala, da je bila žena pridružena možu samo za rojevanje otrok, da pa je kot tolažba v osamljenosti "moškemu bolj koristen drug moški". Katoliško krščanstvo je v svojih lastnih vrstah v skladu s svojim seksualnim pesimizmom deseksualiziralo homoseksualnost in jo potem gojilo dalje v podobi moške družbe, ki zaničuje ženske.

Pri bolj simpatičnih cerkvenih možeh ne moremo govoriti o zaničevanju žensk, temveč o tem, da jih preprosto ne upoštevajo. Živijo, kot da žensk ne bi bilo. Tako si Janez XXIII leta 1948 zabeleži v duhovni dnevnik: "Po več kot štiridesetih letih se še prav dobro spominjam spodbudnih pogovorov, ki sva jih imela v škofjski palači v Gergamu z mojim cenjenim škofom msgr. Radinijem Tedeschijem. Glede oseb v Vatikanu, od svetega očeta navzdol, ni padel niti en sam izraz, ki ne bi bil spoštljiv, ljubezniv, poln spoštovanja, ne, nikdar. O ženah pa, o njihovi podobi ali o vsem, kar je v zvezi z njimi, ni bilo nikdar niti besede, kot da na svetu ne bi bilo žensk.

Popolni molč, popolni izostanek vsakršne zaupljivosti glede drugega spola je bil ena najmočnejših in najglobljih lekcij moje duhovniške mladosti, in še danes hvaležno ohranjam v najodličnejšem in dobrohotnem spominu tistega, ki me je tako vzgojil."

Za ta ekskluzivni moški svet, ta brezženski terarij, v katerem se gibljejo papeži in papeški vzgojitelji in ki naj bi jih obvaroval v popolno izolirani družbi pred tistim, kar bi pomenilo začetek njihovega usodnega napačnega koraka, namreč pred zaznavo druge polovice človeštva, za ta geto moške Cerkve, so ženske samo še objekti ignorance v vrsti zaščitnih ukrepov zaobljubljenih samcev, v katerimi skušajo obdržati svojo zaobljubljeno čistost in svoj posebni svet. Trudijo se in se pretvarjajo, "kot da ne bi bilo žensk", in v tem nadrealističnem naporu, da bi se ponovno potopili v tisti rajski čas, ko Bog še ni ustvaril Eve, v infantilnem pobegu v nekakšno moško maternico brezženskega sveta torej, so izgubili vsakršen pogled na pravi svet, na svet namreč, ki je poln moških in žensk, se pravi na človeški svet.

Vaša Sapfo (oziroma socioseksualna saboterka)

Uporabljena literatura: Katoliška cerkev in spolnost, avtorice Uta Ranke Heinemann.

LIGMA U ZAGREBU

U Zagrebu je maja meseca 1992. ustanovljena nova lezbijska i gay organizacija pod imenom LESBIAN AND GAY MEN ACTION ili LIGMA, koja djeluje u okviru Transnacionalne Radikalne stranke.

Dosad Zagreb nije imao organizacije koja bi okupljala homoseksualce oba spola, točnije, jedini oblik grupe aktivnosti ostvarile su lezbijke - LILA INICIJATIVA. Lezbijska sekcija izrasla u okrilju feminističkog pokreta sredine osamdesetih godina prestala je djelovati u uvjetima "nove demokracije".

Do kraja prošle godine LIGMA je uspjela okupiti tridesetak aktivnih i manje aktivnih članova. Članom LIGME može postati svaka lezbijka i gay koji istovremeno potpiše svoje članstvo u Transnacionalnoj Radikalnoj stranci, a kako mnogi homoseksualci, barem tako govori iskustvo LIGME, svoju homoseksualnost doživljavaju nepolitičnom ili barem netransnacionalnoradikalnom; ili mnogima, u njejtima sveopćeg siromaštva, 10 DEM godišnje članarine djeluje prevelikom investicijom - tako je brojnost organizirane gay populacije nevelika.

LIGMA je radikalna sekcija, koja proklamira dužnost na neposlušnost, na nesudjelovanje, na protest u ime svoje savjesti do krajnjih oblika nenasilne borbe u obrani života i prava na različitost. Pravo na razvoj vlastitog identiteta i spolnosti, potiskivanje homofobije, razvijanje homoseksualne kulture kroz sve grane kulture, informiranje o pravno-socijalnim pravima homoseksualaca, afirmacija i obrana prava pojedinaca i grupe, te osobne i zajedničke slobode, borba za određenja Ustavna prava homoseksualaca, borba protiv aidsa i edukacija o zaštiti od aidsa; osnovni su ciljevi dosadašnjeg i predstojećeg djelovanja sekcije.

U skladu s postavljenim ciljevima cure i dečki iz LIGME pokušali su informirati javnost o svom postojanju, pritom su im najveći otpor pružili upravo domaći mediji. S Danasom je dogovor otpao, Večernji list nije bio spreman sudjelovati, Globus je

sačeka postizborna vremena u kojima je pronašao vlastiti identitet "ozbiljnog obiteljskog časopisa" i umjesto neozbiljnih neobiteljskih homoseksualaca hrvatskim obiteljima je radije predstavio (reklamirao?) novi, na hrvatskim meridijanima još neetabliran vid uslužne djelatnosti-usluge "peep-show"-a. (U rječnicima stranih riječi tražiti pod "h"-hipokrizija.)

Tako da je prva objektivna informacija o LIGMI ugledala svjetlo dana u *Nedjeljnoj Dalmaciji*, da bi potom *Zagrebačka Dalmacija* urađeni interview s Andrejom i Amirom prilagodila svojoj trač-rubrici.

Van hrvatske granice članovi LIGME su jednostavnije uspostavljali kontakte i pronalazili sugovornike. Prvu prezentaciju i prve internacionalne kontakte su ostvarili kolovoza u Bratislavi, na kongresu IGLYO (International Gay and Lesbian Youth Organization). Tom prilikom je Andrea preuzela koordinaciju "youth" grupa bivših socijalističkih zemalja, a dogovoreno je i zajedničko sudjelovanje "podmlatka" LIGME, te LL-sekcije na ovogodišnjem skupu IGLYO-ja u Parizu.

U vezi s problematikom aidsa LIGMA je još srpnja prošle godine stupila u vezu s Ministarstvom zdravlja Hrvatske, činilo se na obostrano zadovoljstvo - u Ministarstvu "su pokušavali doći do gay populacije". LIGMA je tražila od Ministarstva podatke koji na navodno raspoložu, koliko se pretpostavlja da je trenutno zaraženih virusom HIV-a u Hrvatskoj. Umjesto traženih podataka dobili su podatak koliki je broj umrlih od aidsa, a taj se podatak nije poklapao s LIGMINIM internim spiskom umrlih, uključivao je manji broj umrlih. Od Ministarstva zdravlja su tražili da članovi LIGME uđu u Odbor za aids pri Ministarstvu zdravlja, odbijeni su "zbog nekompetencije". Odbijen je i prijedlog o besplatnom testiranju na aids, s tim da je u bliskoj prošlosti testiranje provodeno besplatno, danas u oboljeli od aidsa nema pravo na besplatan drugi test. Članovi LIGME su gajili nadu kako će upravo u saradnji s Odborom za aids moći napraviti više u smislu informiranja javnosti, u vidu letaka, besplatnog emitiranja edukativnog spota na televiziji i dr. Na takvu vrst akcije u Odboru su bili pripravljeni ukoliko bi LIGMA preuzela sponzorstvo (cca. 6000 DEM) i ne bi bila potpisana kao jedna od organizatora akcije. Pošto LIGMA ostvaruje novčana sredstva uglavno iz članarina i douacija (ima twining grupu u Amsterdamu), besplatno koristi prostorije, kompjutor, fax, telefon *Radikalne stranke*, ni u kom slučaju nije u poziciji mogućeg sponzora, a kad bi bila vjerojatno bi takav i mnoge druge projekte realizirala bez Ministarstva za zdravlje.

Informacije o LIGMI sam priskrbila u ugodnom razgovoru s Andrejom, Amirom, Zdenkom i Stipom. Kako zagrebački gay lokali i diskoteke najvjerojatnije neće još neko vrijeme zaživjeti, bez obzira na "prizadevanje" gore pomenutih, susretat ćemo se i dalje nedjeljom "na Kersnikovi". Sve one koje put uanese u Zagreb članove LIGME naći će **SRLJEDOM** i **PETKOM** od 17-19 u Radićevnj ul. 15, ili pri telefonu 431-989.

Mara Pikrić-Horvat

NA KRATKO

AIDS - 1. decembar je minio u glavnom u znamenju akcije Studentske organizacije i rdećih mašnica, ki so mimogrede v času pred volitvami marsikoga razburile. Gotovo bi veljalo o aidsu razmišljati skozi celo leto - in spomniti LDS, ki ima zdaj vrečo, kako se je zavzemala za posebni vladni fond za boj proti aidsu. - Naša akcija, *Varno v meni...*, je tempirana na daljši čas, vsebuje pa plakate, oglase, zloženke... - Odšlo je nekaj znanih osebnosti iz sveta, pri nas pa smo se poslovili od znanca, prijatelja... M.M.

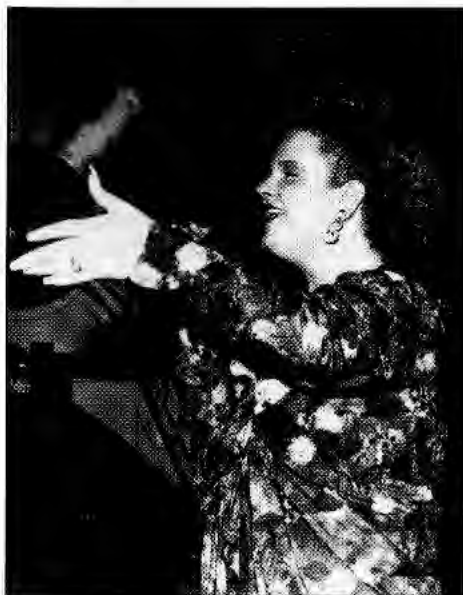
PISATELJI - Nesreča je prekinila pot slovenskemu pisatelju Marku Švabiču (roj. 1949), ki se ga bomo spominjali po zbirki novel *Sonce, sonce, sonce* (1972), zlasti po noveli *Prvo sonce*, iz katere je autologija homoerotične ljubezni v slovenski literaturi, *Modra svetloba*, dobila svoje ime.

MANCA - Košir nadaljuje s svojimi TV oddajami *Moški, ženske*, prejšnje pogovore pa objavlja v knjigi, pri založbi Mihelač.

ANGELCA - Žerovnikova seveda, nas razveseljuje kot vselej; tokrat s knjižico *Pogovor o vzgoji*, v kateri med drugim uadrobi celo vrsto "resnic" o spolnih vlogah, kot npr., da je "moškemu in ženski podeljena različna naravna vloga, ki pa je usmerjena v medsebojno dopolnitev" - toda danes "moškemu in ženski odvzemamo naravno vlogo in se pogosto v tako imenovani enakopravnosti moških in žensk borimo proti njej". Le kam bo to pripeljalo?

MARKA - Crnkoviča, urednika *Razgledov*, strašno motijo "opolzke" štorije v *Revolverju* (glej njegovo kritiko šeste številke), zato mu tokrat poklanjamo arty fotke R. Mapplethorpa, ki jih v mehkejših verzijah poznajo tudi *Razgledi*. - Obenem ga naprošamo, da da svojem dopisovalcu Boštjanu M. Zupančiču malce oddiha, da bo lahko končal obljubljeni članček za *Revolver*.

Dom in svet

SNS - njeni poslanci so po volitvah izpričali (*Mladina*, 15.12.), da bi v nacionalno stranko sprejeli tudi homoseksualce; no, kasneje so se spričali... in sedaj nam ni jasno, katero krilo nas bo "brnilo".

MEDIJI - so začeli vse pogosteje pisati tudi o homoseksualnosti, kar je le vzpodbudno, s **Clintonom** in ameriško vojsko pa je tema prišla celo v osrednji TV Dnevnik;

tu pa tam se v nadaljevanjih in filmih pojavi kak lik, od *Melrose Place* do "Milorda", o čem bolj konkretnem in "osrednjem" pa ni sledu - niti v kinu, pa o tem drugje.

8. DNEVI GAY IN LEZBIČNEGA FILMA - so od 6. do 13. 12. potekali v *Kapelici* Kersnikove 4. Seveda so temu primerno pritegnili manj ljudi, pa vseeno si je vsako od številnih projekcij ogledalo kakih 30 ljudi. In kaj so videli: *Olivia*, *Nighthawks*, *A Bigger Splash*, *Tiny & Ruby*, *Immacolata e concetta*, *Fine liebe wie andere auch*, *Strip Jack Naked*, *Desert Hearts*, *Mala Noche*, *Ludwig*, *Rosebud*,

Kamikaze Hearts, *I've Heard the Mermaids Singing*, *Swoon*, *Oranges Are Not the Only Fruit*, *She Must Be Seeing Things*, *Looking For Langston* ter *Edvard II*. Občinstvo so

o prireditvi obveščali plakati, nekaj malega pa tudi mediji (*Mladina*, *Studio City*). Seveda pa so tovrstne prireditve, kot tudi projekcije katerihkoli nekomercialnih fil-

mov, tudi v svetu stvar manjšega kroga gledalcev; še manjšega pa okrogle mize, kakršna je bila 8.12. o homoseksualnosti na platnu; bolj ali manj večje so jo izvedli voditelj **Gusti Leben**, kritiki **Marcel Štefančič**, **Stojan Pelko**, **Bogdan Lešnik**, iz publike pa **Tadej Zupančič** in **Tomaž Simon**; poročilo sledi malce naprej.

ROZA DISKO - pa še vedno najbolj vžge, ne glede na spolno usmerjenost, tako da je bilo potrebno uvesti posebna vabila, ki so dvignila nemalo prahu na eni (straight folk se čuti prikrajšanega - le za kaj?) in na drugi strani (homo folk pa "ustrežljivo" daje kartice tudi vsem mogočim "prijateljem", ki so prej za zgago kot ne). Pa kaj bi to. Žnri in nastopi so se nadaljevali. Zaživele so *Amazonas*, *Wild Boyz* pa so se kar raztepli po svetni; no, prišle so še nove zvezde... Pa po vrsti. 25.10. so **Boyz** razstavili spodnje perilo (celo ob podpori **Beti**, **Kende**...) in ob

dovtipih **Sonje Polanc** vneli "gleduho" vseh vrst. **Amazonke** so uprizarjale erotiko 8.11., vsi skupaj pa so se 29.11. ob moderatorici R.P. šli **gay konvencijo**, takorekoč "priprave" na volitve. 20.12. so gostovali **Fine Young Animals** iz Kranja in odplesali spektakel *Homo*, še zlasti zadnjo "fuk" točko. V novoletnem vrvežu velja omeniti izbor "miss" (27.12.), na "mistra" so pozabili, zlasti pa zelo zabavno silvestrovanje v *Kapelici*. Novo leto je začela bogata imitacija **Queenov** (10.1.), malo manj posrečeno gostovanje dunajske skupine **The Aftertouch** (17.1.) in predstava **Brechtovih** šansonov (24.1.). Teden kasneje so bile znova tu **Amazonke**, s tekočo čokolado, februar pa je bil v znamenju transvestitskih zvezd - **Salomé** (7.2.) in **Elene** (14.2.), s postavuimi mladci, kajpak.

Foto: Jasna Klančičar

HOMOSEKSUALNOST NA PLATNU

Tako je bila označena okrogla miza s sodelovanjem znanih filmskih kritikov v Ljubljani, v okviru 8. dnevnega gay in lezbicijskega filma. Po maratonskem slovenskega normalnega filma, sedaj še neke vrste maraton drugačnega, homoseksualnega filma. Seveda ne v kakšnem portoroškem Avditoriju ali Cankarjevem domu kot do sedaj, ampak v Kapelici na Kersnikovi 4. Tako se ni čuditi, da je debata o homoseksualnosti na filmskem platnu prehajala s polja homoseksualnosti kot take in odnosa družbe do nje, do homocrotike na filmskem platnu in do docela ključnih in bazičnih vprašanj, kot je na primer: kaj gay film sploh je.

Res je, da je na okrogli mizi sodelovalo nekaj priznanih filmskih teoretikov in kritikov, vendar to stvari nikakor ni pomagalo, kajti že dejstvo, da se neka debata odvija v zaprtem krogu, onemogoča tisto širino in raznolikost pogledov, ki bi predmetu dali zamah za prestop meje ali celo za priznanje na oni strani. Tako se je celo v govoru nekaterih sodelujočih dalo slutiti še vedno obrambni sistem pozicije gay ljudi in njihove umetnosti v družbi, čeprav je v zraku ves čas visela tudi misel, da temu ne bi smelo biti tako. Seveda nihče ni mogel v danih okoliščinah doseči kaj več, kot prispevati nekaj misli k vprašanju, ki se očitno pojavljajo kot ključna.

Za začetek bi bilo primerno omeniti že samo dejstvo, da se v filmski umetnosti, pa ne le v njej, pojavljajo gayi na dveh nivojih: kot ustvarjalci in kot liki umetniških del. Že to je dovolj velik zalogaj za kakšno okroglo mizo, če pa se prične debata širiti še na obravnavo, kdo ima pogum, da svojo opredelitev prizna tudi v javnosti in kdo jo ponuja v branje le spretnežem med vrsticami, kar velja zlasti za starejšo hollywoodsko gardo ustvarjalcev, to je pa že vprašanje za več let, da ne rečemo kar stoletij, če se samo spomnimo, kaj se je dogajalo Michelangelovemu Moškemu aktu iz Zadnje sodbe v Sikstinski kapeli. Slika je bilo potrebno takoj obleči in šele pred kratkih je bila dokončno restavrirana v originalni obliki. Seveda pa v tem kontekstu lahko nastopi tudi drugačno branje golega telesa kot specifičnega osvobodilnega renesančnega duha pred srednjeveškim mračnjastvom. Interpretacija, ki se še danes obnese, kot se je v pogovoru izkazalo, ko govorimo o tako imenovanih velikih umetnikih kot so bili Visconti, Fassbinder ali Pasolini. V njihovih filmih lahko vsak po svoje interpretira tisto, kar pač za homoseksualce pomeni lahko le eno.

Seveda pa so si bili skoraj vsi prisotni edini v misli, da kljub ogromnemu številu filmov, ki se ukvarjajo s tako imenovano homoseksualnostjo, ta tema še vedno kotira kot underground, kot gverila skratka, ki ji v Ameriki pomaga k tržni vrednosti le velika poraba, v Evropi pa jo je potrebno stlačiti na posebne art prireditve. Pa še to: o posebnem žanru ne moremo govoriti, perspektiva pa je razpršenost tematike po vseh žanrih.

V odnosu do teme same so se pojavila nekatera zanimiva vprašanja, kot na primer, kako se lahko gledalec identificira z gay osebo, če to sam ni, in pa na primer, kako verjeti igralcu, ki ni gay, na igra takšno osebo. Začaran krog, ki se seveda

v svojem bistvu dotika temeljnega vprašanja identifikacije pri filmu sploh, kajti prav tako bi se lahko spraševali, kako se lahko neka ženska gledalka identificira na primer s Terminatorjem. Vprašanja torej, ki segajo že v teorijo in zato ni presenetljivo, da se je eden od kritikov - teoretikov, lotil obravnavane teme prav s stališča teorije o iskanju lastne resnice skozi diferencirane sisteme, in da prav pri homoseksualnih obstaja ta razlika kot inhibicija in ne kot nekaj aktivnega, čeprav drugačnega.

Končna ugotovitev za konkretno rabo je bila naslednja. Ločiti je treba homoseksualnost na filmu in homoseksualnost kot socialni akt. V zadnjem primeru je seveda za družbo še vedno moteča in prav zato so osmi dnevi tovrstnega filma zopet v Kapelici in ne v Cankarjevem domu. Vprašanje, koliko si kdo upa, je še vedno zelo aktualno. Sicer pa se nam v prihodnjem letu menda obeta eden najlepših tovrstnih filmov, in če smo prav slišali, ima naslov *The Crying Games*. Režiser je Neil Jordan, tisti, ki ga poznamo po *Mona Lisi*.

Neva Mužič

Skupina LL ponovno aktivna

Tokrat drugače kot nekoč, lahko bi rekli, da gre tokrat zares. Vemo, kaj se je dogajalo v preteklosti, od nastanka lezbicijske skupine leta 1987, prve tovrstne v bivši Jugoslaviji in tudi v Vzhodni Evropi, naprej. Takrat so se lezbijke pri nas usmerile predvsem v naslednje načine delovanja:

-navzven, kar je pomenilo čimveč stikov s tujino in ostalimi republikami bivše Jugoslavije

-navznoter, kar je pomenilo organizirati lezbijke v slovenskem prostoru in to na dveh ravneh: eno naj bi bili pogovori o lezbicijski problematiki, se pravi socializaciji lezbijk znotraj lezbicijske skupnosti, drugo pa kulturni projekti, kamor lahko prištevamo literarni večer, teden lezbicijskih filmov in nenazadnje dve številki fanzina *Lesbozine*.

No, potem se je pričelo zatikati, izkazalo se je, da je potreb po različnih dejavnostih in akcijah preveč, aktivnih lezbijk, ki bi hotele tudi kaj narediti in ne samo "konzumirati" rezultate takšnega delovanja, pa premalo. Skupini LL je tedaj resda uspelo izpeljati še mednarodni

lezbicijski camp na otoku Rabu, organizirati nekaj družabnih večerov, pri poskusu organizacije *Mednarodne lezbicijske konference ILIS* (International Lesbian Information Service) v letu 1990 pa se je zataknilo. Nekaterim takratnim aktivistkam je pošla sapa in v nekaj mesecih se je skupina neslavno sesula. Od tedaj naprej sicer beležimo nekaj poskusov reaktiviranja skupine, ki pa so dali pravi rezultat šele v decembru leta 1992, ko se je v okviru tedna lezbicijskega in gay filma, skupina "poskusno" zbrala na sestanku. Rezultat tega sklica pa je bil več kot samo presenetljiv in razveseljav, upamo si celo trditi, da je prišlo do bistvenega premika v "mentaliteti lezbijk" pri nas, saj še nikoli niso tako množično in predvsem angažirano izrazile volje in podpore lezbicijskemu aktivizmu. Končno se je torej zgodilo to, v kar smo nekatere že skoraj prenehale verjeti, namreč lezbijke so tokrat stvari resnično vzele v svoje roke, zavedajoč se, da si lastno infrastrukturo, ki bo vsaj minimalno zadovoljevala naše osnovne potrebe, lahko ustvarimo le same, s skupnimi močmi. Naj navedemo samo nekaj projektov, ki so trenutno v teku, s pripombo, da bo teh projektov z vsako lezbijko, ki se bo pridružila naši skupini, še več, saj smo odprte za vse razumne ideje in pobude.

Trenutno delamo na novem fanzinu, ki se bo tokrat, za razliko od prejšnjega, imenoval *Pandora*, je manj obsežen, kot je bil *Lesbozine*, zato pa mnogo bolj informativen, zabaven in avtorski. Izhajal bo enkrat mesečno.

Druga stalna dejavnost skupine bodo izleti, ki bodo potekali predvidoma dvakrat mesečno, njihov namen pa je predvsem v rekreaciji, zabavi in ustvarjanju prijateljske atmosfere med lezbijkami v skupini. Seveda bodo v *Pandori* vedno objavljene lokacije za vnaprej.

Tretji večji podvig naj bi bil skupinski odhod lezbijk na letno konferenco *ILGA* v Barcelono.

Največji projekt, ki se ga je skupina lotila, pa najbolj odslikava novo miselnost, ki je zavladovala v lezbicijski skupnosti - to bo prvi dokumentarni film o lezbijkah in njihovem gibanju pri nas, dolg pa naj bi bil dvajset minut. Tudi ta projekt je že v teku, pod vodstvom študentke režije, ki je stvar zastavila sila resno. Tukaj bi izkoristila priložnost in pozvala vse lezbijke, ki bi želele s svojimi pričevanji nastopiti v tem filmu, da nam pišete na naslov: *Sekcija LL, Kersnikova 4, Ljubljana*. Film bo namenjen predvajanju na svetovnih lezbicijskih festivalih, tako da ni nobene bojazni, da bi ga bilo moč videti doma, kjer bi si s sodelovanjem pri tem projektu gotovo nakopale marsikatero nevšečnost in težave.

Skupina LL bo še naprej dejavno sodelovala z *Rozga klubom* in soustvarjala revijo *Revolver*, soorganizirala tradicionalne dneve lezbicijskega in gay filma v Ljubljani, fotografske in morebitne slikarske razstave ter letni skupni tabor. Prav tako razpisujemo literarni natečaj, več o tem izveste v prvi številki *Pandore* (februarske), vse informacije pa lahko dobite pisno na že omenjenem naslovu, vključno s termini za sestanke.

Torej, nikar več ne omahujte, ampak se nam pridružite v čim večjem številu, saj bomo le skupaj lahko uresničile in zadovoljile del najosnovnejših potreb po socializaciji in kulturi, ki nam pripada.

CONSOLIDATED,

K4, 1.12.92

pevec in kitarist ameriške hardtechno hiphop skupine Adam Sherbourn za Revolver

Prihajaš iz San Francisca, kakšno je tam življenje?

Moram priznati, da sedaj ne živim več v San Franciscu. Tam sem živel osem let in bilo je podobno življenju v katerem od večjih zahodnih mest, npr. Londonu, Berlinu, New Yorku... Precej drago je. Razlika med bogatimi in revnimi sloji je velika. Nasilje narašča in v Kaliforniji je slaba šolska izobrazba. Nasplošno mi odsev takega življenja daje misliti, še posebej zato ker imam otroke in moram skrbeti za njihovo prihodnost. Kulturno življenje je pa bogato.

Kakšna je napetost med belci, črnici, heteroseksualci, homoseksualci in drugimi?

Napetost je seveda velika, vendar bolj v samem jedru mesta in ne toliko v okolici - tam je neka vrsta tolerance do različnih življenjskih stilov in okolij. Obstaja velika tradicija gay in lezbičnega mišljenja, aktivizma, političnega vodstva in kulture.

Glasbeno, v tekstih govorite tudi o lezbijkah in gayih, vendar pa ne vem, če omenjate tudi aids. To je takojmenovani aktivizem, zato me zanima, zakaj?

Iz istega razloga kot počnemo vse drugo. Preprosto pišemo o stvareh, ki se nam zdijo pomembne. Na primer, in tako je, če bi homofobija in antisemitizem naglo naraščala vsako leto, bi bilo to zelo pomembno za nas. O problemih je treba pisati, da ljudje izvejo o njih. Treba se je

osredotočiti na žarišče, torej izvor problemov. V San Franciscu sem igral v bendu sredi osemdesetih in skozi glasbo smo imeli stik z gay sceno. Tako kot je v glasbi pomembno peti pesmi o gay in lezbičnih pravicah, je pomembno tudi o drugih skupinah, bodisi da gre za človekove pravice ali druge.

Je to škodljivo za glasbeno področje ali je pomembno?

Očitno ni toliko pomembno. V glasbenem poslu smo že skoraj 5 let in nismo nikakor vzvišeni kakorkoli. Delamo glasbo, ki temelji na osnovnih idejah.

Denarno? Smo prvi underground bend, stvari se lahko spremenijo. Delovali bomo še naprej in pisali o stvareh, ki se nam zdijo pomembne.

Kakšno je tvoje mnenje o aids aktivizmu na področju glasbe, o koncertih, ploščah; je to le šoubiznis?

Takšne stvari ti dajo vedeti, da je življenje sedaj tako ali drugače šoubiznis. Recimo *Guns & Roses* so že prav ekstremni s svojimi homofobičnimi idejami in neprimerni za izpeljavo koncerta v korist aids žrtvam. Obstaja več primerov. Primer, ko je šoubiznis izkoriščen kot medalja: šoubiznis v humane namene. Zanimivo je vedeti, zakaj Madonna in rock skupine takorekoč kradejo, jemljejo; najprej investirajo za pomoč aids žrtvam na stotisoče dolarjev, vendar le del tega denarja, to je od 10-20000 \$, resnično gre za organizacijo, ki se ukvarja z raziskovanjem aidsa. To se mi zdi neumno. Poznam primer, nedavno tega v New Yorku, ki ga ne morem potrditi, je pa splošno znano: ko je neka ameriška skupina hotela narediti velik koncert za pomoč okuženim, vendar samo pod pogojem, da se jim na skrivaj plača 10000 \$. Tako je denar zgineval in to se je odkrilo, ljudje pa sedaj spoznavaajo, kaj pomenita šoubiznis in aktivizem skupaj. Tudi mi podpisemo, da bomo delali koncerte za aids, in kadar jih delamo, ne jemljemo denarja zase.

Poleg glasbe pa preživimo veliko časa izven *Consolidated*, kjer se v skupnosti ukvarjamo z aktivnostmi, ki niso povezane z glasbo, npr. za žensko svobodno izbiro, za gay in lezbične pravice, za pravice živali, za mestno mladino...

Foto, tekst: Aquarius

THE AFTERTOUCH,

Rosa disko, 17.1.93

Arnold Layne (Norberth) - klaviature, Jizz Onto - vokal, Andreas Heidt - kitara

Kakšna skupina je Aftertouch oziroma kakšno zvrst glasbe igrate?

ARNOLD: Začeli smo kot techno-house skupina. Delali smo pretežno plesno glasbo, kar pa nam ni zadostovalo, zato smo začeli v glasbo vnašati elemente z naših začetkov, ki segajo tja v šestdeseta in sedemdeseta. Glasba se je od nastanka skupine spreminjala. Vedno poskušamo narediti glasbo, ki ne bo samo plesna.

Omenil si, da ste gay skupina ali nekaj podobnega, kako je s tem?

ARNOLD: Do sedaj smo edina gay skupina v Avstriji. Mogoče obstajajo še druge, vendar mi zanje ne vemo. To pomeni, da sodimo med pop gay skupine kot so *Erasure*, *Soft Cell* in drugi.

Ime ti je Norberth, na odru pa si Arnold. Je to psevdonim?

ARNOLD: Imamo veliko psevdonimov. To ni samo ime, to je bolj prisposoba osebe, ko si na odru. Arnold Layne se je imenovala prva pesem *Pink Floyd*. Arnold Layne je bil človek, ki je ponoči kradel žensko spodnje perilo, da ga je potem oblačil in se gledal v ogledalu.

Koliko časa že obstaja skupina?

JIZZ: Skupaj smo že šest let. Z mojo prejšnjo skupino *Stall Werk Love* smo se

razšli in odšel sem na Dunaj, v gay klub *Hosi*. Nihče ni plesal, ko je nek dj vrtel underground glasbo skupin *Borghesia*, *Soft Cell*, *Klaus Nomi*, *Cabaret Voltaire* in tam sem bil edini plesalec. Ta dan sem spoznal Arnolda in dogovorila sva se, da bova skupaj delala glasbo. Takrat je bila ustanovljena skupina *The Aftertouch*. Pred dvema leti smo posneli svoj LP, pripravljamo pa novega. Veliko nastopamo in to nam prinese več popularnosti.

Kakšno je gay življenje na Dunaju?

JIZZ: Je zelo dolgočasno. Obstaja kakšnih 12 klubov. Osebnost raje hodim v savne. Tam srečaš prijetne mlade in malo manj mlade fante, s katerimi se dogovoriš za sestanek.

Kaj pa Dunaj v primerjavi z Münchnom ali Londonom?

JIZZ: Moj prvi prijatelj, s katerim sem bil štiri leta, je bil iz Berlina. Tam je življenje boljše. Klubi so bolj razgibani, feeling je drugačen. Dunaj je zelo zaspano mesto. Ljudje so zaprti vase in to mi ni všeč. Ko hočeš imeti mir in se sprostiti, je v redu, vendar pa vse drugo, kot na primer žrniranje, ne pride v poštev, ker enostavno težko prideš v kontakt z ljudmi.

ARNOLD: V gay politiki se enostavno premalo dogaja. Obstajata dve skupini: *Hosi* in *Lilla Villa* ter veliko manjših skupin. Med njimi dostikrat pride do nesporaznov.

ANDREAS: Kot vidim situacijo, je gay scena dosti zaprta. Nisem gay, vendar me

fascinira njihova kultura. Videl sem film *Paris is burning*, neverjetno veliko dobrih umetnikov je s te scene... Vendar pa je težko vzpostaviti stik z njimi, recimo v enem klubn imajo gay night in težko prideš noter, če nisi gay. Zanima me ta scena, vendar pa se na Dunaju tudi na splošno ne dogaja nič takega.

Kaj nisi prej živel v Rosa Lilla Villa?

ARNOLD: To je dolga in komplicirana zgodba. Obstaja neka defenzivna politika med ljudmi, ki tam živijo - torej buržoazijo, ki se ne zanima za te reči, in nami, ki sknšamo biti aktivni kot gay skupina izven te komune. Običajno sploh igramo v prostorih, kamor gay populacija ne zahaja.

Bil si že v Ljubljani, na festivalu Magnus 85, s skupino si imel takrat performance.

ARNOLD: To je res. Imeli smo performance, ki se je imenoval *Distanz*. Vendar je bil to bolj enkratni projekt. No, zdaj nastopamo pri vas kot Aftertouch.

KAM NA DUNAJU? DISKO: U4, Schönbrunnerstr. 224 (ob četr.), **Why Not**, Tiefer Graben 22 (pet., sob.) **BARI:** Café **Reiner**, Kettenbrückengasse 4, **Eagle**, Blümelgasse 1, **Manhattan**, Laimgrubengasse 3, **Rosa Lilla Villa**, Linke Wienzeile 102, **Café Savoy**, Linke Wienzeile 36 **SAVNA:** Römer Sauna, Passauer Platz 6 **CENTER:** **HOSI**, Novaragasse 40 (sob.)

RISPONDETEMI

Odgovorite mi
(kratk film v okviru omnibusa *Montreal*,
kot ga vidijo... 20. 1. 1993, TV Slovenija,
režija: Lea Pool)

Nemški kinematografi so *Anne Trister* prekrstili v Vmesne prostore; *A corps perdu* je film o času med razpadom nekega življenjskega obdobja in začetkom novega, torej gre spet za "vmesne prostore"; tak pa je tudi njen zadnji film *Rispondetemi*, v katerem je zajet mejni čas med življenjem in smrtjo, torej "vmesni prostor" med bivanjem in ničem.

Režiserka povzema v njem "svoje" teme: problem židovstva, odnos do staršev in seveda homoseksualno ljubezen, ki v vseh njenih filmih zavzema osrednje mesto; tukaj je spomin na ljubezensko zvezo z žensko tisti, ki junakinji posreduje energijo za preživetje.

Tišino nočnega Montreala prekine zvok cviljenja zavor in močan tresk. V razbitinah avtomobila obležita prej še objeti ženski; ena izmed njiju je mrtva. Reševalna ekipa loči trdno sklenjeni ženski roki in preživelo, Saro, odpelje. Kader novorojenčka nas nvede v filmsko strukturo: Sara se v deliriju spominja svojega življenja od rojstva do sedanjega trenutka; reminiscence med drugim nakažejo očetovo krvoskrusko razmerje do nje. Reševalec se bliža bolnici, ko se Sara zagleda v ljubezenskem objemu z žensko, nakar se še v sliki razvije glasbeni leitmotiv filma: Sara je naslonjena na prijateljico, ki nežno poje židovsko pesem *Rispondetemi*. V tem trenutku se Sara spet vrača v življenje, rešilni avto se ustavlja in pojavi se bolnišnica.

Četudi demistificiramo pomen, ki ga Lea Pool s svojim filmom *Anne Trister* za nekatere izmed nas ima, ostaja dejstvo, da ima režiserka izjemen občutek za ustvarjanje emocionalno nabitih atmosfer, kar dosega s spojem dolgih, vizualno izčiščenih kadrov ter glasbe. Vrhunske sekvence v njenih filmih so tiste, kjer upočasni, skoraj zaustavi čas in ga napolni z volumnom najsubtilnejših občutij ali stanj. Kako so funkcionirale njene temeljne odlike v pričujočem filmu?

Njegova struktura je takšna, da s paralelno montažo prikaže junakinjo v rešilnem avtu; njen subjektivni pogled na nočni Montreal ter prebliske iz preteklosti.

Temeljni problem filma je, da režiserka ne stopnjuje napetosti, izvirajoče iz eksistenčnega strahu, temveč grozo junakinje prekinja z dolгими podobami iz preteklosti, predvsem pa s skoraj elegičnimi posnetki montrealskih ulic, s katerimi sicer izgrajuje atmosfero, ruši pa dramatično napetost. Končna reminiscenca na ljubezensko zvezo z žensko tako tudi nima ustreznega učinka - deluje namreč le kot ena-izmed-podob, morala pa bi kot ključni preblisk, ki motivira PREŽIVETJE.

Skratka - Lea Pool je s svojimi atmosfersko vseskozi močnimi kadri ostala karseda zvesta sama sebi, boljše pa bi bilo, če bi življenjsko ogroženost oblikovala s hitrejšim ritmom, pospešeno montažo in krajšimi kadri, s čimer bi tudi poudarila pomen "odrešilne" podobe, ki bi morala biti izrazito daljša od vseh prehodnih.

Petra

YOU RANG, M'LORD

(Želite, Milord?), TV Slovenija, Sova
Ze nekaj mesecev lahko v Sovi občasno spremljamo odlično humoristično nanizanko *Zelite, Milord?*. Avtorja sta producentki par

David Croft in Jimmy Perry, ki imata na vesti že nanizanko *Allo, Allo!*. Poleg odličnega britanskega humorja so vas gotovo pritegnili tudi povsem odkriti homoseksualni liki. Še posebej pa po (seksualni) odštekanosti izstopa družina Meldrunovih v nanizanki *Zelite Milord?*. Lord Meldrun, tudi sam prekušnik, ima kaj zanimivo družino. Njegov brat Teddy ima patološko nagnjenje do služkinj, preglavice pa mu povzroča tudi hčerka Cissy, lezbijka, ki se vztrajno pojavlja v moški obleki, z obveznim monoklom, navdušuje se za napredne ideje o enakopravnosti spolov in delavskih pravicah, v javnosti pa se poljublja s prijateljico Penelope. Poppy, druga hčerka, je heteroseksualna, vendar velja za lahkoživko, srce pa ji gori za služabnika Jamesa. Lordova mati, lady Lavender, pa zna med drugim "spariti" tudi dva papagaja - samčka. Seveda so tu še sluzabniki, ki jih vodi goljufivi butler Alf Stokes, pa Ivy, Henry, kuharica gospa Lipton in uboga para Mabel, ki je na hierarhični lestevici najnižje.

Samo še to: šarmantno Cissy igra Catherine Rabett.

KDO SE BOJI ALME KARLIN?

TVS, 7.12.92, režija: Jure Pervanje, scenarij: Marko Radmilović

Vsi po malem, bi lahko rekli - literarni zgodovinarji zato, ker nikoli ni pisala v slovenščini, čeprav je bila rojena v našem prostoru, tukaj pa je tudi živila in umrla, potem ko se je vrnila s svojega dolgega popotovanja po širnem svetu, kjer so nastajali tudi njeni nadvse zanimivi potopisi, ki jih je objavljala v večjih uglednih evropskih časopisih. Bojijo se je založniki, ki se spopadajo s pravo amnezijo, ko gre zanjo in njenih dvajset izdanih romanov v svetovnih jezikih in še prav toliko rokopisov, ki čakajo, da se jih bo končno le nekdo usmilil in jih vsaj prebral. Bojijo pa se je celo tisti, ki jo sicer cenijo in spoštujejo, kot je bilo moč razbrati iz dokumentarca o njenem življenju, ki smo ga imeli priložnost videti na naši tv, saj so se lotili zadeve tako, da je jasno, da so hote izpustiti določene realnosti iz njenega življenja, ki pa še zdaleč niso nepomembne. Tako sicer izvemo, da je bila prva feministka na Slovenskem, potem pa naletimo na zadregljivo jecljanje o avtorjevi

domnevi, da je nekje na daljnem Vzhodu verjetno naletela na moškega svojega življenja, ki pa ga je, glej ga šmenta, še isti hip, ko ga je uzrla, tudi za zmeraj izgubila. Avtor sicer ne skriva, da je to zgolj njegova domneva, ničesar pa nam ne želi priobčiti o tem, da v bližini Celja, kjer je živila do svoje smrti, ni živila sama, pač pa s svojo prijateljico, nizozemsko slikarko, ki jo resda nekje vmes mimogrede navrežejo, vendar tako, da si s to informacijo ne moremo kaj dosti pomagati in izzveni popolnoma v prazno. Ali je mogoče, da je avtor pri vsem pionirskem delu, ki gotovo ni bilo lahko, ko je brskal za podrobnostmi iz njenega življenja, pozabil opaziti (po informacijah, ki so precej zanesljive narave, saj smo jih uspeli dobiti iz dveh povsem različnih virov) dve desetletji Alminega življenja, ki ju je preživela v sožitju z omenjeno slikarko? Nenazadnje bi bilo dobro raziskati tudi njeno zvezo s **Selmo Lagerlöf**, pisateljico svetovnega formata in dobitnico Nobelove nagrade za književnost, članico švedske Akademije znanosti in umetnosti in, na presenečenje vseh, kot se je izkazalo leta 1990, po odprtju arhivov o njenem življenju, lezbijko. Zakaj je taista Selma Lagerlöf prav Almo Karlin predlagala za Nobelovo nagrado? Gotovo je morala zelo dobro poznati njeno delo, to pa nehoti sproža domnevo, da sta se verjetno kdaj v življenju morali tudi osebno srečati, morda tedaj, ko je Alma potovala po Skandinaviji, kjer je preživela prvo svetovno vojno, morda kdaj pozneje.

Dvomim, da se je avtorju dokumentarca, ki je modro pogruntal, da ji je prezgodnja očetova smrt pustila Elektrin kompleks, njena zveza z omenjeno, kot je sam rekel, čudnaško nizozemsko slikarko **Theo Gamelin**, zdela povsem "nedolžna". Zakaj jo sploh omeni, pri tem pa pozabi povedati, za koliko časa se je preselila k njej? To so izgleda pozabili vsi po vrsti, tudi sosedje, recimo, ki so v živo s pričevanji nastopili pred kamero. In ravno zato trdim, da se Alme Karlin ne bojijo samo tisti, ki so jo zaenkrat zamolčali, pač pa tudi ti, ki so "pogumno" pričeli razgrinjati tančico skrivnosti, ki se je spletla okoli te izjemno zanimive in nenavadne ženske, ki je živila v svojem času in domišljijem prostoru in se kaj malo menila za družbene konvencije. Morda pa nekatere moti prav to, da nikoli ni bila omejena na malo sredino, iz katere je izšla, ampak je s svojim načinom življenja, s svojim obsežnim ustvarjalnim opusom jasno pokazala, da je edinole in predvsem državljanka sveta in ne zgolj Celjanka, pa naj nam je to všeč ali ne.

Razmišljanje bi lahko zaključili takole - dobro je, da je dokumentarec sploh bil, da se je končno le nekdo spomnil in pričel popravljati krivico, ki je bila storjena Almi Karlin, vendar z njim ne moremo biti zadovoljni. Ne samo, da je mestoma precej enostranski (pretirano poudarjanje njenega članstva v Teozofskem društvu), povsem nedopustno je, da avtor intervjuvancev, ki govorijo o njenem delu in življenju, ni podpisal, kar bi gotovo moral storiti. Tako izvenijo ta pričevanja nekoliko zmehano, saj zgolj iz povedanega lahko kot gledalci, ki prvič gledamo ta dokument, sklepamo, kdo so pravzaprav ti ljudje. O estetiki gledaliških vložkov in mahodranju z viskom, s pomočjo katerega ugibajo, ali je Alma Karlin vendarle bila na Tibetu ali ne, pa je tako boljše ne izgubljati preveč besed. Ocena, vsaj po mojem globokem prepričanju, bi se lahko kvečjemu glasila: zelo povprečno.

Nataša S. Vegan

MARTINA TOŽI KOLORADO

Skupina državljanov, vodi jih **Martina Navratilova**, toži matično ameriško zvezno državo Kolorado zaradi ogrožanja zakonske pravice do enakosti pred zakonom. Tožbi, ki je bila vložena 12. novembra 1992, so se pridružila tudi koloradska mesta Aspen, Boulder in Denver ter *Ameriška unija civilnih svoboščin*. Nasprotujejo 2. amandmaju ustave, sprejet je bil 3. novembra 1992, ki ukinja protidiskriminacijsko zakonodajo, ki je ščitila lezbijke in gaye.

"Nisem več ponosna na Ameriko," je Martina Navratilova izjavila decembra za *USA Today*, "odkar sem ugotovila, kaj pomeni 2. amandma za moje civilne pravice, kaj lahko pomeni taka zakonska mera za Afroameričane, invalide, za katerokoli manjšino, ki bi lahko v trenutku izgubila svoje pravice, če bi se spremenilo le nekaj besed v zakonu."

Martina pravi, da bo zapustila Kolorado, če bo 2. amandma obveljal. "Ne bom plačevala davkov državi, ki me ne priznava kot enakopravno državljanko. Sem lezbijka in ne morem živeti v laži. Ne morem živeti v državi, ki ne priznava enakopravnosti, ne glede na raso, vero, barvo ali spolno usmerjenost."

Kmaln po sprejetju 2. amandmaja, po katerem diskriminacija lezbijk in gayev ni več zakonsko prepovedana, so se v Koloradu začele dogajati osebne tragedije. **Marty Booker**, šestindvajsetletnik z aidsom, je naredil samomor in pustil sporočilo: "Nočem živeti v državi, kjer peščica ljudi lahko, bo in je spremenila moje življenje v pekel." **Johna Bloechla**, gay natakarja v Ramada Innu, je delodajalec odpustil nemudoma po sprejetju amandmaja, češ da je njegovo delovno mesto nepotrebno. Gay baru *Garbo* so grozili s podtaknjeno bombo, neka ženska iz Denverja pa je bila pretepena na poti iz lezbičnega bara.

NIZOZEMSKI OBRAMBNI MINISTER DOBIL MEDALJO

Nizozemski aktivisti bodo podelili obrambnemu ministru medaljo, ker je naredil nizozemsko vojsko "gay friendly". **Relus Ter Beek** bo dobil nagrado za "neumorno prizadevanje in entuziazem" pri odstranjevanju razlik med homoseksualnimi in heteroseksualnimi vojniki v vojski. Minister je nagrado že označil kot "izjemno prijazno" in rekel, da mu je dala "pravi izziv". Pravi tudi, da poizkuša v svojo politiko vnesti svoja notranja prepričanja, čustva in svoj pogled na normalnost.

Sredi osemdesetih so gayi v nizozemski vojski ustauovali svojo *Fondacijo za homoseksualnost v vojski*. Nizozemska je tako ena redkih držav, v kateri homoseksualnost v vojski ni inkriminirana.

RUSIJA

V današnjem času lahko označimo za senzacijo, če se na ruskem tržišču - pri katastrofalnem propadanju gospodarstva in zelo visoki inflaciji - pojavi publikacija v barvah, z imenom *Malschnika*. Tisk in vsebina nista, kakor bi nekateri predpostavljali, realizirana s pomočjo ali sodelovanjem tujih izdajateljskih hiš, ampak je to delo ruske redakcije. Predgovor podaja cilje, zakaj je ta publikacija sploh nastala:

- za svobodnejšo miselnost ljudi in odpravo "dogme",
- za svobodno informiranje gay sveta,
- za lepoto, ki jo gay svet ima.

Vrsta zelo lepih fotografij, ki jih je posnel Kusmin, prikazujejo ruske fante; ruska moška moda in frizure naj bi bralcem pokazale, da se je tudi v tem predelu sveta marsikaj spremenilo. Internacionalna rubrika posreduje bralcem dogajanja po svetu: iz sveta športa, kulture, seksa in politike. Izdajatelj si je zadal nalogo, da v vsaki številki predstavi kakšnega interesantnega moškega. Tokrat je to svetlolasec Dima, ki se predstavlja s tekstom in slikami s posebnim in prefinjenim okusom. Fotografije mladih fantov, ki se "igrajo" v enem izmed ruskih bazenov, končujejo to publikacijo. Podajamo še naslov izdajatelja:

GUS, "MALSCHISCHNIKA", 121019 MOSKAU, a/j Nr. 205 Rusia

Seks raziskava

V Britaniji imajo zgornji sloji več spolnih srečanj kot pa njihovi družbeno podrejeni, medtem ko homoseksualnost privlači nič več kot enega od 16 moških.

Raziskovalci so odkrili, da so pripadniki profesionalnih in vodilnih razredov dvakrat bolj skakali čez plot in imeli v zadnjem letu več spolnih partnerjev, kot pa pripadniki nižjih družbenih slojev. Bogatejši ljudje so bolj mobilni in imajo višjo izobrazbo - to so faktorji, ki povečujejo možnosti za bolj razgibano spolno življenje. Raziskovalci so odkrili, da je večje število partnerjev prijavilo več moških kot pa žensk, ker pač moški več potujejo in imajo večkrat partnerja v tujini. Eden od razlogov za takšne rezultate je tudi v tem, da se moški veliko raje ustijo in obešajo svoje dosežke na veliki zvon, medtem ko imajo ženske raje manj hrupa okoli svojih afer.

6,1% anketiranih moških je izjavilo, da so imeli spolno izkušnjo tudi z drugim moškim, medtem ko jih je samo 1,4% izjavilo, da so imeli homoseksualnega partnerja v zadnjih petih letih. Številke so bile tudi do trikrat višje v Londonu kot pa v provincah, kar kaže na veliko migracijo gayev v prestolnico. Britanci so torej pomirjeni, saj raziskava ni potrdila besed bivše francoske ministrske predsedke **Edith Cresson**, ki je izjavila, da je 25% britanskih moških gayev, in s tem izzvala val protestov v VB.

Čez kanal, v Franciji, je ujanje v spolnost v bordelih v upadanju in veliko ljudi srednjih let trdi, da so naenkrat zapleteni z več osebami hkrati. Toda tudi v Franciji so številke podobne kot v Britaniji. 4,1% moških je izjavilo, da so imeli spolni odnos z drugim moškim, nekot v svojem življenju. Številke so v Parizu do petkrat višje kot v drugih predelih države.

Raziskava je bila objavljena v znanstvenem časopisu *Nature*.

Sosed-soseda

Tednik *The European* je izprašal 20.000 prebivalcev 14 evropskih držav. Tema: sosede. Na vprašanje, koga bi najmanj radi imeli za soseda, so se homoseksualci povzpeli kar na šesto mesto najmanj priljubljenih. V svoji sosesčini Evropejci ne bi trpeli še zasvojenec, alkoholikov, kaznjencev, desnih in levih ekstremistov. Med najbolj homo-sosed-fobične spadajo Portugalci, saj jih je kar 50% negativno razpoloženih do homoseksualcev. Nasprotno pa bi nas Skandinavci, Belgijci in Nizozemci bolj odprto sprejeli. Kako pa so razpoloženi Slovenci do svojih sosedov, v anketi ni navedeno.

Denar za večjo vidnost

Evropska skupnost je odobrila pomembno vsoto 40.000 ECUjev za projekt danske lezbične skupine *LBL*. To je poizkusni projekt, ki bo pomagal priti do glavnih ciljev in priporočil, ki jih mora narediti ali sprejeti Evropska skupnost, in najti izhodišča za nadaljne raziskave. Skupina potrebuje mnogo informacij, zato ji lahko pišete v angleščini na naslov: *Lesbian Visibility Project c/o ILGA Women's Secretariat at LBL, Knabrostrade 3, P.O.Box 1023, DK-1007 Copenhagen, Denmark*.

Japonci

Japonski homoseksualci naredili coming out

Po stoletjih tišine so japonski homoseksualci prišli na plano. Navdušeni od svojih ameriških "bratov in sester", sedaj izpostavljajo svoj primer v medijih in planirajo, da bodo organizirali gay parada, postavili gay komuno v predmestju Tokia ter si priborili sedež v lokalni skupščini.

"Japonska je še vedno v položaju, ko bi bilo za nas bolje, da smo tihi," pravi Hiroshi Niimi, član aktivistične skupine Occur. *"Toda pojavljali se bomo in govorili o homoseksualnosti, kar bo spremenilo japonsko družbo."*

Skupina se imenuje Occur, ustanovili so jo leta 1986 in do sedaj ima že 300 članov in članic (Japonska ima 122 milijonov prebivalcev). V njihovem prvem izzivu vladi so decembra 1991 tožili tokijsko mestno oblast zaradi diskriminacije, ker jim ni dovolila uporabljati javnih sredstev, ker da so homoseksualci (razsodbe do sedaj še niso izrekli!). *"Četudi izgubimo ta primer, je vseeno pomembno, da smo pokazali na diskriminacijo in da smo postali bolj vidni,"* pravi Niimi.

Gay Report, knjiga, ki so jo izdali Occur, in temelji na raziskavi pri preko 300 japonskih homoseksualcih, pravi, da jih je bila skoraj polovica izpostavljena nenamernim napadom, še posebno v času Solanja. Do sedaj primerov diskriminacije v službi še niso zabeležili, kar je posledica dejstva, da večina homoseksualcev svojo usmerjenost skriva. Toda v zadnjih 18 mesecih je 30 članov skupine naredilo coming out in so že izkusili določeno stopnjo diskriminacije. Skupina boče tudi ustanoviti gay komuno v tokijski predmestni četrti Nakano, kar že imajo svojo pisarno in kjer tudi živi 20 njihovih članov.

Aktivisti pravijo, da se družba do njih še vedno obnaša ignorantno in sploh nečesto priznati obstoja homoseksualnosti. Sicer pa je homoseksualnost na Japonskem legalna po 13 letu, obstaja precej lokalov, hotelov itd., seveda v večjih mestih.

Erasure izobčeni iz TV showa

Disnevevo družbo napadajo zaradi homofobčnosti na Švedskem - ameriška korporacija je bila namreč "prisiljena" odpovedati sodelovanje pop skupine Erasure v otroškem programu The Disney Club na švedski TV-1, ker je pevec Andy Bell homoseksualec. Ta poteza je ostale nastopajoče odvrnila od sodelovanja na prireditvi in bila obsojena tudi v medijih. Zastopnica skupine Erasure je izjavila: *"V Disney Clubu pravijo, da je njihov imidž prečist, da bi imeli v oddaji tudi gay band... Če ne želijo skupine sponzorirati na Švedskem, potem je to njihova izguba, ne naša. Tako neumno je vse skupaj."* Andy Bell je odgovoril: *"Obnašajo se kot nacisti. Kdo si še želi nacistov?"* Švedska vlada bo s sodno potjo z odločitvijo Disneveve korporacije pa niso imeli časa, da bi se obrnili na Američane.

RUDOLF NUREJEV (1938-1993)

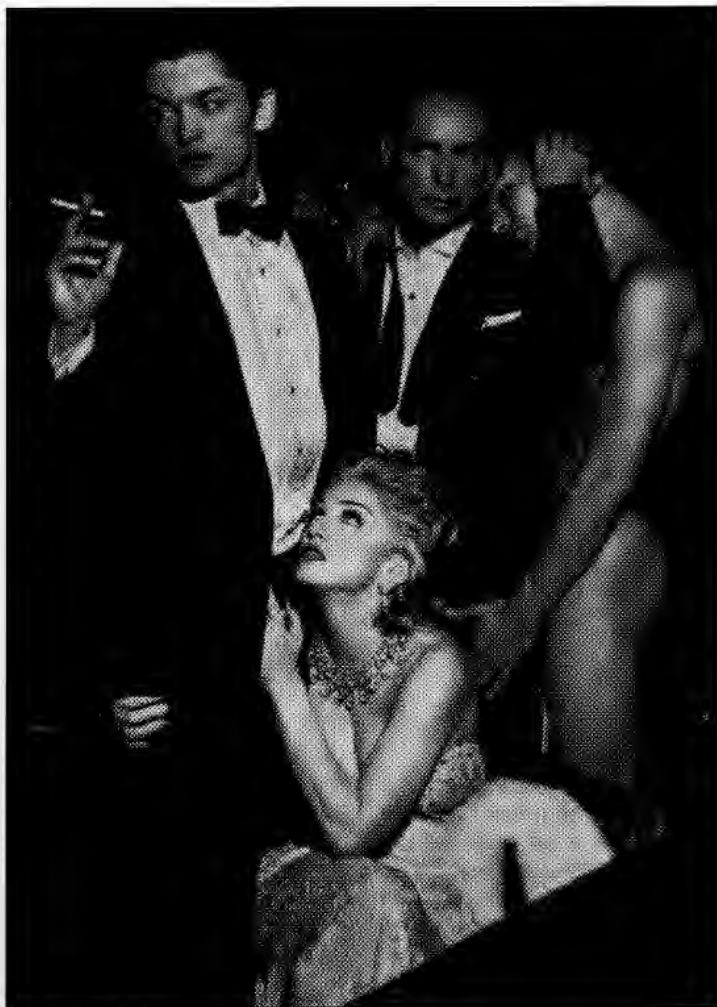
Plesalec, ki je imel karizmo in preprostost Zemljana in nedotakljivo aroganco bogov, je dvignil balet na višjo stopnjo in mu v svoji štiridesetletni karieri pridobil na milijone privrženecv. Svoje junake je preobrazil s strastjo in življenjem, ki jim ju je vdihnil. Obdarjen z visokim skokom, atletske močjo, plemenitimi in razkošnimi gibi, ki se jih ne da naučiti, je bil poseben izraz strasti, elegancije, magije. Premikal je meje baleta, postavil je nova merila gledališkega magnetizma in sijaj, h kateremu zdaj vsi zamažijo. Delal je osem dni na teden, petindvajset ur na dan.

Po predstavi se je stuširal, se dal zmasirati, potem pa odšel v life, ki ga ni nikdar prespal. Publika ga je ljubila, bil je idol mladih. Z močnimi ličnicami, udrtimi lici, sivozelenimi mongolskimi očmi, čutnimi ustnicami in otroškim nasmehom, je bil vzor moške lepote. Dolgoletna zveza z deset let starejšim danskim plesalcem Erikom Bruhnom (1928-1986) ni bila nikoli predmet tračarij. Kljub napakam, ki jih je zagrešil. Ampak življenja brez odra in plesa si ni mogel predstavljati, zato se ni umaknil pravočasno, kot plesalec vsaj v sedemdesetih, kot koreograf v osemdesetih. Tudi igralskega daru ni imel, kar priznajmo, in režiser Ken Russell je storil veliko napako, ko ga je zasedel v naslovni vlogi svojega filma Valentino (1977). Pred pariško publiko (in s tem pred celim svetom) se mu lansko leto tudi ne bi bilo potrebno predstavljati, bil je le še "karikatura" samega sebe. Več kot pet let je vedel, da je okužen z virusom aidsa, vendar ni ničesar priznal in gay skupnosti ni omogočil, da bi uporabila njegovo slavo v boju proti nevednosti. Pisatelj Paul Monette, ki je prejel ameriško nacionalno nagrado za knjigo Becoming a Man in se je sprijaznil z dejstvom, da bo živel le še kakšno leto, je celo dejal: *"Imam ga za strahopetca in prav nič me ne briga, kako velik umetnik je bil"*. Kljub vsemu pa tatarski princ ostaja velikan še naprej. Novega Rudolfa Nurejeva na obzorju (odru) ni videti.

Obrite noge, naoljene prsi in razgaljene zadnjice: 16 postavnih žrebcev s popolnoma enakimi telesi, širokimi oprsji in celo z enako, zagorelo poltjo. Gledalke, ženske med 18 in 40 leti, kričijo od navdušenja. Na stotine jih je, pa ne zanemarjenih in z dolgočasnih predmestnih gospodinj. Privlačne in urejene ženske (in seveda gayi, kadar Chippendales nastopajo tudi zunaj ženskih klubov) uživajo ob njihovih showih. Ki so serije "fantazijskih scen" in na odru vključujejo hotele, goščave, težke motorje, postelje itd. Mladci nastopajo v uniformah, jeansu, mornarskih oblekah, raztrganih klateških cunjah, pri tem pa plešejo, pojejo ter se seveda slačijo. Velja pravilo, da glasnejša ko je publika v dvorani, bolj se slečejo. Seks s Chippendalesi je točka s sodelovanjem občinstva (ki izbrano gostijo stane 30 £, kolikor je cena sedeža v prednji vrsti). Vsak večer povabijo na oder obiskovalko iz prednje vrste, ki z enim od plesalcev izvede naj točko showa, seks na odru. Ob koncu programa pa je na oder vabljen vsak, ki se želi fotografirati s postavnimi fanti. Sarno "vaša" fotografija z njimi stane 5 £.

Chippendales so trenutno ena najbolj slavnih tovrstnih ameriških skupin. V stalni zasedbi imajo 10 plesalcev, ostalih 6 pa med letom menjujejo. Nastopajo v Ameriki in Evropi ter imajo kar nekaj posnemovalcev (Adonis, Dreamboys, London Knights, ali najbliže Munich Magic Boys). Izdali so tudi single: Give Me Your Body...

OBUPNO ISKANI SEX

"Madonni je uspelo še enkrat; uporabiti golobrade pedre pri večanju svojega kupa dolarjev. Fafa, liže, fuka, biča in poskakuje skozi svojo novo, drago knjigo Sex, in medtem služi milijone. Knjiga se prodaja vsepovsod". Chicaški *Outlines* svoje gay bralstvo pogreva še z nekaj mislimi ob knjigi. "Za večino gayev ta knjiga res ni nič izjemnega. Mnogo usujenih imidžev, obratih glav in posebnežev lahko vsak dan vidimo tudi v gay okoljih. Ampak če bi pedri objavili takšen Sex... Gay je poskusil objaviti podobno knjigo in imel nemalo problemov s cenzuro. Gre za novo knjigo **Richarda Mohra** *Gay Ideas: Outing and Other Controversies*, knjigo z očitnim gay imidžem. Mnogo tiskarn se je ni hotelo niti dotakniti".

ZN bodo presodili o proti-gay zakonih v Avstraliji

Komisija Združenih narodov za človekove pravice bo preiskala zakon, ki prepoveduje homoseksualno spolnost na avstralskem otoku Tasmaniji, z namenom, da bi ugotovili, ali krši človekove pravice. Po tem zakonu lahko gaya, ki ima "protinaraven" spolni odnos z moškim, obsodijo na do 21 let ječe.

V Združenih narodih je dolga leta potekala razprava o tem ali Konvencija o civilnih in političnih pravicah varuje tudi pravice gay ljudi ali ne. S sprejetjem pritožbe tasmanske skupine je Komisija Združenih narodov za človekove pravice očitno zelo jasno v interpretaciji konvencije vključila poleg rase in spola tudi spolno orientacijo kot možnost za pritožbo.

Pritožbo je za skupino vložil **Nicholas Toonen**, saj komisija lahko obravnava le primere posameznikov. Toonen tudi pravi, da so zakoni "kršili pogoje za diskriminacijo pri zaposlovanju, ožigovanje, klevetanje, nasilne grožnje in kršitve osnovnih človekovih pravic". Združeni narodi so v odgovor napisali, da "je komisija zadovoljna, ker lahko Toonena obravnava kot žrtev... in da so njegove navedbe sprejemljive. Če pa so bile njegove pravice kršene, se bo izkazalo na nadaljnjih obravnavah."

Odločitve Združenih narodov se ne da prisiliti z zakonom, pač pa mora dežela letno obrazlagati, zakaj ni sprejela odločitve komisije.

Anna Frank in cenzura

"Kudarkoli vidim žensko telo, kot je gola Venca v moji knjigi o umetnosti, postane čisto vznesena. Včasih se mi zazdi žensko telo tako čudovito in lepo, da se komaj zadržujem, da ne bi planila v jok..." Ne, to ni odlomek iz dela kakšne lezbične ustajateljice, pač pa iz dnevnika **Anne Frank**. Tega, cenzorjem neprijetnega odlomka seveda ni v knjigi, naveden pa je v ameriškem zborniku *The Alyson Almanac: A Treasury for the gay and lesbian community* (Zaklad informacij za gay in lezbično skupnost), Boston.

Dnevnik **Anne Frank**, napisan med 12. junijem 1942 in 1. avgustom 1944, gotovo sodi med najpomembnejša odkritja iz povojnega časa, saj je zlasti mladim omogočil prvi vpogled v strahote Tretjega rajha. Pristen in jasen Annin jezik omogoča močno identifikacijo z glavno junakinja. So se mar cenzorji bali, da bi se mlade bralke identificirale z istospolnimi fantazijami? Ali pa so se zgrozili ob misli, da bi druge ženske ugotovile, da tudi same čutijo podobno vzbujenje ob golem ženskem telesu?

Pravzaprav je protislovno, da je v knjigi, ki naj bi prispevala k osvetlitvi brutalnih zločinov iz nacističnih časov, cenzurirano vse, kar ni ustrezalo predstavam založnikov. Očitno gre za strah, da bi taki odlomki kompromitirali Annino pripoved. Sama Anna seveda ni mogla ugovarjati založniškemu posegom, saj je umrla pri petnajstih letih v taborišču Bergen-Belsen.

V gay in lezbični skupnosti je slišati vse več zahtev po objavi originalne verzije dnevnika, da bi tako dobili neizkrivljeno podobo **Anne Frank**.

Bogdan Lešnik

Magnus je prispeval k razpadu Jugoslavije

Bogdan, začniva najin pogovor zdaj in tukaj: deluješ mi nekako resignirano, kot da bi aktivizmu na sceni, ki si jo pravzaprav sam ustvaril, ali vsaj soustvaril, dal slovo. So te "prisilno (predčasno) upokojili", si se poslovil sam; domnevam in upam, da samo začasno. Oprosti, tako nezadovoljen mi izgledaš, da ne rečem nezadovoljen, s tem, čemur danes pravi-mo scena, seveda.

V tej fazi sem bil pravzaprav že dostikrat. Seveda, scena nikoli ne izpolni človeku želje na ta način, kakor bi jo rad. "Scena" je nekakšen kompromis med različnimi željami, interesi, še bolj pa med različnimi impulsi za zadovoljitev teh interesov. Ampak vseeno mislim, da tvoje opazanje ni čisto točno. Res pa je, da je bil moj odnos do ljubljanske scene zmerom nekako valovit: sem prišel nanjo, sem bil nekaj časa tam, sem bil nezadovoljen, sem šel stran, prišel spet nekako nazaj, ali pa se nekje drugje vrnil nanjo. To so normalne stvari, se mi zdi, v odnosu posameznika z neko sceno. Tako da se jaz ne počutim nezadovoljnega, niti nezadovoljenega, nasprotno, zdi se mi v redu, da je scena prišla tako daleč, da še zmerom sploh obstaja, da se še zmerom toliko stvari zgodi na njej. To, da bi mogoče jaz rad, da bi se poleg teh dogajale še nekatere druge stvari, pa je pravzaprav moj problem. Če bi imel dovolj energije, bi to že nekako realiziral, tako pa očitno nimam niti dovolj energije niti dovolj močnega interesa in trenutno je moj odnos tak, kot ga ima večina ljudi do scene: bi radi, da bi se nekaj realiziralo, in sami seveda zelo malo napravijo za to. Večinoma smo ljudje pasivni udeleženci scene, kar pa zna biti zelo aktivna vloga. Ravno to, da ljudje prihajajo na sceno, da izražajo neke svoje interese, se da uporabiti za to, da se potem tej sceni zares tudi nekaj ponudi. In če so zdaj te energije naravnane tako, da ljudje, ki prihajajo, dobijo, kar želijo, potem bi si lahko zase ustvaril samo kakšno drugo. Moji interesi so zaenkrat, to moram priznati, v zvezi s sceno še popolnoma nejasni. Tudi sam ne vem, kaj bi od nje pravzaprav rad, in tako kot večina ljudi doživljam neko nejasno zadovoljstvo ali nezadovoljstvo, kadar se kakšna stvar posreči ali ponesreči, oziroma, kadar se dogajanje na sceni bolj približa ali oddalji od tega, kar pričakujem od nje. To pa še ne pomeni, da točno vem, kaj bi rad, in moja energija bi lahko delovala destruktivno. Lahko zdajle nekaj po svoje hočem, česar scena niti ne rabi niti neče in ji tudi, dolgoročno gledano, ne bo koristilo. Tako da je to, govorim zelo osebno, malo domišljavo, edina perspektiva, s katero se da na sceno gledati. Globalno vzeto bi torej rekel, da sem s sceno zadovoljen, zadovoljen, da še zmerom je. Zakaj nisem aktiven na njej, bi pa opisal zelo enostavno: ta scena potrebuje očitno nekaj drugega kot jaz, hoče nekaj drugega kot jaz. In če je tako, tudi prav. Človekov odnos do scene, katerekoli že, je vedno parcialen. Scena je tam zato, da zadovolji del njegovih interesov in del mojih interesov je zadovoljen že s tem, da scena je. Osnovni interes je namreč ta, da scena ostane živa, da omogoča človeku, da se izreče za tisto, kar pač je, da se ne skriva. Da omogoča neko življenje, polnejše, če hočeš, skupini ljudi in s tem je njena funkcija izpolnjena. Lahko bi bila pa boljša, to je jasno. Ampak to je tako kot govorjenje o umetnosti: slovenska umetnost bi bila lahko boljša. Takšno govorjenje je neumnost, če sam nimaš impulza, da bi to napravil in ne bi bilo realno in racionalno pričakovati, da bo to napravil kdo drug. Tako nekako.

Preskočiva zdaj kakšnih deset let nazaj. Kot mlad intelektualac si začel delovati v času, ko je bilo vse alternativno, subkulturno, tudi marginalno, "in", v trendu, skratka moderno. Kljub režimu, danes vsem obsodbam podvrženemu, je šlo, vsaj meni se tako vidi, vse gladko.

Ne, ni šlo gladko, nikakor ni šlo gladko. Res je edino to, vsaj moj odnos do dogajanja v Ljubljani zgodnjih osemdesetih je tak, da je takrat obstajalo močno upanje. In v imenu tega upanja smo tudi zelo veliko naredili. Potem je to upanje realnost pokopala, ampak dokler je obstajalo, je bil v njem neki potencial, čeprav niso obstajale realne možnosti. Se pravi, vse tisto, kar smo takrat delali, smo delali kot nekaj nastavek za to, kar bi lahko bilo; kar naj bo, ko bo enkrat možno, da bi bilo. Res je, da so bila osemdeseta leta, kar se marsičesa tiče, strašno liberalna, res pa je tudi, da je bila politična situacija strašno pulzirajoča. Liberalnosti je odprla nek prostor, ga spet začela stiskati, vse se je nekako odpiralo in zapiralo v nekem čudnem spontanem ritmu, nejasnem, ker tudi oblast ni vedela, kako naj se obnaša, in je ravnala precej brezglavo. Ampak ravno ob tem njenem brezglavem delovanju je bilo mogoče marsikaj napraviti. Mogoče se je bilo organizirati vzporedno, pa celo nevzporedno, saj v bistvu nismo ničesar skrivali. V resnici smo imeli, takrat ko smo se začeli organizirati bolj kot civilna družba, možnost organizirati se tudi znotraj nekih institucij, ki so imele vse potrebne legalne organe. Tako da to ni bilo čisto paralelno, čisto underground, ampak je bilo vsaj deloma v okviru sistema. Samo da si je to delovanje vzelo veliko več pristojnosti, kot bi mu oblast, če bi hotela, lahko dovolila. Hočem reči, oblast je imela vse zakonske možnosti, da ustavi kakršnokoli delovanje te vrste skupin in je to včasih tudi uporabila. Včasih je pritisnila na koga in tako so hoteli zapreti Tomaža Mastnaka, zaprli so Vidmarja. Take zadeve so se dogajale, ki pa so spet v bistvu iz registra tistega brezglavega delovanja oblasti, ki ni ničesar preprečilo, ampak je bilo kljub temu represivno.

Se mogoče spomniš, kdaj natanko se je porodila ideja o Magnusu? V čigavi glavi, za kakšnim in katerim omizjem?

Če ti opišem, kako je prišlo do *Magnusa*, boš videl, kako težko je opredeliti avtorstvo ideje. Zadeva se je pričela tako, da sem enkrat leta 1983 videl v Berlinu razstavo *Schwulen und Faschismus*. To znamenito razstavo je organiziral Heinz-Dieter Schilling, ki sem ga spoznal in mu povedal, da bi to razstavo radi videli tudi pri nas. Stopil sem h kolegu Aldo Ivančiču in mu rekel, da obstaja možnost dobiti to razstavo sem. Bil je takoj za to, nakar sva se lotila organizacije. In potem je izpadlo tako, da te razstave nisva mogla dobiti. In sva pomislila: če že ne more biti razstave, pa napraviva kaj drugega. Iz tega je v bistvu nastal prvi festival *Magnus*, leta 1984. Najprej smo razposlali po gay organizacijah Evrope in sveta nekakšno cirkularno pismo, v katerem smo povedali, da hočemo napraviti razstavo (ne vem, kdo je pravzaprav dobil to idejo) publikacij, časopisov in revij, ki jih te organizacije izdajajo. Nakar sva našla kontakt z ljudmi, ki se ukvarjajo s filmom, predvsem z nekim filmskim kritikom iz Bologne, ki je priskrbel nekaj filmov, nekaj filmov pa sva

vzela iz tedanje jugoslovanske distribucije. Skratka, vse to se je nabralo nekako skupaj, obenem pa smo imeli takrat v *Škucu* že revijo *Viki*, ki jo je ustanovila Marina Gržinić. Za festival smo izdali drugo številko z naslovom *Homoseksualnost in kultura*, ki je bila nekakšna spremna publikacija.

Festival je bil potem strašen medijski dogodek, na splošno je doživel zares čisto ngodne reakcije. Skratka, festival je bil velik uspeh in potem je v *Škucu* nastala ideja, jaz sem bil takrat njegov predsednik, mislim tudi, da je bila ideja moja, ampak nisem čisto prepričan, da bi nstanovili sekcijo. Festival sam so organizirali Škucovci, ni bilo nobenega, ki bi bil zunaj te scene. Predvsem sta bili to Marina Gržinić in Barbara Borčić iz likovne redakcije, potem ljudje iz *Foruma* in tedanjega *FV*-ja, Neven Korda, Zemira Alajbegović in drugi. To torej ni bila neka gay akcija v smislu gay populacije, ampak je bila v principu *ŠKUC-Forumova* akcija, ki sva jo zastavila Aldo in jaz.

Uspeh festivala je bil torej vzrok za nastanek sekcije *Magnus*, sekcije za, kot smo takrat rekli, socializacijo homoseksualnosti. Nekaj ljudi se je pridružilo, Bobi Kostić, se spomnim, je bil že pri festivalu zraven. Ne vem točno, kako smo sklicali prvi sestanek, ker nismo imeli nobenih naslovov. Nekako smo dali v javnost in mislim, da je prav preko Bobija ta informacija segla marsikam. Ustanovni sestanek sekcije je bil dovolj posrečen, udeležilo se ga je nekako trideset ljudi. Aldo je postal vodja sekcije in to je bilo to, tako smo pričeli delovati. Tisto razstavo, *Pedri in fašizem*, pa smo v resnici dobili šele leta 1985.

Kaj si pravzaprav hotel doseči z ustanovitvijo sekcije Magnus, po kakšnem vzorcu si zastavil njeno delovanje? Od kod podpora zamisli sami, od kod podpora realizaciji delovanja? Magnus festivali so bili končno svetovnega formata, pa ne samo zaradi ljudi, ki so iz sveta prihajali nanje, pač pa tudi in predvsem programsko.

Ja, vidiš, prej, ko sem opisoval program prvega festivala, sem pozabil omeniti, da smo imeli goste tudi iz tujine. Med njimi je bil gotovo najpomembnejši Guy Hocquenghem (op.ur.: nmrl za aidsom leta 1988), ki je bil vsaj zame osebnost absolutno nekaj pozitivnega. On je bil že star aktivist, organizacijo je v Franciji ustanovil že konec šestdesetih let in je imel te pojme veliko bolj razčiščene od nas, pa tudi konceptualno je zelo vplival na nas.

Sicer smo pa imeli popolno podporo v *ŠKUC-Forumu*, če že ni bila popolnoma iz srca, je pa bila popolna zato, ker je bilo takšno akcijo kratkomočno treba podpreti. Takrat je bila vsa ta scena tako naravnana, da se je ta akcija dobro umeščala med ostale akcije *ŠKUC-Foruma*. To je zadoščalo, ker so bile te organizacijske sile, organizacijske moči, ki so se takrat zbrale, neverjetne. To se je takoj poznalo kasneje, ko je imel *Škuc* veliko manj pri stvari in sta bila festivala leta 1985 in 1986 v glavnem stvar samo sekcije *Magnus*. Bila sta precej slabša. Ne toliko programsko, v tem smislu sta bila mogoče celo močnejša, korak naprej, ampak organizacijsko, skratka, veliko manjšega formata sta bila. Udarnost prvega dogodka je bila mimo, vsa zadeva je postala bolj ujeta v geto in je kar izgubila naboj, ki ga je imela ob

začetku. Festivala 1985 in 1986 sta bila tudi bolj interne narave, in čeprav sta imela velik odmev zlasti v tujini, je bil medijski učinek vsekakor mnogo večji od njune, če tako rečem, materialne substance. Tudi pri nas je stvar še zmerom močno ideološko funkcionirala in je postala nekako legendarna, čeprav, če si bil zraven tako kot jaz, stvar seveda ni bila več nič tako zelo posebnega. Leta 1984 je imel festival auro vesoljnega dogodka, kasneje ne več. Tudi energije znotraj sekcije so se zelo zmanjšale, pretok ljudi je bil zelo velik, ljudje so se radi zelo hitro distancirali. Ti prvi, ki imajo nek poseben status, so šli: ne vem, ali niso znali uveljaviti, niso hoteli uveljaviti ali pa se niso potrudili uveljaviti svojih kreativnih sposobnosti, ki jih je marsikdo imel. Jaz sem vztrajal in nisem. Kar se tega tiče, je bil Aldo veliko pomembnejši kot jaz. Aldo je bil motor dogajanja, organizacijsko zelo sposoben človek. Po drugi strani pa je deloval tudi zelo po svoje, to je klasično pri teh zadevah, in je prišel v konflikt z nekaterimi ljudmi, ali bolje, sam se je počutil preveč izpostavljen, ne glede na zunanji svet, ampak navznoter na sceni. Tako nekako se mi zdi, in potem je prenehal delovati leta 1987, ko smo pripravljali četrti festival. Ampak, če se vrnem k vprašanju: konceptualno je bila sekcija zastavljena v skladu s *ŠKUC-Forumom*, tako da je bil *Magnus* zastavljen kot sekcija za homoseksualno kulturo. Imeli smo interes, da bi predstavili del kulturne produkcije kot produkcijo homoseksualnih ljudi in da bi pokazali, malce patetično se danes sliši, prispevek homoseksualcev k splošni skupni kulturi. Pri tem pa so nam pomagale, to moram poudariti, številne druge kulturne organizacije. *Cankarjev dom* je bistveno prispeval, da smo lahko prikazovali filme, pa *Festival*, *CIDM*. Tu je bil cela fronta ljudi, ki so nas brez rezerve zastopali.

Zdajle se mi je utrnila misel: domače kulture pa kot da ni bilo.

Res je, da se je predstavljala predvsem tuja kultura, domača je bila vedno nekako pomanjkljivo predstavljena in je še danes. Produkcija obstaja, imaš Ivana Mraka, če nič drugega, ampak problem je drugje. Če izključim Mrakov krog, se je zelo malo ljudi pripravljeno izpostaviti v svojem lastnem okolju. Zunaj že še, ampak doma tako nedvoumno, kakor bi bila navzočnost na nekem takem festivalu, za to je bila naša scena že takrat premajhna. Tako da sta bila najbližja domačim virom Hamdija Demirović iz Sarajeva in Toni Marošević iz Zagreba, medtem ko se iz Ljubljane res ne spominjam nikogar.

Mogoče Dušan Mandič?

Ja, ampak on je sodeloval iz ideoloških razlogov, iz prepričanja. Njemu je šlo za to, da predstavi svojo produkcijo kot sopotnik. Spada pač v krog podpornikov, ki niso s scene, ampak so vendarle omogočili, da je scena nastala.

Leta 1987 se je zalomilo, Novinarka *Politike* je na berlinskem filmskem festivalu verjetno iz tvojih ust izvedela, da se v Ljubljani spet pripravlja gay festival. In to ravno na 25. maj, ki je bil za tedanji Beograd še vedno "zapovedani" praznik. Misliš, da je bil res samo datum kriv, da se je iz tega razvila prava "kongresna afeta"? So res verjeli, da gre za provokacijo?

Bogve, kaj so verjeli, ne? Tega tudi tajna služba, mislim, ne bo nikoli odkrila. Ampak veš, kako je to: iz mojih ust, ja, čeprav ne neposredno. Dal sem intervju za *Journal*, tam je pač prebrala in to objavila kot vest. Mislim, da 25. maj sam sploh ni bil problem, še zlasti ne, ker se je festival vsako leto začel prav na ta datum. Novinarica tudi še ni napravila škandala, napravili so ga drugi, ki so to vest prebrali. To je bila samo priložnost več, kako še dodatno udariti po slovenskih kontrarevolucionarjih, ki so bili takrat blazno aktivni. Končno je bilo to tudi leto plakadne afere, štafetne afere in samo v tem smislu je lahko 25. maj tudi tukaj figuriral. V principu pa je bila to priložnost, kako še z enim stigmatizacijskim, z enim močnim orožjem udariti, ker v totalitarnem sistemu stigmatizacija najbolj učinkuje. Paradoks je nekje drugje. Če človek to lahko pričakuje, potem lahko to tudi razume. Razumeš lahko, da so tam nekje v Beogradu paranoični voditelji zagrnali paniko in uporabili stigmatizacijo zato, da so lahko napadli dosti širše. To razumeš, to je racionalno. Teže je razumeti reakcije tedanje slovenske politike.

Je čudno ali ni, da slovenska politika takrat ni imela dovolj moči, da bi se uprla tej neosnovani gonji iz prestolnice. Tu so se namreč znašli tako, da so izkoristili aids, ki bi ga morebitni gostje morebiti prinesli s seboj in okužili z njim našo "zdravo" družbo. Ali pa so se preprosto bali, da bi jim s privolitvijo na "kongres" "glavni štab" nadel etikete pedrov, kar se je potem nekaterim kljub vsemu zgodilo?

Ta famozni kongres se je rodil v slovenskih glavah in šele od tod je šel na jug, kjer so začeli, zlasti v bulvarskem tisku, pisati o njem. Pa še potem so nekateri na jugu znali ločiti zadevo, pri nas pa so politični organi zahtevali, da se stvar zaradi nevarnosti aidsa prepove, ker je toliko homoseksualcev na kupu absolutno rizična situacija. In povrh še iz tujine in še zlasti, ker se verjetno ne bodo, kot se je izrazila neka funkcionarka, samo pogovarjali. Vse to je bilo malo težje razumeti. Ne mislim, da je to samo poskus, da bi se uprli kontrarevolucionarni etiketi, ki so je bili deležni tako in tako z vseh koncev, ampak da je bil to specifičen strah, ki je povezan ravno s homoseksualnostjo, specifičen strah, ki je povezan s homofobijo, in se je v Sloveniji pravzaprav šele takrat pokazalo, kolikšen je. Do takrat ni bilo tako jasno, javno ni bilo nič izrečenega o tem. Tukaj pa nenadoma blazna stigma, tak prav neverjeten konstrukt, ki se je razširil kot ogenj v nekaj dneh.

Tleti pa je vendarle moralo že prej.

Verjetno je. Takrat je postalo očitno, da tukaj v Sloveniji sploh ni tako tolerančna scena, kakor smo mislili pred tem, ker sploh ni bilo negativnega odziva. Ta je očitno moral tleti, kot praviš, in ko je prišlo do prve ugodne priložnosti, se je razplamtel. Jasno je, da so s to reakcijo, Smole in taki, sebi nakopali še hujše probleme na glavo. Niso reagirali tako kot pri plakadni aferi, kjer so avtorje uspešno zaščitili. Mi bi bili lahko, imam občutek, mirno žrtvovani.

In tako je tudi bilo.

V nekem smislu ja, ni pa bilo do konca, ker so se vendarle pojavili taki, ki so se strogo uprli tej stigmatizaciji. Slovensko zdravniško društvo, na primer, se je izrek-

lo, da vprašanje aidsa ni noben razlog za prepoved festivala.

Festivala pa vendarle ni bilo - niti jeseni niti kasneje.

Res je, da je ta zadeva pobrala toliko energije, da festivala pozneje praktično ni bilo mogoče realizirati. Marca in aprila, ko naj bi se pripravljali na festival, smo se vsi ukvarjali z afero, odgovarjali in pojasnjevali. Jaz sam sem veliko razlagal, vsi so nekako razumeli, ampak ni nič pomagalo. Pa saj ni šlo za to, ali razumejo ali ne razumejo, šlo je pač za neko reakcijo, ki je bila politična in ni bila v zvezi s tem, kaj v resnici je in kaj ni, ampak je šlo preprosto za to, da je treba nekaj speljati in potem so to peljali, idioti kot so bili. Marsikdo, ki sicer ni neumen, je pa nasedel, ker je na stigmo zelo lahko nasedel. Ljudje rabijo grešne kozle, in v tem je bila takšna priložnost. Ta reakcija pa jim ni v ničemer pomagala, saj niso bili deležni nobene popustljivosti, nobenega popuščanja iz Beograda, kvečjemu nasprotno. Mirno lahko rečem, da je ta škandal, oziroma, da je sekcija *Magnus*, da so festivali *Magnus* prispevali k temu, da je Jugoslavija razpadla.

Smela trditev.

Absolutno sem prepričan, da je prispevala. Ne morem reči, da je bila kakšen bistven faktor, je pa dala svoj prispevek k temu.

Kako pa si takrat reagiral ti osebno? Jaz sem reagiral, se bojim, nekako mesijansko. Poskušal sem razlagati, kaj na stvari v resnici je. Seveda nisem mogel dojeti tega čisto na ta način, da bi videl, da je to politična akcija, ki nima zveze z resnico. Da to ni vprašanje resnice, ampak vprašanje politike. In sem šel v to, da sem razlagal, pisaril. Jasno, brez kakšnega velikega efekta, samo veliko energije sem porabil.

Bil si ob neko zadoščenje, verjetno.

Niti ne. Res je, da festivala ni bilo, res je pa tudi, da smo na 25. maj organizirali *dan boja proti aidsu* in smo v *Galeriji Škuc* imeli veliko akcijo, delili smo zastojne kondome in podobno, tako da je bilo to nekako komično zadoščenje. Ampak ne vem, kako si točno misliš zadoščenje.

Mislim, veliko truda za nič.

Kaj jaz vem, kako sem se počutil takrat, prav gotovo slabo. Po svoje pa tudi dobro, kajti neudoma sem videl, da je še zmerom veliko ljudi, recimo profesor Lokar, ki imajo do tega absolutno zdrav odnos in so me podprli. V tem je bilo neko majhno, stransko zadoščenje, da ta politična gonja ni prevladala, ni zmagala nad mano, me ni sesula; da je bilo neke neko zaledje.

Takrat, se mi zdi, je na splošno upadel interes javnosti za "drugčnost". Alternativa se je začela počasi poslavljati iz naših krogov, čeprav se je prav v njih svojčas izjemno prijetno počutila. Subkultura se je počasi, a sigurno pričela stapljati z uradno kulturo. Stari *K4* so zaprli, *Amerikanca* tudi. *Magnus* je počasi, a zanesljivo jemal svoj konec. Reorganizacija ni bila več možna. Pomanjkanje volje, ustvarjalnih sil, nesporazumi morda, ali pa je šlo preprosto za izpraznjenje neke ideje?

Leta 1987 se je pokazalo, da še zmeraj obstaja represivni družbeni aparat države, ki zna nastopiti, in je to v bistvu eden teh pulzirajočih momentov, o katerih sem govoril prej. Ko država histerično stisne pest

in jo potem spet spusti. Jasno je, da potem, ko prideš ven iz tega zosa, ni več isto, kot je bilo prej. Stvari se spremenijo in zahteva se neka nova energija. In v principu se je to na neki način tudi zgodilo. Ne vem, ali je toliko *Magnus* jemal slovo, v bistvu je Aldo vzel slovo, in to je seveda bistveno vplivalo na stvar. Taka močna, bistvena, centralna osebnost je prenehala delati, in to seveda pomeni, da je zadeva razvodenela. In dokler se ni pojavila druga taka osebnost, **Brane Mozetič**, je bila zadeva nekako latentna. Je sicer formalno obstajala, se je tudi še kaj zgodilo, kakšni posamezniki so kaj pripravili v imenu sekcije, ampak kakšne povezovalne energije ali kakšnih akcij seveda ni bilo več. Jaz sam se nisem imel nikoli za kakšnega organizatorja v tem smislu, da bi recimo povzegal, prevzemal kakšna taka dela. To nisem, večinoma nisem imel niti energije te vrste. Sem zelo nčinkovito sodeloval s kom, tako kot recimo z **Aldom**, in mislim tudi, da je bilo tisto leto 1984 eden takih večjih organizacijskih podvigov. Imel pa sem neko politično funkcijo, pravzaprav povezovalno funkcijo med tem, kar je sekcija počela ali bila, in javnostjo.

Tudi mentorsko, najbrž.

Morda tudi mentorsko, nekako, prav organizacijske pa ne. Hočem reči, veliko bolj bi videl svojo vlogo v tem, da najdem ali pa da se najde nekdo (kar se je tudi zgodilo potem), ki je pripravljen delati in da ga podprem v tem. To se mi zdi največ, kar sem napravil.

Z javnostjo ("družbo") je pa tako: tukaj so segmenti, ki imajo takšno stališče in so segmenti, ki imajo drugačno stališče. Jasno je bilo, da je bil v tistem burnem času v glavnem zelo aktiven, najbolj glasen, tisti del družbe, ki je bil levo orientiran, ki je podpiral te vrste družbena gibanja. Jasno, to so bila nova družbena gibanja. Drugi deli civilne družbe, ki so danes tako glasni, takrat niso bili razviti, ni jih bilo, niso bili artikularni. Tako da družba ni pravzaprav nič pokazala, razen tega, da represivni aparat, kot sem že rekel, še vedno funkcionira. Država, organi oblasti, ki so takrat nastopali, to je bila "družba". In vsa zadeva je bila pomembna za razvoj dejavnosti toliko, kolikor je prispevala k njenemu koncu. In hvala bogu, po svoje lahko danes celo rečem, da je dobro, ker se je to zgodilo. Ker se mi zdi, da je zadeva, kot si rekel, izgubljala neki svoj uotranji cilj. Kot družbeno gibanje je privabila dosti premalo ljudi, da bi zares funkcionirali kot gibanje. Pritegnila je samo peščico ljudi, peščica ljudi pa je težko gibanje, čeprav je ustvarjala vtis, da je nekaj blazno velikega. Res pa je, da je funkcionirala kot ferment. Leta 1987 smo po teh napadih sklicali izredno skupščino *ŠKUC-Foruma*. Prišlo je okrog sto ljudi, med njimi **Janez Janša** in seveda kompletna *ZSMS*-jevska garnitura. Sprejeli smo sklepe o tem, da predlagamo preprosto diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti in civilno služenje vojaškega roka. Osrednji motiv pa je bil jasno in izrecno pregon, ki ga je bila deležna sekcija *Magnus* od represivnega aparata države.

Nova družbena gibanja pa so živela še naprej. Na prvih demokratičnih volitvah si tudi ti sodeloval v okviru neodvisne liste *NDG*. Verjetno se ne motim, če rečem, da si homoseksualnost navzven vedno pred-

stavljal in postavljaj kot politično vprašanje. Te je zato poraz, glavni adut Marko Hren si ni priboril poslanskega sedeža, prizadel, presenetil morda? Ali pa si ga mogoče celo pričakoval?

Upal sem vsekakor, da bomo dobili kakšen poslanski sedež, ampak nisem zares pričakoval, da bi ga. Moram reči, da me stvar ni prizadela tako kot moje kolege v krogu te liste NDG. Po volitvah so rekli, da smo izgubili in bla, bla..., to je zdaj velik poraz. Meni se sploh ni zdelo tako, tistih dva in pol procenta, kolikor smo jih dobili, se mi je zdelo kar v redu. Mislim, človek spreminja perspektivo glede na okoliščine, ampak zdelo se mi je pač dobro. Vedel sem tudi, da še zdaleč nismo napravili dovolj pri promociji v javnosti. Lomili smo ga, Marko Hren je šel v London, ko bi moral imeti predvolilni nastop itn. Ravno zato se mi je zdelo, da bi imeli šanse, če bi delali naprej, samo drugi niso bili tega mnenja in potem smo kot lista razpadli.

Torej, gre za politično vprašanje, čeprav ne mislim, da je zdaj to mogoče poudarjati na način: homoseksualec sem, volite zame. To se mi zdi težko prebavljiv slogan, ker je jasno, da imajo gay ljudje tudi različna politična prepričanja. Da veliko gay ljudi ne postavlja svoje homoseksualnosti v ospredje svoje identitete. Čeprav je to seveda kljub temu bistveni element identitete, ki ga ni mogoče kar tako zanamari. Saj drugače ne hodim okoli z bedžem, čeprav tudi ne vem, zakaj ne bi, ampak ne hodim. Če bi pa imel bedž, bi bilo to podobno izrekanju nekega političnega prepričanja in spet verjetno, domnevam, za ohranitev moje identitete v celoti, kamor sodi tudi moja homoseksualnost, ne pa za ohranitev moje homoseksualnosti ali za razglasanje moje homoseksualnosti. Tako da mi je žal, ker lista ni nadaljevala tega, čeprav ne vem, ali bi bilo potem kaj bolje. Zdaj so časi še dosti bolj zaostreni in res ne vem, kako bi bilo na teh volitvah.

Zakaj je bil prvi tudi zadnji poskus?

Ni energij te vrste. Takrat je to razpadlo. Potem so se pojavili neki poskusi restitucije, ampak ponesrečeni. Pred Mrežo za Metelkovo je bil en tak poskus politične alternativne liste, samo se ni posrečilo, ljudje niso bili navdušeni. Potem smo ustanovili Roza klub. Magnus, kakor si rekel, je crkaval, prišlo so novi časi, potreba po drugi vrsti organiziranja, zlasti po bolj samostojnem organiziranju, kakor je bilo to v okviru ŠKUC-Foruma. Tudi z novo oblastjo v Škucu so se razmere spremenile. Potem je bila skacija Magnus precej manj preferirana kakor prej. Sklad za družbene sekcije je še nekaj časa obstajal, ampak potem je tudi ta crknil. Nova oblast je poskušala vzpostaviti znotraj Škuca neka druga razmerja moči, v glavnem pa se ji je posrečilo samo to, da je vse skupaj zafurala. Kot rečeno, pojavila se je potreba po novem, bolj samostojnem organiziranju, in glede na to, da je ravno tisti del civilne družbe, ki je bil politično organiziran, imel takrat pomembno funkcijo, se je zdelo racionalno, da se organiziramo kot politična akcija. S to možnostjo, da funkcioniramo politično in nepolitično. Ampak da Roza klub potem zares ni nastopil na volitvah, je pa pomankanje nekega političnega interesa znotraj samega članstva kluba, ki je bilo zelo razcepljeno. Zelo veliko smo debati-

rali o tem; stališča o tem, kako naj se kaj doseže, ali naj nastopimo javno, kar je seveda tudi pomemben del političnega delovanja, pa so se močno razlikovala. Tako je tu prišlo do več konfliktov kot soglasja. V taki situaciji pa je zelo težko doseči kakšen politični efekt.

Kakorkoli že, ko se je leta 1990 ustanovljaj Roza klub, si bil spet prvi in glavni...

Kaj pomeni to, prvi in glavni? Jaz nisem bil nič prvi in glavni, jaz sem imel pobudo.

Pa saj to je to.

Aha.

...in če je bil Magnus kulturna, je Roza klub, uradno vsaj, politična organizacija. Ti si na tej sceni v bistvo vseskozi deloval zgolj politično.

Bi rekel, ja. Če zdaj pogledam nazaj, je verjetno res bilo tako, čeprav ni bilo intendirano, ni bilo reflektirano ves čas prav na ta način. Jaz sem pač videl svojo vlogo bolj v smeri artikulacije, vzpodbujanja aktivnosti, vzpodbujanja neke zavesti, če hočeš, in take zadeve. In to je neke vrste politična funkcija, verjetno.

Slovenci imamo tako malo svoje in prevedene homoseksualne literature, da je bil tvoj prevod Plantovega Rožnatega trikotnika več kot samo dobrodošel. Gre pač za eno temeljnih del o nacistični vojni proti homoseksualcem. Vojna proti pedrom (tako včasih mi je bilo, ker si uporabljal prav ta izraz) je večna, je bila in bo. Ze res, da glave ne padajo vedno, ampak borba za pravice nam je za vse večne čase usojena. Moje mnenje je, da enakopravnost ne bo nikoli dosežena, nenazadnje je še najboljša rešitev kakšen geto ali kibuc. Se ti ne zdi zato, da so vse zahteve, prošnje, pobude, odprta pisma, sporočila za javnost, protesti, okrogle mize in deklaracije, ki jih razne politične stranke potem tudi samo deklarativno podpišejo, eno samo jalovo početje? Ali pa gre mogoče za to, da javnost od časa do časa obvestimo, da smo vendarle še živi in prisotni?

Zelo dobro razumem to tvojo pesimistično držo pri tem vprašanju. Je res tako, kot praviš, če si močno prizadevaš in kar naprej nekaj delaš, da bi se nekaj zgodilo, nekaj spremenilo; napraviš kup nekaj stvari in potem ni od tega nobenega haska. To je razlog za pesimizem, celo depresijo. Če pa razmišljam manj prizadeto, bi rekel, da to seveda nikakor ni odveč. Škoda je le, ker manjka neka koordinacija, tudi neka solidarnost, če hočeš, med vsemi temi akcijami. Jaz mislim in verjamem, da enostavno ni drugega načina, kako pravzaprav karkoli doseči v smeri enakopravnosti, o kateri govoriš, kakor da na tem kar naprej nekaj delaš. In se strinjam s tabo, da nikoli ne bomo enakopravni tudi v tem smislu, kakor manjšine nikoli ne bodo enakopravne, ne v celoti, po definiciji ne morejo biti, to je pač logika govora o manjšinah. Kar se tiče varstva manjšin, ga je treba nenehno dosežati. Ampak znano je, da ga nikoli ne dosežeš do konca, se pravi, nikoli ne boš zadovoljen z njim. Problem pa je tudi v tem, da lahko kdaj glas, ki se zavzema za varstvo manjšin, vključno seveda s samim glasom manjšine, prevpijejo oni drugi. In to so časi, ki so za manjšine najbolj nevarni. Celotno kadar so v državnih mehanizmi vdelani instrumenti za varstvo manjšin, je možnost, da se vse to zabiše,

da manjšina postane grešni kozel. Nacizem je bil verjetno samo ena od bolj izrazitih artikulacij tega statusa gayev v Evropi. Pri čemer je paradokso to, in to je najhujše pri statusu homoseksualcev, da pravzaprav homoseksualnost sama po sebi redko nastopi kot razlog pregona, zelo pogosto pa kot izgovor zanj. V smislu: tega je treba sesut - kako ga lahko sesujemo? - tako, da pokažemo ali povemo, da je peder. Spričo neumišljive homofobije je lahko homoseksualnost krasen izgovor za to, da nekoga sesujemo iz drugih razlogov.

Ne boj se, ne bom kukal skozi ključavnico v tvoje zasebno življenje (spalnico), a včasih kar ue dojamem, da si lahko vedno tako miren (ali samo "miren"). Kot da ne bi doživljal stresov in pretresov, kot da si srečen človek, ki mu ni nikoli potrebno povzdigniti glasu, ker mu tako in tako gre, v poklicu in ljubezni, vse prav.

To je seveda čista oslarija, kar govoriš. Sploh ne vidim sebe kot mirnega človeka, nasprotno, mislim, da sem zelo vzkipljiv in nagle jeze. Tudi koleričen, po svoje.

Se tako samoobvladuješ? Takega te res ne poznam.

Nič se ne obvladam. Midva nisva veliko skupaj v situacijah, kjer se razburim. V osnovi sem, mislim, zelo čustven človek, ker to, kar si rekel, asociira neko hladnost. In nikakor ni res, da bi mi šlo vse tako, kakor bi hotel, daleč od tega. Čeprav je moja lastnost, ki je najbrž malo splošnejša lastnost intelektualcev, ta, da si skušam vse razložiti, in če si vse razložiš, potem stvari nekako omiliš, ne glede na to, kakšen naboj že imajo v sebi. So pa stvari, ki se pri meni lahko dogajajo tudi s hudo ihto in vročičnostjo. To velja tako za poslovno kot zasebno življenje.

Dolga leta sem v "Ekranu" bral tvoje zanimive dnevniške zapise z Berlinala. Z intervjuji si slovenski filmski publiki prvič predstavil Praunheima, Lamberta, Jarmana celo na TV. Menda ne boš rekel, da s filmom ne prijateljuješ več?

Ne, nikakor ne bom tega rekel. Je pa seveda obisk festivala povezan s tem, da ti nekdo plača bivanje v Berlinu, in ker lansko leto takega ni bilo, nisem šel. Drugače pa imam film rad, kako naj rečem, rad gledam film. Film je v nekem smislu strast, veselje, erotika. Iz užitka ob gledanju filma je bil naraven korak ta, da sem napisal, opisal, kaj mi je pravzaprav postalo užitek. Kadar sem pisal o filmu, sem bolj ali manj razlagal to, zaradi česa v filmu uživam in zaradi česa ne. In sem iz tega delal tudi predmet teorije. To je prišlo samo od sebe.

Vseskozi si zastopal drugačnost (verjamem, da ne samo zaradi drugačnosti same) in to za vsako ceno. Si jo kdaj plačal, si imel zato kdaj probleme s samim seboj, z bližnjimi, s poklicno kariero? Poznam kar nekaj mladih in v kratkem bodočih intelektualcev, ki coming outa niso pripravljeno storiti za nobeno devizo. Izgleda, da je bilo tebi lahko, vsaj brez vidnejših posledic. Ali pa si bil samo dovolj hraber, trmast, vztrajen in brez strahu, nenazadnje v pravem pomeuu drugačen?

Mislim, da imaš o meni precej zgrešen vtis. Daleč od tega, da bi bil pogumen. Prej bi rekel, da moj coming out izhaja iz tega, ker ne zmorem prikriti. Povzročila ga je moja nesposobnost živeti normalno dvojno življenje, kakor ga pač živijo nor-

malni ljudje. To sem si potem izbral kot bolj enostaven način življenja, ker je zame bolj enostavno biti to, kar sem, kot živeti dvojno življenje. Zaradi svoje omejenosti, ne zaradi kakšnih lastnosti, ki jih ti vidiš. Sicer se pa ne počutim kaj dosti "drugačnega". Sploh ne, počutim se prekleto istega ali enakega. Na svoj način, v nekih osnovnih, še zlasti zoprnih potezah. In gre točno za to, da ta istost ali enakost pride do izraza. Da nisem po svoje nič drugačen.

Nisem zadovoljen z izrazom drugačnost, ampak drugačnega sploh ne najdem.

To res ni pravi izraz, se pa čisto strinjam, da je težko najti pravega. V nekatere stvari, ki zadevajo moje ravnanje, moje reagiranje v določenih okoliščinah, sem tako zelo enak, da bi bil prav rad drugačen, vsaj kar se tiče tega, kar prežiram.

Ceno na neki način vseskozi plačujem. To je posebna reč, kakšnega šokantnega dogodka v tem smislu nisem doživel. Še najbolj šokanten zame, se mi zdi, je bil ta, ko je nekdo nehal biti moj prijatelj, ker je izvedel, da sem gay; da je doživel ob tem tako ogorčenje, da se je prenehal družiti z mano. Iz kakšne situacije sem tudi letel, iz kakšne družbe so me tudi vrgli, ampak to v glavnem v mlajših letih. Vseskozi pa to ceno plačujem na drug način, kakor jo plačuje marsikdo, ki bi hotel biti enakopraven, ne glede na to, da je že enak. Po svoje moraš biti boljši od onih, s katerimi bi rad bil enakopraven, da si potem lahko. To je cena, ki jo plačuje: prisila, da bi bil boljši, da bi lahko bil enakopraven, medtem ko za druge zadošča že to, da so vsaj enaki.

Saj veš, kako je s temi strahovi, največkrat so v zvezi s tem, da se bojiš, da bodo ljudje izvedeli. Zvedeli bodo prijatelji, ki te, kot vidiš, lahko zapustijo, čeprav se potem vprašaš, kakšni prijatelji so to, da so te zapustili...

Niso me bili vredni in prav je, da so me zapustili.

To je en, ampak zelo beden pomislek. Ne preveč.

Ja, pa je. Bi rekel, da je to beden surogat, bedna tolažba za to, da te je zapustil nekdo, s komer si se družil. Nadaljni strah je, da bi izvedela družina. To je lahko tvegano v določenih primerih, kjer obstaja možnost, da te bo družina izvrгла. Smo pa tukaj v podobni situaciji. Če te družina ne more sprejeti takega, kot si, potem je to kaj klavna družina. Je pa še zmeraj res, da jo rabiš, da rabiš zaledje, vsaj dokler nimaš kakšnega svojega kroga. Tretja zadeva, ki te lahko doleti, je ta, da izvejo tvoji delodajalci, ljudje, od katerih si odvisen materialno, ker ti režejo kruh. Vsi ti strahovi so nekako upravičeni, čeprav je tu moje vprašanje (ker ne more biti odgovor, ker enostavno ne vidim skupnega recepta za vse posameznike) v tem, kdaj je tveganje večje. Takrat, ko zadevo skrivaš od samega začetka in se potem v nekem trenutku pač izve in obstaja možnost reakcije, ali takrat, ko je stvar od začetka jasna, kar ti sicer zoži, nekoliko zmanjša začetne, izhodiščne opcije, ampak potem vsaj ni več nevarnosti, da bi stvar pripeljala do kakšnih hujših posledic. Tako da razumem, od kod ta stiska mladih, ki sicer ni nič novega, zdaj jo samo bolje vidimo. Hkrati pa, če bomo tako razmišljali (to pa je aktivistični impulz), seveda ne bo s sceno nič boljše.

In se mi zdi, hvala bogu, da nekateri ne razmišljajo tako ali so nehali razmišljati tako, kjerkoli že so na svetu. Da so s tem omogočili, vsaj nekoliko odprli vrata možnosti za boljšo situacijo. Da se tudi homoseksualnost nekako normalizira, v smislu, da postane vsakdanji del življenja.

Nekoč sem nekaj tvezil o gay kulturi in potem si me čisto zmedel z vprašanjem, če sem prepričan, da gay kultura tudi zares obstaja. S svojimi "oblaki" si v hipu prekril moja "jasna" obzorja. Pred kratkim si v *Razgledih* podobno razmišljal o gay filmu: ali sploh obstaja in če že, kateremu lahko z vso pravico rečemo, da to tudi zares je. Od kod ti pomisleki, zakaj tako komplicirano razmišljaš?

Zato, ker se mi stvari ne zdijo enostavne. Ne zdi se mi, da je nekaj kratkoročno eno ali drugo. Vemo, da se stvari zelo prekrivajo, da imaš v splošni kulturi ogromno prispevkov homoseksualnih ljudi, da je ta odstotek enormen, vsekakor upoštevanja vreden. Torej ne moreš znotraj tega nekaj ločevati in tudi ne bi bilo dobro, če bi. To bi bil potem že nekakšen lov na čarovnice. Reči, da je nekaj čisto a in čisto b, so zelo sumljive stvari, in kvalifikacije v tem smislu so redko upravičene. Če govoriš o gay kulturi, je tukaj toliko faktorjev, ki lahko vplivajo na to, ali nekaj je ali ni gay film ali roman. Če se sam deklarira tako, to je druga stvar. To je potem neka forma, ki si jo nekdo sam izbere in potem v njej pač obstaja. Če pa ti skušaš trpat to v neko žanrsko ali nevmkakšno formo, s tem samo pomnožiš vprašanja. Kakor se mi stvari kažejo, je manj posrečeno govoriti o gay kulturi kakor o gay akciji, ki pa v podkrepitve svojih tez, tega, kar hoče neka akcija povedati, vzame kulturo. To sprejemem.

Tako kot verjamem, da sem jaz enak drugim ljudem, tako se mi zdi, da so v kulturni produkciji neke funkcije in neki kodi, ki jih pravzaprav ni mogoče ločiti, čeprav bi ravno na nivoju koda mogoče najlažje ločili nekaj, kar je bolj prepoznavno gayu kot heteroseksualcu. Pri kodih je pač tako, da gre za neke vrste "znati brati" in da lahko tukaj rečeš, da obstaja neka specifična gay govorica, kar pa seveda še ni gay kultura. Misli bi lahko v tej smeri razvijal še naprej, čeprav po drugi strani ni treba tako zelo komplicirati stvari, ni jih treba dodatno mistificirati. Ni pa tudi v redu, če se jih poenostavlja. Izrazu gay kultura se upiram tudi zato, ker tako teži h getoizaciji. Ti si se v teh vprašanjih nekako izrekel za geto in to po svoje razumem. Človek, ki doživlja to, da ne more živeti normalno v tem svetu, ker tudi signali niso popolnoma jasni (ne veš, komu lahko odkrito kaj poveš, komu ne, komu je treba in komu ni treba povedati, koga lahko osvajaš, koga ne...), ker je ta svet pač prilagojen heteroseksualcem, stremi h getoizaciji. V tem smislu bi bil geto rešitev, v smislu, da bi bili tam vedenjski obrazci in kulturni obrazci...

...in gay kultura...

Ja, samo to bi bilo potem že analogno neki nacionalni kulturi. Ker bi tam nastal nek specifičen jezik, neka specifična govorica, neki specifični kulturni konstrukti in v tem smislu naprej. To je vse možno, čeprav ima tak geto tudi svoje pomanjkljivosti. Po drugi strani pa, če si nekdo prizadeva za takšen geto, je to opcijo dobro imeti. Dobro je imeti različne opci-

je na razpolago, tudi to, da greš živeti v geto, ker ti je težko živeti v tem svetu. Čeprav je v osnovi v mojem interesu neka bazična solidarnost med temi različnimi formami, se ne zavzemam za unifikacijo form, za neko strogo skupno akcijo. Zavzemam se za to, da bi bila solidarnost zadaj za temi različnimi akcijami, pristopi, načini življenja, kamor spada tudi skrivanja, o katerem sva prej govorila. Tako se eni skrivajo, ker pač ne morejo drugače. Tudi taka situacija zahteva neko bazično solidarnost. Ti lahko stopiš na neko radikalno pozo, v neko radikalno držo in rečeš, kaj bi s takimi, ki se skrivajo, ti nam nič ne koristijo... To je mogoče res, ampak ravno zaradi takih je treba še bolj razviti sceno. Zaradi takih, ki imajo težave s sabo in drugimi, ker so gay.

Kaj bi bilo po tvojem mnenju potrebno storiti, da bi scena spet oživila v nekdanjem sijaju. Disko je zgolj še za generacijo, ki šele raste, kulturne prireditve so vse manj odmevne. Kot bi bili prezasičeni sami s seboj. Predlagaj šok terapijo!

Ne, ne morem predlagati nobene šok terapije, kakršna je bila tista leta 1984. Ne, ker scena sedaj tukaj je, ljudje prihajajo nanjo. Predstavljam si nekaj drugega, samo ne vem, če je to za objavo...

...kar povej, bova kasneje črtala...

...ne, to pravim zaradi tega, ker če bi se lahko realiziralo, potem ne bi bilo za objavo, ker pa se ne more realizirati, je lahko za objavo. Edino možnost vidim v tem, da bi se ustvarilo neko organizacijsko jedro, potenciali takega jedra so, in da bi se znotraj tega jedra ustvarila neka učinkovita strategija, ki bi imela tudi trdna pravila delovanja in bi se potem seveda tudi izvajala. V tem vidim edino možnost, v nasprotju s parcialnimi, razcepljenimi, razbitimi akcijami, ki dosegajo enake, namreč parcialne in podobne efekte. Ampak ne proti takim akcijam, temveč tudi zato, da bi jih podprla. Tukaj gre za aktivizem, ki ga ne vidim v smislu neke patetične, vseodrešujoče akcije. Možnost je samo v tem, da bi se ustvarila neka pametna strategija, kako nastopiti v tem prostoru, da bi se odprlo več kanalov, da bi se strategija lahko prilagodila obstoječi sceni in jo uporabila za razširitev področja možnosti delovanja. Saj se scena samo v tem, kako samo sebe prepozna, lahko tudi artikulira. Drugače je to lahko neka anonimna scena, ki je nihče ne opazi, ker ima zelo malo feedbacka. Če od kod, potem bi ta feedback morala dobivati vsaj iz sebe same.

Pa še končajva, kjer sva začela: zdaj in tukaj. Ozri se za trenutek nazaj in povej: ti je bilo kdaj žal za vse kar si počel; si kdaj pomislil na smisel; si se kdaj vprašal za koga in zakaj. Si pomislil kdaj, da je oapočil čas, da prepustiš delo in prostor mlajšim, njihovim potrebam in željam. In odkrito, si pomislil kdaj, da ti bo mogoče nekje nekdo hvaležen za vse to, kar si naredil.

Ja, vse to, vse, kar si naštel, se mi je že kdaj motalo po glavi.

Vem, da ti takšen konec ne bo všeč, ampak tukaj jaz postavljam piko na i: hvala, io ne samo za pogovor.

Gusti Leben

Foto: Jasna Klančičar

Humanizem in renesansa

Mineva deset let, kar se je gay skupnost začela zavedati, da jo ogroža nov naspotnik, bolj zahrbtn in neusmiljen, kot vsi dotedajši. Kot je znano, je **aids**, kar se tiče gayev, daleč uajhuje kosil v Združenih državah Amerike. V Ameriki v generaciji emancipiranih gayev, ki so starejši od trideset let, verjetno ni več takih, ki ne bi izgubili vsaj nekaj znancev ali prijateljev, in ki ne bi vsak dan trepetali, da bodo dobili nove slabe novice o boleznih ali rezultatih testa svojih prijateljev ali celo sebe. Njihovo življenje se je spremenilo za zmeraj, zaznamovalo ga je žalovanje, praznina in strah.

Te tisočere konkretne usode in tragedije so imele velik vpliv na zavest in obnašanje cele generacije gayev in res je bilo zadnja leta prvič opaziti, da število novih primerov raste počasneje, kot so predvidevali.

Rezultati so razveseljivi, toda ali je res prišlo do dolgo pričakovanega upadanja epidemije? Ko si rezultate ogledamo pobliže, bomo opazili, da se je pojavila nova, skrb zbujajoča "rizična" skupina gayev. Vedno bolj postajajo ogroženi **mladi gayi**, torej tisti, ki so postali spolno aktivni sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja.

Povsod v Ameriki je hitro razvidnim upadanjem boleznih pri mladih gayih nočno žvižganje, ki zaznava vedno več značilnosti tistih, ki jih je **aids** že ubil. Mladi so vedno bolj na starejših nepremišljeno in neopretno spuščajo v **rizične spolne odnose** brez zaščite s kondomom. Raziskave so pokazale, da se je leta 1992 samo na področju San Francisca pojavilo več kot tisoč novih primerov HIV-seropozitivnih, med katerimi je bila najbolj zastopana **skupina gayev med 17. in 25. letom starosti**. Tudi na vseameriški ravni so raziskave pokazale, da je število novoodkritih primerov pri mladih med 13. in 29. letom v hitrem porastu, četudi se je to število med celotno moško gay populacijo celo zmanjšalo.

Rezultati so tako zaskrbljujoči, da v Ameriki že raziskujejo, kakaj sporočila in nasveti gay aktivistov do mladih ne prodrejo in kaj storiti, da bi zaustavili to izjemno nevarno gibanje boleznih.

Zdi se, da je znotraj gay populacije prišlo do "generacijskega razkola", kjer se mladi ne zavedajo več nevarnosti in se slepijo, da stereotipi, ki veljajo za opisovanje značilnosti obnašanja starejših pripadnikov gay skupnosti, za mlade ne veljajo in torej niso ogroženi. Mladi gayi gledajo na svoje življenje kot na nekaj neuničljivega, hkrati pa "poznajo veliko fantov svoje starosti, ki so ravnokar napravili coming out in se preveč zabavajo, da bi jih **aids** resnično skrbel", če parafraziramo odgovor enega izmed njih, ki je odgovarjal na vprašanja v neki študiji na Zahodni obali. Mnogo mladih gayev tudi misli, da za **aidsom** zbolijo le starejši gayi, ki imajo brke in hodijo v "leder bare".

Aids mladim navidezno sicer še prizanaša, kar pa bo le kratkotrajna in boleča utvara. Potek bolezni od okužbe do izbruha simptomov je dolgotrajen, zato jih je le malo sploh srečalo koga, ki ima **aids**, še manj pa jih je videlo trpeti in umirati prijatelje. Prihranjena, a le začasno, jim je šok terapija starejše generacije.

Tisti, ki so stari le nekaj čez dvajset let in menijo, da niso ogroženi, ker nezaščitenih odnosov s starejšimi od sebe

niso imeli, le počasi spoznavajo, da so živeli v usodni iluziji. Tisoči mladih gayev, ki prihajajo v meke gay življenja, kot je npr. San Francisco, tudi ne poznajo dobro nevarnosti, ki jim grozijo. Nikogar ni, ki bi jih posvaril in jim razdelil brošure z informacijami. Še zmeraj je npr. med ujimi razširjeno zmotno mnenje, da se **nezaščiten penetracija brez ejakulacije** uvršča v tako imenovano varno spolnost, čeprav se je pokazalo, da izcedek, do katerega pride že pri erekciji med spolno vzbujenostjo, vsebuje dovolj virusa, da lahko povzroči okužbo.

Šolski programi le površno obravnavajo spolnost, homoseksualnosti pa se izogibajo, tako da mladi gayi takrat, ko postanejo spolno aktivni, pravih informacij sploh nimajo. Starejši navadno niti ne razmišljajo, da bi njihov otrok sploh lahko bil gay, torej mladi v najbolj občutljivem času niti doma ne dobijo nikakršnih uporabnih nasvetov, ki bi jim kasneje pomagali na poti k varnemu spolnemu življenju.

Mladi gayi pa ne primanjkuje le informacij, pač pa tudi komunikacijsko prikrivanje. Ko odkrijejo svoje nagnjenje in ga kasneje tudi zadovoljijo, pri tem vedno ne pride do nežnih ritualov, ki so običajni med njihovimi straight vrstniki. Ti prvi poskusi so obremenjeni s tako močnimi občutki ob soočanju z lastno identiteto, da je pri tem skrb za lastno zaščito drugotnega pomena. Individualna zavest o potrebi zaščiti se razvija le počasi, še posebno, če prvi partnerji ne igrajo vloge pozitivnih modelov obnašanja in v svojem egoizmu priložnost brezobzirno izkoristijo.

Tudi **nizka verbalna komunikacijska raven**, do katere prihaja ob bežnih spolnih stikih med gayi, povečuje nevarnost okužbe. Marsikateri gay, ki bi imel rad varnejše spolne odnose, tega niti ne zna izraziti ali pa mu je preveč nerodno. Včasih se manj izkušeni tudi popolnoma podredi bolj izkušenemu, četudi je spolno obnašanje le-tega visoko rizično. Nenazadnje se prenekateri gay ne upa prevzeti pobude v varni spolnosti, saj se boji, da si bo partner to razlagal kot osebno zavrtost ali celo kot morebitno

okuženost samega pobudnika.

Ker se zavedajo, da je mladim veliko do mnenja vrstnikov in so vzore vrstnikov tudi pripravljeni posnemati, so se v Ameriki **aids** aktivisti lotili **drugačnega pristopa k vzgoji**. Na mlade skušajo vplivati prek tistih kanalov, ki v svojem okolju predstavljajo podoben osebnosti. Taki vidimo le mlade gaye baru v seriji neformalnih pogovorov, svoje vrstnike se nanjajo z namenom, da jim varne spolnosti. Kratkotrajno opozorjajo, da svoja spoznanja, izkušnje pa tudi morebitne tveganja, predstavi v širšemu krogu prijateljev in znancev.

Pravzaprav gre za to, da se spremenijo norme obnašanja celotne skupine. Če bodo mladim le starejši govorili o nevarnostih bolezni, jih mladi ne bodo tako zelo poslušali, kot bi svoje vrstnike. Mlade je treba torej prepričati, naj sami vplivajo na varno obnašanje svojih vrstnikov, ker se bo samo tako lahko zmanjšala ogroženost celotne skupnosti.

Videli smo, da se obeta novo kritično obdobje v boju proti **aidsu**, čeprav so mnogi gayi živeli v iluziji, da je z upadanjem števila novih primerov prva bitka dobljena. Zdi se, kot bi bila potrebna **osebna izkušnja trpljenja**, da bi bil človek pripravljen spremeniti obnašanje, kar pa je pri **aidsu**, ki čaka potuhnen več let, usodno. Mladim, ki komaj stopajo v odraslo življenje, je smrt namreč nekaj preveč odinaknjencega, da bi jih to skrbelo, še posebej, če ne vidijo res prepričljivih dokazov o posledicah svojih dejanj.

Tudi iskanje cepiva se nadaljuje brez pričakovanih rezultatov, zato kot edino učinkovit način boja proti širitvi bolezni še vedno ostajajo le varnejši načini spolnosti. Osebna odgovornost gayev pri tem je velika, saj se morajo zavedati, da se lahko učinkovito zaščitijo le sami. Šele takrat, ko bo odgovoren odnos do spolnosti in s tem do sebe, partnerjev in prijateljev, dejansko postal norma obnašanja med vsemi spolno aktivnimi gayi, se bo lahko zmanjšal občutek tesnobe, življenje pa bo zopet polno ter spolnost osrečujoča.

T.

Berlin

Berlin je v osemdesetih doživel popoln kulturni razcvet in postal kulturna prestolnica Evrope, tiste Evrope, ki je počasi postajala nujna od nenehne napetosti hladne vojne, ki je bilo treba vdihniti nove, bolj avantgardne ideje in miselne tokove. Takrat so v sožitju živeli klasična in alternativna kultura. In Berlin je bil pravšnje mesto za to. Njena obdoba z zidom je bila prekozična in je značilna za prelomni trenutek sodobnega časa - predvsem pa je bil to ostaja drugačen. Nenačrtovano je bil prečiščen Berlin, mesto nekakega sredovinskega absurda, simbol, ki je predstavljal najbolj nazoren dokaz kolektivne krivde Nemcev za množični zločin druge svetovne vojne. Berlin je bil razdeljen z zidom, ki je bil resda predstavljal nepremostljivo oviro med dvema političnima sistemoma, med dvema povsem diametralnima ideologijama in svetovoma, ni pa mogel zlomiti duha njegovih prebivalcev, ki so prav v

menju skrivanja. Tisoči homoseksualcev so bili v petdesetih in šestdesetih preganjani in skorajda popolnoma izobčeni iz družbenega življenja. Vendar so se v zakotju nočnih barov rodile nove pobude drugega vala lezbičnega in gay gibanja. Ponatisnili so nekaj **predvojnih homoseksualnih revij in časopisov** ter pričeli ustvarjati nove.

Sledi eksplozivni konec šestdesetih let, ki so ga raznamovali predvsem študentski nemiri v Parizu, feministično gibanje v Amsterdamu, monovalski upor v New Yorku, praška pomlad... V Berlinu pa von Fraunhofer film *Ni perverzen homoseksualec, le človek, v kateri živi*, ki je označil prelomnico v takratni zavesti lezbijk in gayev. Le-ta se je pričela nezadržno krepiti, lezbijke in gayi so stopili iz anonimnosti, se brez sramu, s ponosom, razkrili v javnosti - vse to pa je rezultiralo v organizirano lezbično in gay gibanje, ki je pričelo ustvarjati nujno infra-

prišla tudi strah in tesnoba. Pošast nacionalizma je pričela dvigati glavo in kazati svoje oči. Kot da vojna na nesrečnih prostorih bivše Jugoslavije ni zadosten opomin, se je po Evropi, zlasti pa v Nemčiji, pričela pojavljati vse bolj izrazita nestanovitnost do tujcev, ki spominja na že videno. Skini so se organizirali v morilke tolpe, oboroženi z metakoli in sovražstvom so pričeli pogromi proti Turkom, aziatom, beguncem... proti vsem, za katere menijo, da nimajo v Nemčiji kaj iskati, proti vsemu, kar je drugačno in tuje njihovem pojmovanju kulture in njihovi togi, izkrivljeni in omejeni kolektivni zavesti, tudi proti gayem, saj ni malo primerov, ko so vpadali v njihova nočna zabavišča in jih skušali ustrahovati. Na trenutke se zdi, da se je kolo zgodovine ponovno pričelo vrteti nazaj. Časi brezskrbnosti so minili. Val novega nacionalizma je prišel z vzhoda in se razširil po domala vsej Nemčiji. Zato ne preseneča,

duhovnem smislu ta zid zrušili že mnogo pred njegovim dejanskim padcem.

Ceprav ga ni mogoče povsem primerjati s Parizom na prelomu v 20. stoletje, je Berlin tedaj predstavljal norost, ekstravaganco in dekadenco - in zato ne preseneča, da je pomenil eno izmed evropskih zbirališč takratnih lezbijk in gayev. Nasploh je bilo v dvajsetih letih, kljub ekonomski krizi, ki je bila posledica globoke recesije in nezacelejenih ran prve svetovne vojne, čutiti, da so se ljudje precej sprostiti in osvobodili. V umetnosti so prednjačili novi tokovi. Ljudje so se zabavali, kot da bi hoteli izbrisati kruto realnost in temačne perspektive, ki so se zgrinjale nad takratno Evropo. In lezbijke so se resnično znale zabavati, saj je znano, da je bilo v tedanjem Berlinu okoli sto različnih, bolj ali manj odprtih klubov, kjer so se zbirale. Vendar bučna dvajseta leta niso trajala dolgo in Hitlerjev prevzem oblasti, s tem pa pohod nacizma, je pomenil konec javnega lezbičnega in gay življenja. Homoseksualci so se morali pričeti skrivati, če so se hoteli izogniti represiji fašističnega režima, ki je imel poleg Židov tudi zanje pripravljena taborišča smrti in črne trikotnike, s katerimi je označeval lezbijke in druge asocialne osebe, ter rožnate trikotnike, ki so jih, prišite na taboriščnih uniformah, nosili gayi.

S koncem druge svetovne vojne se ni bilo videti konca diskriminaciji lezbijk in gayev v takratni ponižani in razdeljeni povojni Nemčiji. Življenje homoseksualcev je bilo v obdobju obnove Nemčije v zna-

strukturo za možnost socializacije in izražanja svoje subkulture znotraj lezbične in gay skupnosti in tudi v širšem družbenem kontekstu.

Da so se lezbijke v Berlinu, podobno kot drugod v Nemčiji, odlično organizirale, o tem ni nobenega dvoma. Na razpolago imajo informacijski center, telefon (hotline), hotel za ženske, restavracije in bare, knjižnico, knjigarne, kulturne centre, filmski arhiv, diskoteke, tukaj je tudi sedež mednarodne tiskovne agencije *Ilpa*... , tradicionalno prireditve, ki poteka vsako leto 31. aprila, imenovano *Valpurgina noč*, od sredine osemdesetih pa se je med tradicionalne prireditve vpisal tudi tako imenovani Lezbični teden (*Lesbenwoche*), to je teden, ob katerem lezbijke pripravljajo razne delavnice, okrogle mize, predavanja, predvajajo predvsem novejšje lezbične filme, žurirajo... Vsako leto priredijo otvoritveni ples, ki se ga običajno udeleži med dva in tri tisoč lezbijk, ki pridejo iz vse Nemčije, pa tudi iz ostalih evropskih držav.

Zid, ki je razmejeval nekdanji Vzhodni in Zahodni Berlin, je novembra 1989 padel. Simbola prejšnjega časa tako ni več. Kaj je ta sprememba prinesla Evropi, vemo. Preživeli komunistični sistemi so bolj ali manj boleče pričeli izginjati s političnega zemljevida Evrope, vse je sprva zajelo navdušenje in euforija. Toda razlogov za zanosno veselje je vse manj. Z velikimi družbenimi spremembami sta

da na margini lezbičnega in gay gibanja v Berlinu naletimo na pojav radikalnih- oziroma ultra-levičarjev, vendar je njihovo delovanje precej drugačno od organiziranega lezbičnega in gay aktivizma na berlinski sceni, saj je usmerjeno predvsem v politični boj proti pojavom neonacizma, rasizma, seksizma, antisemitizma in sploh kakršnegakoli šovinizma ter diskriminacije, pa tudi v kritiko obstoječega kapitalističnega družbenega reda; v precejšnji meri se opirajo na ideje utemeljiteljev socialistične in komunistične ideologije - **Marxa, Engelsa, Lenina, Rose Luxemburg**... in na feministično ideologijo, katere vidna predstavnica je bila **Simone de Beauvoir**, ženska, ki je napisala eno temeljnih del feministične misli, *Drugi spol*, njeno življenje pa je bilo tesno povezano s **Sartrom** in francoskim eksistencializmom. Povezovanje lezbičnega in feminističnega aktivizma z levim radikalnim prepričanjem si prizadeva za socialno pravičnejšo in liberalnejšo civilno družbo. Predvsem s svojimi komunističnimi idejami zelo bodejo v nos uradno nemško oblast, ki ne izkazuje posebnega razumevanja za njihov boj, celo nasprotno, zdi se, da mnogo bolj popušča ekstremnim desničarjem, naziskinom, ki imajo na vesti že celo vrsto požigov centrov in domov za priseljence in celo umorov nedolžnih tujcev. Namreč, policijski ukrepi so ob javnih demonstracijah levičarjev mnogo bolj strogi, represivni in brutalni kot do desničarjev, ki so jih precej časa le nemo opazovali pri njihovem

početju, ukrenili pa niso ničesar. Levičarji so prepričani, da za izbruhom sovražstva in nasilja do tujcev, skrita v senci, stoji vlada ali pa vsaj močne politične sile v Nemčiji, ki jim taka nestrpnost odgovarja, saj naj bi prepričala javno mnenje v nujnost spremembe zakona o tujcih, ki se marsikomu zdi preveč liberalen. V tem, pravijo, je vsa beda in dvoličnost uradne politike. O vseh teh realnostih in skritih obrazih Berlina, torej, o nekem drugem, nam tujem in komaj razumljivem Berlinu, sem se pogovarjala s Slovenko, rojeno v Nemčiji, ki živi v feministični in lezbični komuni **Frauen-Lesben Haus**, ki je del squota (zasedene hiše) levičarjev v bivšem vzhodnem predelu Berlina, v bližini Alexanderplatz. Sprva sem bila nekoliko osupla in presenečena nad obstojem takšnega aktivizma, saj se mi je zdelo toliko drugih stvari znotraj lezbične in gay skupnosti, ki bi jih bilo še potrebno narediti, pomembnejših. Vendar, bolj ko sem se s sogovornico pogovarjala o problemih, ki pestijo sodobnega Nemca, bolj mi je postajalo jasno in razumljivo, čemu vse to. Pod površjem mogočnega, postmodernega Berlina sem pričela zaznavati ta drugi obraz, to tesnobo in nemoč pred neznanostmi, ki jih prinaša prihodnost. Pa ne samo pod površjem, Berlin je, resda skorajda neopazno pa vendar, prišel spreminjati tudi zunanjo podobo. Šarm rahle zanemarjenosti in kaotičnosti naj bi zamenjale nrejene fasade stanovanjskih poslopij, še več kričavih malih trgovin in blestečih napisov ter red. To je še posebej opazno v nekdanjem Vzhodnem Berlinu, kjer je čutili močan razkorak med dediščino starega in novim zagonom.

No, vsaj Kreuzberg, duša Berlina, se zaenkrat še upira valu sprememb. Kot nekakšna oaza odštekanecv in marginalcev vseh vrst kljubuje in ohranja videz drugačnosti in nekakšne nostalgije za starimi časi.

Moja sogovornica mi je povedala, da so takoj po združitvi obeh Nemčij mladi ljudje zasedli ogromno praznih, zanemarjenih hiš v nekdanjem Vzhodnem Berlinu. Kultura squatov je na zahodu nekaj povsem običajnega, tu pa je seveda predstavljala novost, tisti neprijetni stranski produkt "razvajane zahodnjaške mladosti", ki si izmišlja vse mogoče. Seveda so se mestne oblasti nemudoma odzvale in napovedale vojno novim, nezaželenim priseljencem. Nič niso zalegli argumenti, da so te hiše opuščene in da jih bodo na lastne stroške poskušali čimbolj urediti in usposobiti. Med squoterji in policaji se je vnel boj, podkrepjen z rekviziti, kot so gumijevke, dimne bombe in podobno, dokler jih niso pregnali iz domala vseh zasedenih stavb. Moji sogovornici in njenim prijateljem, okoli sedemdeset jih je, je uspelo squat vseeno obdržati in si ga urediti po svoje. Mestni vladi plačujejo simbolično najemnino, ki je še celo za naše razmere smešno nizka. Vemo, kako dolgo v Ljubljani sanjamo o prostorih, namenjenih drugačni in alternativni kulturi, ki jih bomo morda končno le uspeli dobiti na Metelkovi. No, oni so si nekaj takega uspeli ustvariti v svojem squatu, s to razliko, da tam ne samo delajo na svojih projektih, ampak tudi živijo.

Feministično-lezbična komuna je samo del te skupnosti in zajema celo drugo nadstropje ene izmed treh stavb, ki tvorijo celoten kompleks. Že na samem vходу visi na pročelju stare stavbe ogromen transparent, ki jasno obeležuje, da v tej hiši živijo feministke in lezbijke, ki se borijo proti fašizmu, rasizmu in seksizmu in s tem tudi proti drugim vrstam nasilja, na primer proti nasilju nad ženskami. Pravilo številka ena je, da v te prostore moški nimajo vstopa, čeprav ne gre za nikakršen separatizem v klasičnem pomenu besede, saj drugače z gayi in ostalimi moškimi komunicirajo in sodelujejo pri skupnih

akcijah zoper skine ter pri ostalih dejavnostih. V feministično-lezbični komuni živi trenutno enajst žensk, ki občasno gostoljubno sprejmejo kakšno gostjo iz tujine, ki se nahaja v Berlinu. Z ostalo lezbično skupnostjo ne sodelujejo dosti, saj, kot zatrjujejo, za to ni posebne potrebe. Lezbijk je v Berlinu dovolj, tako različnih, da se jim ni treba med seboj nujno družiti samo zato, ker so lezbijke. Tam je na razpolago enostavno toliko raznovrstne infrastrukture, toliko različne ponudbe, da lahko skorajda vsaka najde kaj zase. Če si levičarka, se pridružiš pač njim, če nisi, si poiščeš tisti prostor, ki ti po stilu najbolj odgovarja. In raznih stilov je tu na pretek, čeprav se ni moč izogniti občutku, da še zmeraj na berlinski sceni prevladuje oster, brezkompromisen lezbični stil, nekakšna zmes ostrega punka in bojevitega separatizma. Tam sodelovanja med lezbijkami in gayi ne boste ravno srečali v enormnih količinah. Lezbijke v Berlinu se razlikujejo od ostalih evropskih lezbijk, ki sem jih doslej srečevala na primer v Amsterdamu, Bruslju, Londonu. Od njih se ločijo predvsem po imidžu in že prej omenjeni ostrini, čeprav tudi drugod v Zahodni Evropi ni opaziti pretiranega sodelovanja med lezbično in gay skupnostjo. Vendar ostaja vtis, da se lezbijke v Berlinu razlikujejo tudi od ostalih lezbijk v Nemčiji - v svojem delovanju so mnogo bolj svobodne in brezkompromisne kot na primer lezbijke na Bavarskem, kjer se komajda upajo javno deklarirati in izpostavljati. Dejstvo, da je Berlin drugačen od ostalih velikih mest na prestolnic Evrope, ostaja. Upajmo, da svoje avtentičnosti ne bo izgubil v bitki s časom, ki prihaja.

Če se še enkrat povrnemo k pojavu levega radikalizma, bi lahko kronologijo zgoraj omenjenih dogodkov povzeli nekako takole: po padcu berlinskega zidu v novembru 1989 so se na pomlad 1990 v

Berlin

zahodni berlinski skrajno levi sceni (mediji jo označujejo kot "avtonomno" ali na splošno "levo teroristično" gibanje, čeprav s terorizmom nima ničesar skupnega) začele razprave o etičnosti zasedanja praznih in opuščenih hiš v bivši Vzhodni Nemčiji. Predvsem se je zastavljalo vprašanje, ali ne bi šlo v tem primeru za kulturni imperializem z njihove strani in ali ne bi bili na ta način podobni nemškemu kapitalizmu, ki so s svojo ekonomsko močjo brezvestno okupirali Vzhodno Nemčijo. Vendar jim je bilo kaj kmalu jasno, da "zasedbe" bivše Vzhodne Nemčije tako in tako ni moč preprečiti, zato so sklenili, da bodo zasedli čim več praznih hiš in si jih na ta način poskušali pridobiti. Tako so levičarji do junija 1990 zasedli približno sto petdeset takšnih hiš v berlinskih mestnih četrtih Berlin-Friedrichshain, Berlin-Mitte in Berlin-Prenzlauerberg. Organizirani so bili tako, da so imeli tako imenovani *BesetzerInnenRat* (zasedbeni zbor) za cel Berlin, vsak okraj pa je imel še svoj tak zbor. Poleg tega so enkrat tedensko izdajali svoj časopis *BZ* (*Besetzerinnen Zeitung*), svoje akcije in nasploh aktivnosti pa so v okviru *Video-Zeitung* imenovanega *Ak kraak* zabeležili na video kasete. Do sedaj imajo materiala, posnetega na demonstracijah, za približno sedem kaset. Središče celotnega dogajanja je bila Mainzer Strasse, kjer je bilo kar dvanajst zasedenih hiš, med njimi se je nahajala tudi omenjena *Frauen-Lesben Haus*, pa na primer *Tuntenhaus* z antikvariatom in gostilno, pa ljudska kuhinja, kjer je lahko vsak dobil toplo kosilo za bore tri marke. Ravno v tem obdobju so se v nemški vladi pričele resne razprave o tem, da bi Berlin ponovno postal glavno mesto Nemčije. Vladujoči stranki v mestni vladi sta bili tedaj Socialdemokratska stranka in stranka Zelenih. Socialdemokrati so se zavzeli za Berlin - prestolnico "Velike Nemčije", ki mora biti brezpogojno "čista", se pravi, brez močne levice in brez velikih alternativnih središč. Ker so na volitvah hoteli pridobiti čim več glasov, se jim je zdelo, da je najboljša strategija za doseg zastavljenega cilja "pregon" radikalne levice. Tako je prišlo do tridnevne bitke za Mainzerstrasse in do izpraznitve večine zasedenih hiš. Policija je v tem primeru pokazala vso brutalnost represivnega aparata, vso hipokrizijo nekega "demokratskega" sistema in pokazala na vso nemoč civilne družbe. In kot se pri takih dogodkih spodobi, je bil epilog celotnega dogajanja pač ta, da je ogromno oportunistov znotraj leve scene bilo z vlado pripravljeno podpisati kakršenkoli dogovor, le da bo mir. No, moja prijateljica ni bila med njimi. Skupaj z ostalimi ženskami v *Frauen-Lesben Haus* je ostala zvesta svojim opredelitvam in načelom in si še naprej v okviru svojih zmoglosti prizadeva boriti se proti vsem oblikam nasilja in diskriminacije, skratka, v aktualni situaciji skupaj s svojimi prijateljicami poskuša oblikovati feministični način antifašističnega boja v Nemčiji.

Kot sem že prej omenila, je v Berlinu na razpolago ogromno prostorov za lez-

bijke in njihove najrazličnejše dejavnosti - od kulture do zabave.

Če ste v Berlinu prvič in tam nikogar ne poznate, je najbolje, da prenočite v ženskem hotelu *Artemisia* na Brandenburgischestrasse 18, telefon: (030)87.89.05, 87.63.73. To je prijeten hotel z barom, oddaljen približno pet minut hoje od Kuddamma, v katerem lahko najamete eno ali dvoposteljno sobo. V hotelu je tudi bar, ki je odprt vseh sedem dni na teden od 17:00 do 1:00 zjutraj.

FOTO: KRISTA BEINSTEIN

Če ste lačne in si želite okusne vegetarijanske hrane, je tukaj *Dinelo bar* in cafe na Vorbergstrasse 10, telefon: (030) 782.21.85, ki je odprt od torka do nedelje od 18:00 do 1:00.

Tiste, ki ste bolj športnega duha in rade igrate biljard, se boste gotovo napotile v bar *Extra Dry*, ki je odprt vse dni, razen ponedeljka. Bar se nahaja na Mommsenstrasse 34, telefon: (030) 324.60.38. V lokalu je prepovedano uživanje drog in alkohola.

Ženski bar in kafe *Steps Frauenkneipe und cafe* je tudi na Grossbeerenstrasse 54, telefon: (030) 215.95.58.

Med kafeji je eden najpopularnejših *Beginne* na Postdamerstrasse 139, telefon: (030) 215.43.25, 215.14.14, kjer se v prijetni atmosferi odvijajo najrazličnejše kulturne in zabavne prireditve, kot so: koncerti, kabaretni večeri, literarni večeri, predvajajo se filmi...Odprt je od ponedeljka do petka od 18:00 do 1:00, v soboto in nedeljo pa od 16:00 do 1:00.

Seveda je kafejev in restavracij še več, vseh ne bomo naštevali, saj lahko v primeru, da se boste napotile v Berlin, dodatne informacije dobile na teh, že omenjenih naslovih, lahko pa se oglasite

tudi na *Roza klubu*, Kersnikova 4, Ljubljana, kjer vam bomo radi volje priskočile na pomoč.

Ozrmo se raje še nekoliko po kulturni ponudbi. Lezbično kulturno organizacijo *Araquin* najdete na Bulowstrasse 54, telefon: (030) 212.15.95, ženski glasbeni center *Larm und Lust Frauenmusikzentrum* na Oranienstrasse 189, pa *Schokofabrik*, velik kulturni center, kjer prirejajo razne kulturne delavnice, na Naunynstrasse 72, telefon: (030) 65.29.99, ki je odprt od ponedeljka do četrтка med 10:00 in 18:00, v petek pa med 10:00 in 13:00.

Nočno življenje je v Berlinu pestro in zanimivo, kot se za takšno mesto spodobi. Če rade plešete in se sproščate ob modernih ritmih, gotovo ne smete zgrešiti diskoteke *Lipstick* na Richard Wagner Platzu 5, ki je samo za ženske odprta ob petkih in sobotah. Tukaj se boste resnično prepotile in naplesale ob hi-energy muziki, ki v marsičem spominja na atmosfero v našem Roza disku. Običajno obišče to diskoteko nekaj sto lezbijk in žensk, zato je nikar ne izpuscite, ko se boste potepale po Berlinu. Ob vikendih se tudi drugod, že omenjeni bari, pa tudi drugi klubi in prostori prelevijo v diskoteke za lezbijke. Na žalost pa ene najbolj priljubljenih berlinskih lezbičnih diskotek *Die Zwei*, čeprav je bila nekoliko staromodna, nekako v maniri sedemdesetih in zgodnjih osemdesetih, ni več. Škoda, saj je bila atmosfera v njej res nekaj posebnega in izjemnega. Se pa zato vedno znova odpirajo novi, manjši klubi, kjer je vzdušje intimno in prijetno. V enem takih sem bila tudi nazadnje, nahaja pa se v neposredni bližini squata *Frauen-Lesben Haus*.

Znotraj lezbične skupnosti seveda obstajajo tudi trendi, ki odstopajo od tako imenovane večinske kulture lezbijk. Sem prav gotovo sodi S/M stil, ki na nek način revitalizira kulturo "butch & femme" v petdesetih letih, v seveda mnogo bolj radikalni inačici. Ker smo se že v nekaj številkah *Revolverja* dotaknili te teme, se tukaj ne bom posebej ukvarjala s tem fenomenom na lezbični sceni. Povem naj le to, da imajo S/M lezbijke v Berlinu svoj prostor, to je lokal *Die Peltze*, ki se nahaja zraven lokala *Beginne*. To je precej alternativen lokal, kjer se dogajajo razni performanci in ostale prireditve. Da pa ne boste mislile, da se S/M lezbijke slučajno bojijo izražati svoj pogled na seksualnost, imajo v kleti tega lokala tako imenovani "fuck-room", prostor v maniri gay lokalov, kjer lahko kar na licu mesta zadovoljite svoje strasti, če vam je do tega seveda, obvezna garderoba pa je usnje. Mnogo lezbijk njihova temna estetika in spogledovanje s tako imenovanim nasilnim gay seksom navdaja z mešanico fascinacije in odpora, vendar, tudi to je del lezbične realnosti in ga torej ni moč zamolčati.

Tako, to je samo utrinek Berlina danes, tisti pač, ki nas najbolj zadeva in zanima. In verjemite mi, vredno ga je doživeti.

Nataša S. Vegan

Prva britanska Mednarodna konferenca o posilstvih in zlorabah, ki sta jo leta 1989 vodila G. Mezey in M. King in ki je imela relativno visoko število gayev, je bila prva priložnost, da so bili njihovi napadalci homoseksualno aktivni moški.

Ko smo ustanovili skupino *Survivors*, pravi M. Dockerill, ki je bil skupaj z R. McMullenom eden od ustanoviteljev *Survivors*, "je veljala predpostavka, da posilstvo da je to stvar homoseksualcev, da moški, ki spolno živijo z moškami, morajo biti gayi, kar tudi da morajo biti gayi posilstveni in napadalci. Seveda je veliko moških zlorabljalo dečke ali prsi-

lovat moške. Tako smo z organiziranjem tega srečanja dosegli stvarno zbiranje in priložnost posilstveni gay moških posilstvi v zvezi.

Posilstvo tega zatemačevanja je, da smo še vedno ne morejo sprejeti obstoja posilstva med homoseksualci. Nekaj gayev me je vprašalo, kako je lahko gay posilstven, ali ima vendar rad spolne odnose z moškimi in četudi pretrgano ne uživa v spolnosti, naj bi bilo le to vsoeno pretrganje. Spolna dejstva, da so vsi gay moški radi pofukani in "bolj ko se upneja bolj uživajo", vzbujajo misel, da človekovo telo sploh ne pripada njemu samemu, temveč drugemu: gay moškemu, se posebej, če je piti v podrejenem položaju.

Končni rezultat je, da zlorabe, ki se zgodijo v obliki "fant me je posilil", ali se je zgodila v razmerju, pogosto ne vidimo kot take. Dockerill je jasen: "Pravila na samozadovoljevanje ni isto kot pravilo ne fuk in NE pomeni ne. V preteklosti smo se do razprav o posilstvih v razmerju obnašali nekoliko nerazno, toda tako posilstvo je možno in ravno tako, kot v primerih napadov neznancev ga je težko prepoznati."

Toda, kaj sploh je posilstvo? Ali je to preprečevanje v nekaj, česar nečes nerediti? "Po mojih izkušnjah..." pravi Dockerill, "če ima moški občutek, da mu je nekdo grozil in ga pritisnil v to, in mu poleg tega še pravim, potem bi rekel, da je bil posiljen. Če občutja občutek grožnje in prisile in ni davno, potem je bil nekako prepričan v to, da mu spolni odnosi brez občutka prisile in grožnje, vendar s mirno, kaže na vztrajnost ali vztrajnost, v kar je privola."

Kako povezujemo občutni posilstvo moškega? Analiza posilstev žensk upo- tavlja, da pri posilstvu ne gre za spolnost ampak za moč, da je to občutek na občutek nemoci, oboje pa je agresivnosti, izražanje nasilja skozi spolnost. Po P. Hicksonu, ki je zbral in uredil statistiko moških posilstev za *Project Sigma*, to ni zelo uporaben pristop. Dockerill se strinja, da neskladja spolnosti/moči ne bi smeli uporabljati preveč rigidno. "V primeru najbolj splošnega pogleda na posilstvo (napad ručati), je vse skupaj povezano z jazo, tako ali drugače. Če človek upoštevamo primer pet let najstniškega posilstva v razmerju, kjer eden od partnerjev hujše seksualni, ker je vžigjen, in drugi noče, ima ta primer več opraviti s spolnostjo kot pa z močjo."

B. Leygraf, ki dela s storilci in žrtvami zlorab in posilstev, pravi, da je problem tesno povezan z vprašanjem spola in spolnosti: "Večina moških, ki jih srečujem v praksi, pravi, da so heteroseksualci, vendar pa nimajo nikakršnega občutka spolne identitete. Večina jih je tudi zmedena o svojem spolu, kot rezultat zlorabe v otroštvu; čudno, da so bili uporabljeni kot ženske. Mislim, da bi morali odkriti Pandoraino skrinjico, kaj moškost sploh je, in mislim, da bomo prišli do zaključka, da ima zelo veliko opraviti z nasiljem."

Pravi, da tako gay kot tudi straight moški delijo isti kult moškosti. "Lahko jo vidite (v povezavi s spolnostjo in nasiljem) zelo jasno v pornografiji (straight in gay), kjer sta nasilje in dominacija erotizirani."

Dockerill se strinja, da pornografija igra pomembno vlogo, toda zanika, da bi igrala edino vlogo. "Odvisno je od tega, kako jo uporabljamo. Ne verjamem, da

pornografija sama po sebi povzroča zlorabe in posilstva."

Kako bi lahko uspešno odpravili to, kar vodi k zlorabam in posilstvom, praviemu pogledu na spolnost, ki bi bila vsa mehkužna in povprečnost? Toda kako bi spolnost in moč razdvojili, in ne bi zabrisali našo idejo o spolnosti? "Spolnost je lahko zbiranje, boleča, lokantna," se navduši Dockerill. "Ne ni narobe, če si ljudje želijo biti prvočani in pofukani, če je to med njimi želja. V resnici pa lahko pravila veliko bolj prekršimo med vanilijevim seksom kot pri med S/M."

Najbolj toksični koncept moškega posilstva je ta, da zlorabe in posilstva na HIV pandemijo in varnost spolnosti. Zdravstveni strokovnjaki in skovani novinarji - "varnost spolnosti in pogajanje" - toda spolnost je bila vedno povezana s pogajanjem in pravičnim mejo. HIV pandemija je postavila ta proces v ospredje.

Pogajanje je bilo za gay moške vedno predpostavljeno, pravi Hickson. "HIV infekcija je in je pandemija. Obsegamo gay moških, ki so se odločili, da ne hočejo fukati, medtem ko je odločanje za fuk, se bolj kot prejšnji stvar fraze 'Jaz ti zaupam'. Pri posilstvih pa tega ni, kar naredi posilstvo še bolj nevtrarno, kar pa je bilo pred pojavom AIDS. Kakorkoli že, pandemija virusa HIV je postavila dobro podlago za obravnavo moških posilstev in je hkrati izpostavila težavo v spolnosti in nadzor nad našimi lastnimi telesi."

Vendar je pogajanje v večini primerov neverbalno, komunikacija in sporočilo se lahko hitro popači ali pa ga namenujamo ignoriramo.

Dockerill se s tem strinja: "Čeprav mislim, da do posilstva lahko pride kot rezultat splošnega pogajanja, mislim tudi, da je pogosto rezultat namenskega sprejemanja rezultatov pogajanja, toda misli se zelo zabrisana. Jaz sem preživel šest mesecev s partnerjem, ki me je fukal, čeprav sem mu povedal, da nočem fukati. Do danes še vedno misli, da to ni bilo posilstvo, ker misli, da sem užival v tem, in da je temu reči posilstvo prava neumnost. Toda kako lahko šest mesecev NE-sev pomeni DA?"

Dobra novica za vse tiste gay moške, ki so rekli NE in jih njihovi partnerji ali prijatelji niso slišali je, da jih sedaj neko poslušajo. Dockerill postavlja na noge skupino za gay moške pri *Survivors* in s tem prelamlja šestletno tradicijo izogibanja spolni kategorizaciji posilstev. Toda zakaj toliko čakanja?

"Mogoče se sliši čudno, da je trajalo šest let. Toda morali smo se prilagoditi potrebam velikega števila straight moških, ki so prišli k nam kot žrtve zlorab, ko so bili še otroci. Sedaj se s to veliko skupino vračamo k našim koreninam."

Kako čuden pomislek, da lahko samo zaradi rezultatov uspehov *Survivors*, ki so javnosti povedali, da moško posilstvo ni homoseksualni problem, sedaj spregovorimo tudi o homoseksualni posilstveni moški v homoseksualni skupnosti, gay moški so lahko tako kruti, sadistični in brutalni kot straight moški.

(vir: Mark Simpson: *Gay Rapists*, *Gay Times*, oktober 1991)

prevod: Z.P. & M.S.

Odpiramo novo rubriko, serijo prispevkov, v kateri boste spregovorili predvsem vi, drage bralke in bralci, o lezbičnem in gay življenju, kot ga doživljate sami, o težavah, problemih, posebnostih, zaradi katerih se vam včasih zazdi, da niste izločeni samo iz širše družbene skupnosti, temveč vas vaši individualni pogledi na življenje in drugačne izkušnje mnogokrat oddaljujejo tudi od vaših gay prijateljev in prijateljic. Skupaj bomo spregovorili o temah, ki še dandanes predstavljajo tabu, o katerih pa je vendarle treba razpravljati, saj bomo le na ta način pregrizli molk, ki nas še bolj postavlja v senco, celo znotraj same gay skupnosti, ki je že sama po sebi postavljena na skrajni rob družbenega dogajanja.

Naša prva sogovornica, ki bo odkrito spregovorila o razvoju lezbičnega nagnjenja, o svojih izkušnjah, je Klavdija, verjetno ne edina lezbijka, ki se ubada z mislijo o tem, da bi spremenila spol samo zato, da bi bila zveza z njeno prijateljico za okolico, za starše, za heteroseksualne "prijatelje", ki ju zvečine odklanjajo, končno "legalna" in sprejemljiva. Vendar je njena pripoved zanimiva predvsem zaradi razmišljanja o vlogah, ki naj bi jih igrali lezbijke. Tako se ponovno, vendar tokrat bolj konkretno, lotevamo pola igranja moške oziroma ženske vloge v lezbičnem paru, kar je na Zahodu znano kot *butch* in *femme*, in skušamo ugotoviti, za kaj pravzaprav gre - ali gre zgolj za stereotipe, za posebnosti, goli slučaj, ali pa za vpliv tradicionalne razdelitve družbe na moško in žensko, aktivno in pasivno...

Kdaj si prvič odkrila, da te privlači ženske?

Ne bosta verjeli, ampak že pri sedmih letih. Všeč mi je bila natakaraica v baru v bližini frizerskega salona, kjer je delala moja mama. Vsak dan sem morala mami prinesiti kavico iz tega bara in tako sem se zaljubila, saj me je ves čas vlekel v njeno bližino. Lepega dne sem ji to povedala in od sramu pobegnila domov. To je bila moja prva ljubezen do ženske. Kaj sploh pomeni biti zaljubljen, sem zvedela od staršev prijateljev na dvorišču, ki so se vsi poprek zaljubljali v svoje sošolke.

Drugič se je zgodilo v športnem klubu. Stara sem bila enajst let, moja prijateljica pa štirinajst. Ona s tem do takrat ni imela nikakršnih izkušenj. Ko smo se nekoč z vlakom vračali z neke tekme, sva se strašansko napili. Skupaj sva odšli na WC in šče preden sva se prav zavedli, kaj se dogaja, sva se pričeli poljubljati. Čeprav sem stanovala izven Ljubljane, ona pa je bila Ljubljancanka, sva bili vsak dan skupaj. To je trajalo kakšno leto. Ves ta čas sva se samo poljubljali, česa več si nisva drznili. Ko pa sem se pri dvanajstih letih, kolikor sem jih tedaj štela, želela nekoč dotakniti njenih prsi, je bilo vsega nenadoma konec, saj se je tega preveč prestrašila in se me je pričela izogibati.

V osmem razredu sem imela nato nekaj bežnih avantur, eno celo s štirinajstletno očetovo prijateljico. Ker sem odrasčala takorekter na ulici in se družila v glavnem s pet, šest let starejšimi fanti, sem tudi hitreje od večine svojih vrstnikov dozorela. Tam sem tudi prvič slišala za homoseksualnost, iz katere so se v glavnem norčevali. Izraza peđer in lezba sta mi zvenela kot psovski.

Torej si se zavedala, da je tvoje nagnjenje drugačno?

Ja, vedela sem, da moram to skrivati, če sem se hotela izogniti posmehu. Prijatelji so to zvedeli šele, ko sem enemu prevzela punco. Pa ne, da bi sama dala pobudo, saj si nikoli nisem drznila narediti prvega koraka, da ne bi zaradi tega izgubila kakšne prijateljice. Ona je bila tista, ki me je prva prišla za roko in mi pokazala, da sem ji všeč.

Vendar je pri vseh teh številnih zapletih z ženskami bilo zanimivo to, da nikoli nisem pustila, da bi me otipavale. Jaz sem to počela njim, one so me pa lahko le poljubljale in nič več. Šele pri dvaindvajsetih, ko sem spoznala in se zaljubila v svojo sedanjost prijateljico, sem prvič pustila, da se me je lahko dotikala in me ljubila.

Zakaj, misliš, da je bilo tako? Zaradi boleče izkušnje s tvojo prvo prijateljico, ki te je prav zaradi prevelike intimnosti zapustila, ali zaradi česa drugega?

Ja, verjetno zaradi nje. Kaj jaz vem.

Kaj pa v osnovni šoli? So sošolci vedeli za tvojo spolno identiteto?

Konec sedmega razreda so vsi v razredu vedeli, da sem lezbijka. To pa zato, ker sem od petega razreda dalje, tudi s pestmi, če je bilo treba, branila nekega fanta v razredu, iz katerega so se vsi norčevali in ga poniževali, on pa se jim ni znal postaviti po robu. To me je bolelo, saj takšnih grdobij in krivic ne prenesem. Tako sem se zaradi tega večkrat stepla s kom, oni pa so pričeli govoriti, da sem kot kak fant. Potem sem nekaterim fantom v razredu kar povedala, kako je z mano, vendar se ni noben upal norčevati iz mene, ker so vedeli, da jo lahko skupijo. S pestmi sem si tako nekako izborila spoštovanje in mir.

V drugem letniku srednje šole sem odšla v internat, kjer je bilo super, povsod same ženske, nikjer nobenega upa. Tam sem imela ogromno, res ogromno, avantur s prijateljicami, ki so bile sicer v glavnem vse heteroseksualno usmerjene, vendar nič resnega.

Izkušnje z moškimi torej nimaš?

V tretjem letniku srednje šole sem spoznala enega. Všeč mi je bil, treniral je body building, vendar je bil zelo pozoren in niti najmanj ošaben, kot so pogosto moški. Nisem bila v resnici zaljubljena vanj, so mi pa prijale nežnosti med nama, čeprav zaresnih spolnih odnosov nisem z njim imela nikdar, nisem hotela, da bi se to zgodilo. Ko me je nekoč vprašal, kaj je narobe z mano, sem mu povedala za svoje nagnjenje do žensk.

No, po končani srednji šoli sem se vseh teh številnih avantur nekako naveličala, hotela sem nekaj več kot to, hotela sem resno zvezo. Takrat sem se zaljubila v neko svojo prijateljico, ki pa je imela tipa. Nekaj časa je bila z obema, načrtovala je celo, da bi tipa zapustila, vendar so se stvari obrnile pač tako, da sem se zaljubila v sedanjost partnerko in tako je bilo tiste zveze konec.

Si zaradi svoje sedanje partnerke začela premišljevati o spremembi spola?

S partnerko imava veliko težav zaradi okolja, zaradi drugih. Njenim staršem ne smem pred oči, tudi pred prijatelji in prijateljicami morava biti previdni. Včasih sva zaradi vsega tega skrivaj, če povsem izčrpani, ne veva več, kaj storiti, saj lastnega stanovanja nimava. Premišljevali sva, kako bi bilo vse lažje, če bi jaz bila moški. Njeni starši bi naju takoj sprejeli in nama materialno pomagali. Ničve več ne bi vohljaj po najini zvezi, vse bi bilo veliko bolj

preprosto. Zato sem začela premišljevati o spremembi spola; samo zaradi drugih, ne zaradi sebe. Sama si tega ne želim, ker nimam pojma, kaj bi se zgodilo potem. Če bi si potem moja partnerka našla drugega moškega, le kaj bi bilo z mano?

Ali bi lahko rekla, da sta s partnerko nekako privzeli moško oziroma žensko vlogo?

Ja, najimi vlogi sta nekako razdeljeni. Jaz recimo bolj skrbim za denar. No, kar se pa tiče kuhanja in pospravljanja, tu sva povsem enakopravni. Najin odnos, kar se tiče moškosti in ženskosti, je nekako v razmerju 70:30. Rekla bi, da imam jaz nekako 70 odstotkov moških lastnosti. Vem, da so lezbični pari zelo različni, saj se pri nekaterih sploh ne da ugotoviti, katera je bolj moška oziroma ženska. Pri nama pa je to pač bolj določeno. Ne vem, meni se je vedno zdelo, da mora ena biti bolj moška, druga pa bolj ženska, da pašča skupaj. Jaz o vsem tem nisem brala v nobenih knjigah, že od malega vem, kam sodim, vem, da me privlači bolj žensstvene ženske, mojo sedanjost partnerko pa bolj možate.

V lezbični skupnosti je veliko razprav o igranju vlog. Igranje moške (*butch*) oziroma ženske (*femme*) vloge je bilo najbolj razširjeno v petdesetih letih v ameriški lezbični skupnosti, seveda pa še prej in tudi drugje po svetu. Klientela v lezbičnih barih je bila izrazito razdeljena na *butch* in *femme* lezbijke. *Butch* stil je bil zelo moški: moške obleke, kravate, klobuki itn., *femme* stil pa izrazito žensstven, torej ženske obleke, *make-up* in podobno. Tudi pravila obnašanja so bila strogo postavljena. *Butch* lezbijke so bile tiste, ki so osvajale in plačevale, *femme* lezbijke pa so čakale na povabilo, saj niso smele narediti prvega koraka. Zanimivo je, da se *butch* lezbijke med spolnim odnosom ponavadi niso slekle in da se prav tako niso pustile otipavati. Danes veliko teorij govori o tem, da je igranje tako rigidnih vlog posledica negativnih reakcij v okolju oziroma, da so se lezbijke na ta način tudi nekako skrivale. Zanimive pa so ugotovitve, da razdelitev vlog obstaja še danes, ko je lezbištvo že nekoliko bolj družbeno sprejemljivo.

Seveda to še danes obstaja. Sama se zelo dolgo nobeni nisem pustila dotakniti. Ne vem natanko, zakaj. Morda zaradi grenke izkušnje s tisto prijateljico, ki je pobegnila, ko sem jo začela otipavati. Morda je vzrok tudi v družbenih okoliščinah, vendar mislim, da ni edini. Prej sem se vedno samo jaz dotikala drugih, sama si njihovih nežnosti nisem želela, saj se mi je zdelo, da to ne paše k meni, zdelo se mi je ponižujoče. Šele pri sedanjosti partnerki sem se omehčala in na njeno vztrajanje pristala na njene nežnosti. Bilo je lepo in grozljivo obenem. Bila sem v dvomih, vsiljeval se mi je občutek, da se je prisilila v to, da bi še meni bilo lepo. Nisem ji verjela, da si to iskreno želi, zato sem naredila poskus. Lepega dne sem ji rekla, da se me ne sme več dotakniti. Zagrozila sem ji, da jo bom zapustila, če ne bo upoštevala moje želje. Hotela sem vedeti, če si me resnično želi, ne pa, da me ponižuje. Po tem poskusu sem se prepričala, da je njeno hrepenenje po meni iskreno. Tudi sama sem se spremenila, se sprostil, saj od takrat dalje nimam več nobenih zadržkov.

Bojana Vesel & Nataša S. Vegan

PRIMOŽ DOLNIČAR

Naš sodelavec **Tine Žnidaršič** v Londonu, Velika Britanija, živi že tri leta. Za to številko *Revolverja* se je - v žargonu revije Jana - za vas klatil po londonski gay sceni. Tudi zase, jasno, vendar pa to ni bistveno, saj je moral delati. In zdaj berite naprej.

ZELO VELIKO MESTO

Veliki London, ki obsežuje 4 milijona prebivalcev, ima nekaj malega manj kot 12 milijonov prebivalcev. To pomeni, da v britanski prestolnici živi skoraj milijon in tisoč gayev, pedrov, lezbijk, dizajnerjev, radikalnih, atomazohističnih in masochističnih lebnikov, pedoretov, buzerantov, toplih bratov in ostalih homoseksualnih spolov. Za njih skrbi močna in razvijajoča komercialna scena, ki se neprestano razvija, zato je tudi nekatere stvari preveč v totalnem gay zastopanju. Predvsem razpiranje časa, lokali, ki so v glavnem delni ali polni (kaj se krčme) in so odprti do 23.00 (ob nedeljah do 22.30, v glavnem), *nočne lokale* in *diskoteke* (ali kar *venues*; odpiralni čas slednjih je zelo različen). Alkohol se v vseh vrstah nočnih lokalov (ki torej niso pubi) neha točiti ob dveh jutraj. Ob koncu odpiralnega časa potem strežejo ali zastopajo ali kenzervirana piva - ali pa zoni brezalkoholne pijače in kavo, ki pa ni v Britaniji zelo zanimiva predpričakovano ne pridejo.

Javni transport je v Londonu relativno dober. V skoraj vseh konce mesta vozijo nočni avtobusi (ki so označeni z N). Podzemna železnica pa v glavnem neha voziti okoli petih jutraj, nočnih avtobusov ne veljajo dnevne karte, veljajo tedenske in mesečne, vozovnica pa stane okrogel funt in pol. Vrednost funta je v zadnjem času zaradi briljantne gospodarske politike tukajšnje vlade doživela prosti pad: v dneh, ko gre *Revolver* v tisk, je vreden 2,34 nemške marke.

Nazaj h klubom: ne prestrašite se, če za lokal piše, da ima *members only* politiko, kamor naj bi lahko hodili samo člani. *Members only* pomeni samo to, da člani plačujejo nekoliko nižjo vstopnino. Pravi *members only* klub v Londonu je samo eden, vendar pa lahko v ta klub vsak član pripelje goste. To je zdaj že klasični **Sadie Maisie** club, ki je svoje kratko življenje najprej odživel v (zdaj zaprtem in bankrotiranem) *London Lesbian & Gay Centru*, pred nekaj tedni pa se je preselil v nek pub v Islingtonu. Tudi lokacija mora ostati skrivnost, pravi ustanovitelj **Sadie Maisie**, ki se sicer dogaja vsake tri tedne in je najbolj smešen, sproščen in odbit

dogodek v Londonu. Na **Sadie Maisie** večerih so SM pedri in dizel lezbijke pomešane z leather novovalovci, torej mularji, ki je v zadnjih nekaj mesecih odkrila veselje do fetišev, usnja, gume (ker se tako šajna) in ostalih regalijski bolj sofisticiranega seksa. *Dress-code* ali pravila oblačenja so zelo stroga: torej usnje, guma in takšne stvari. Verjetno najboljše trgovine za fetišje je **Expectations**, 75 Great Eastern Street, EC2 (postaja podzemne železnice Old Street), kjer odprta od 11.00 do 19.00 na sobotah pa do 22.30. Tam dobite vse, od zelo seksi usnjenih zadržev do naravnost bizarnih stvari. Za trgovina vam bo odprta od... Se kaj drugača vam bo odprta trgovina **Regulation**, na 17A St Alban's Place, N1 (podzemna Angel), odprta od enajstih do šestih (ob sobotah do sedmih, ob nedeljah pa med drugo in sedmo popoldan), kjer je na voljo tudi ostalo pedersko stvar, od knjig do uvoženih resnih stvari. Lupo je poskrbelo za fetišiste Judy Garland, veliko pa je tudi ameriških originalnih izdaj. Tam dobite tudi lezbični zastoj-mesečnik **Shebang**, ki ga izdaja ista založba kot *Pink Paper* in *Boyz*.

Vsi časopisi, ki jih dobite zastoni, se financirajo s prodajo oglasnega prostora, tako malega (mal oglasov so vedno zelo zanimivi) kot velikega. V njih oglašujejo klubi, publi, nekatera druga podjetja in pa seveda telefonске sex agencije, ki so se razrasle kot gobe po dežju. Probit zaradi omenjene protipornografske zakonodaje ne pričakujte zelo eksplicitnih posnetkov (če gre za posnete male storitve - oziroma eksplicitnih telefonskih malih oglasov). Se mo oportuno telefonski implezi so cenejši med 18.00 in 6.00 ter cel vikend. Takrat za minuto lovistih uslug plačate po 36 penijev, drugače, v *peak hours*, pa po 48 penijev. Naj vas to ne zavede: minute na telefonu dobesedno zbežljajo, telefonski račun (tja se prenesejo vaše tele-akcije) pa eksplodira.

V časopisih svoje usluge ponujajo tudi maserji in "spremljevalci" - ali rent boyi oziroma prostituiranci, tako posamično kot agencije. V Veliki Britaniji seveda veljajo zelo čudaki zakoni o prostituciji, ki ni prepovedana: **prepovedano je nagovarjati nekoga, da bi z vami imel seks za denar**. Ker je angleščina eleganten jezik, se moški prostituciji ne reče prostitucija, ampak *importuning*, preprosto: nadlegovanje ali vsiljevanje. Kazen za to je 50 funtov ali dva dni kehe (ali oboje), za kaznovane, ki niso iz držav Evropske skupnosti, pa tudi izgon. Policisti bobbyji (po siru Robertu Peelu, ustanovitelju

eksplodij na sceni, vendar pa ima zanesljiv vodič po kulturi in umetnosti. Štirinajstdnevnik je novi **MetroXtra** ali **MX**, ki ima zelo zabavne komentarje o klubskih in pubovskih dogodivščinah, mesečnik pa **ff magazine**, skupeno zajedljiv in uničujoč do pederske hipokrizije (čeprav je v tem malo pretenzion). Zato pa v nekaterih lokalih ne morete dobiti. V trafikah lahko najdete tudi mesečnik **Gay Times**, ki ima vedno bolj skromno naklado, vendar pa je še vedno zanesljiv poročevalec o nekaterih bolj kvaletetnih zadevah gay scene. Te publikacije so na voljo tudi v edini specializirani gay knjižnici, ki se ji pravi **Boy's The Word** na 66 Marchmont Street, WC1 (podzemna Russell Square), ki je odprta od enajstih do šestih (ob sobotah do sedmih, ob nedeljah pa med drugo in sedmo popoldan), kjer je na voljo tudi ostalo pedersko stvar, od knjig do uvoženih resnih stvari. Lupo je poskrbelo za fetišiste Judy Garland, veliko pa je tudi ameriških originalnih izdaj. Tam dobite tudi lezbični zastoj-mesečnik **Shebang**, ki ga izdaja ista založba kot *Pink Paper* in *Boyz*.

Vsi časopisi, ki jih dobite zastoni, se financirajo s prodajo oglasnega prostora, tako malega (mal oglasov so vedno zelo zanimivi) kot velikega. V njih oglašujejo klubi, publi, nekatera druga podjetja in pa seveda telefonске sex agencije, ki so se razrasle kot gobe po dežju. Probit zaradi omenjene protipornografske zakonodaje ne pričakujte zelo eksplicitnih posnetkov (če gre za posnete male storitve - oziroma eksplicitnih telefonskih malih oglasov). Se mo oportuno telefonski implezi so cenejši med 18.00 in 6.00 ter cel vikend. Takrat za minuto lovistih uslug plačate po 36 penijev, drugače, v *peak hours*, pa po 48 penijev. Naj vas to ne zavede: minute na telefonu dobesedno zbežljajo, telefonski račun (tja se prenesejo vaše tele-akcije) pa eksplodira.

V časopisih svoje usluge ponujajo tudi maserji in "spremljevalci" - ali rent boyi oziroma prostituiranci, tako posamično kot agencije. V Veliki Britaniji seveda veljajo zelo čudaki zakoni o prostituciji, ki ni prepovedana: **prepovedano je nagovarjati nekoga, da bi z vami imel seks za denar**. Ker je angleščina eleganten jezik, se moški prostituciji ne reče prostitucija, ampak *importuning*, preprosto: nadlegovanje ali vsiljevanje. Kazen za to je 50 funtov ali dva dni kehe (ali oboje), za kaznovane, ki niso iz držav Evropske skupnosti, pa tudi izgon. Policisti bobbyji (po siru Robertu Peelu, ustanovitelju

tako močen fetiš. Samo zopni so, kifeljci. Normalna cena za masažo je okoli 50 funtov (masaža je zelo raztegljiv pojem) in če se oglaševalec dejansko oglašuje kot kvalificirani maser, potem z novci ni problem. Vse ostale cene na rent sceni so zelo različne, vendar pa za drkanje ne bi smeli plačati več kot 30 funtov. Cene so še nižje na cestni ravni, torej med pocestnimi rent-fanti. Pocestniki. Njihovo skoraj edino zbirališče je ostal Picadilly Circus (ki so mu zaradi tega dolga leta pravili *Pick-a-willie* ali Primi-lulčka), v ranih večernih urah pa se zatečejo bodisi v **Piano Bar**, na **8 Brewer Street, W1**, v Sohu (ki je odprt do od 22.00 do 3.00), v **Golden Lion**, prav tako v Sohu, na **51 Dean Street, W1** (odprto do 23.00), ali pa - če jim gre zares hudo - v **Wilde's** v Kitajski četiri (China Townu), ki ga ne boste našli v nobenem vodiču) ali **The City Of Quebec**, na **12 Old Quebec Street, W1** (odprto do 23.30).

Če se vam zdijo cene za prostituirance previsoke, potem se vam kljub temu odpirajo še vse druge možnosti. Namreč: prav vse.

Največji cruising plac v Londonu je Hampstead Heath, na severnem delu mestnega središča. Postaja podzemne železnice je Hampstead na Northern Line (oziroma progi), pri izhodu iz postaje pa zavijete na desno in nadaljujete pot navzgor, proti pubu, ki se mu pravi Jack Straw Castle. Od postaje do Heatha, ki je sicer urejen gozd, je okoli 250 metrov klanca, vendar ne obupajte - kmalu potem se boste namreč začeli spuščati v eno izmed najbolj obljubljenih in najmanj nevarnih cruising mest v Londonu, ki ga - pa naj se to sliši še tako smešno - delno ščiti tudi Policija. Tako, da pedrov ne nadleguje, saj je sicer spolno obnevanje na javnih mestih (torej tudi parkih in gozdovih) v Veliki Britaniji več kot prepovedano. Kazen za to je 850 funtov ali tri tedne kehe. Ali oboje, če je sodnik usekan.

Pri Jack Straw Castlu zavijete na levo in potem po hribčku dol. Pred tem lahko občudujete zelo lepo panoramo Londona (gre za najvišje ležeči predel mesta), posebej če je lep zvezdnat večer. Vendar: tudi če je vreme slabo, na Heathu ne bo manjkalo ljudi. Tudi ob dežju se jih nabere vsaj okoli 100, na vroče, soparne poletne dni pa do 1000 in več. Pederski Heath je razdeljen na sekcije. En del je na voljo SM fanatikom, drugi post-najstnikom (**age of consent** - torej starostna omejitev za moške pedre - **v Veliki Britaniji je 21 let**), za kakšnim grmom pa lahko najdete tudi kakšnega transvestita. Dobro je, če si ta del Heatha - ves Heath je ogromen - ogledate podnevi, vendar se takrat ne spuščajte v nikakršne akcije. Že zaradi spodobnosti ne, poleg tega pa postane policija tolerantna šele potem, ko pade mrak. Poleti se da na Heathu kopati v dveh bajerjih, enem za ženske, drugem za moške. Seksualna politika je zelo določena, zato se prilagodite sceni. V vsakem primeru pa je za pederski Heath popolnoma jasno, za kaj gre.

In ker je to jasno, je akcije veliko, zelo veliko, vendar pa bodite kljub temu pazljivi. Picajzli in garje (ali skabies) so še najmanjši problem. Če se vam zgodi kaj hujšega, recimo gonoreja, se na **London Lesbian & Gay Switchboard** (na telefonu **071/837 7324**) pozanimajte za najbližjo VD Clinic oziroma Kliniko za spolne bolezni, ki se jim včasih pravi kar *clap* bolnice. Vsi pregledi so zastoj, tudi za tujce, dobro pa je, da si zapomnite, katero lažno ime ste dali. **London Lesbian & Gay Switchboard** dela 24 ur na dan, pri njih pa se lahko pozanimate tudi o vseh drugih stvareh in je sploh ena izmed najbolj zanesljivih lezbaških in pederskih inštitucij v Londonu. Problem je ta, da imajo samo eno telefonsko linijo (čeprav več operativcev), zato morate včasih malo čakati. V vsakem primeru pa se izplača.

Na *clap* klinikah vam lahko naredijo tudi HIV-test, ki je prav tako brezplačen, na rezultate pa ponavadi čakate šest dni. Če vas zanima jo druge podrobnosti - tudi o testiranju - o aidsu ali virusu HIV, ki domnevno povzroča aids, potem lahko pokličete na **Terence Higgins Trust** (**071/242 1010**), kjer delajo od 12.00 do 22.00.

Drugi zelo frapantni cruising placovi v Londonu ni več, saj so - recimo - predvsem javne toalete zelo nevarne, in to povsod, od železniške postaje Victoria do sekreta v Elephant & Castleu na jugu mesta. Zaradi policije in pretepačev pedrov, in tudi sicer je, kot je že bilo rečeno, seks na javnih mestih prepovedan. Se vedno je zelo zanimiv Hyde Park, predvsem globoko ponoči, po polnoči, vendar pa zanimanje ugasne, ko se mimo pripelje marica. Clapham Common na jugozahodu mesta je zelo slaboten, tudi po dveh ponoči, bolj zanimiv je Tooting Common, še dlje proti Wimbeldonu. Na jugovzhodu mesta, pravi legenda, je bil zanimiv tudi Blackheath, vendar predvsem v podobi sekreta, ki je stal pred vhodom v park. Tega sekreta zdaj ni več.

Urbana, torej ne-gozdovniška scena v Londonu je centrifugirana v treh delih mesta. Najstarejša in zelo kompleksna je na Earl's Courtu

in okolici, s sedmimi lokali. Potem je West End s Sohom, delom Covent Gardena in predeli okoli železniške postaje Charing Cross (ki ni cruising plac). Zadnji del je Islington, na severovzhodu mesta. In potem je še nekaj osamljenih selivk. Aja, mimogrede: **tudi v londonskih savnah (ki so prav tako javna mesta) ni akcije**, zato si lahko zgolj ogledujete telesa. Poleg tega so savne zelo drage. **Gay porno kinov ni**, drugačni porno kinoti v Londonu pa so - pozor! - trije. S številko: 3. V njih vrtijo obupno cenzurirane italijanske erotične dramolete iz začetka sedemdesetih let in švedske erotične "komedije" s konca šestdesetih. To bi bila skoraj vsa scena. Ne. Tudi jeste lahko v pederskih lokalih. Ali malicate, če hočete. **First Out Cafe/Bar** je na **52 Giles High Street, WC2** (podzemna Tottenham Court Road), ki je običajno odprto od enajstih dopoldne do enajstih zvečer (ob nedeljah med eno in pol enajsto), ponujajo pa v glavnem vegetarijanske zadeve in pecivo. Vzdušje je zelo sproščeno, podobno kot v **Steph's**, **39 Dean Street, W1** (podzemna Tottenham Court Road), odprtem - z malo pavzami - do pol polnoči (ob nedeljah zaprto), kjer lahko za okoli 20 funtov na osebo dobite zelo v redu večerjo (pred tem pa lahko igrate tudi domine). London je seveda kozmopolitsko mesto, **Wagamama**, **4 Stretham Street, WC1** (podzemna Tottenham Court Road), odprta do enajstih, pa je zelo dobra japonska restavracija. Za prostor morate čakati, saj ne sprejemajo rezervacij, nekateri pa pravijo, da se plača. Sam ne jem rib, zato tudi *sushija* nimam ravno rad. Cena je več kot ugodna, po okoli 5 funtov na osebo.

KO SI V RIMU, POČNI TISTO, KAR POČNEJO RIMLJANI

Sledi seznam nekaj lokalov, kamor se hodi. Pri tem si pisec tega prispevka pridržuje pravico do lastnega izbora (oziroma svojih frustracij, op. ur.), čeprav bo omenjenih tudi nekaj standardnih placov, kamor že omenjeni pisec ne hodi.

1. Village Soho, 81 Wardour Street, W1 (postaja podzemne ali Undergrounda: Leicester Square ali Piccadilly Circus), odprto od ponedeljka do sobote 11.30 - 23.00, ob nedeljah 12.00 - 10.30).

Za London razmeroma pionirski lokal, saj se razlikuje od drugih pubov, čeprav prav tako strežejo pivo. Strežejo tudi kavo in hrano (to samo popoldan), ki je O.K. Zelo popularen bar, z zelo trendi ljudmi, ki so zelo zaverovani sami vase in preživijo tri ure na dan pred ogledalom. Kar ni slabo, vendar pa rezultati niso čisto očitni. Zelo ustrežljivo osebje, oblečeno v črne kratke hlače in bele majice. Cene malo višje, kot v drugih placih, zaradi mentalitete klientele pa se je na londonski sceni že uveljavila pridevniška raba imena lokala: če je nekaj "village", potem je pretenciozno, napuhano in v glavnem mlado. Kljub temu ni slab lokal, vendar slabši od začetkov istega podjetja, ki je še vedno:

2. Village West One, 38 Hanway Street, W1 (U: Tottenham Court Road), pon-sob 17.00 - 2.00, ned 19.30 - 22.30.

Village West One je bil odprt pred skoraj dvema letoma in je bil prve tri mesece najboljši londonski lokal: z dobro hrano, odličnim vzdušjem in najboljšim folkom. Potem je postal hiper popularen, vzdušje in odnos do gostov pa sta se v hipu poslabšala. Stvar je postala še bolj zagatna, ko so odprli Village Soho, in še bolj, ko so začeli s ponedeljkovimi večeri kot:

3. Village Youth, Limelight, 136 Shaftesbury Avenue, WC1 (U: Leicester Square) pon 22.00 - 4.00.

Limelight je sicer ena izmed bolj prestižnih londonskih diskotek, Village Youth, do konca pretenciozna zadeva, pa je sicer zelo popularen (ja, ker je eden redkih ponedeljkovih disko večerov), vendar vprašanje med kom in za koga. Podjetje *Village Group* bo kmalu odprlo še lastno diskoteko, prav tako na Wardour Street, vendar bliže Leicester Squareu.

4. The Edge, 11 Soho Square, W1 (U: Tottenham Court Road) pon-sob 10.00 - 23.00, ned 19.30 - 22.30,

je zelo olikana kavarna, z zanimivim interierjem, vendar zanič kavo. Zelo snobistična, vendar s prelepim razgledom na Soho Square. Osebje je pridno, a počasno. Podobno, toda z boljšo kavo, deluje tudi:

5. Kudos, 10 Adelaide Street, WC2 (U: Charing Cross ali Embankment) pon-sob 10.00 - 23.00, ned 12.00 - 22.30,

ki je sicer klasična *brasserie*, kjer strežejo tudi pivo in vino. Hrana je boljša, kot je bila na začetku, in ne prav draga, vendar se da v Londonu jesti tako ceneje in boljše kot v Kudosu. Simpatično osebje, menda pa je največja atrakcija v zadnjem času avtobus, ki ob torkih izpred Kudosa odpelje naravnost v Brixton, kjer je precej senzacionalen plesni večer:

6. Ciao Baby, The Fridge, Town Hall Parade, Brixton Hill, SW2 (U: Brixton) tor 22.00 - 3.00.

Ciao Baby vodi transvestit Yvette s svojimi mišičastimi plesalci *Ciao Babies*. Vendar pa gre za glasbo, ki je dejansko izjemna, v glavnem pa up-front house in entuziastični, skoraj garažni hip hop. Je mešan večer, torej tako za ženske kot moške, vendar pa to ne spremeni atmosfere. Skoraj enaka dogodka na istem mestu sta:

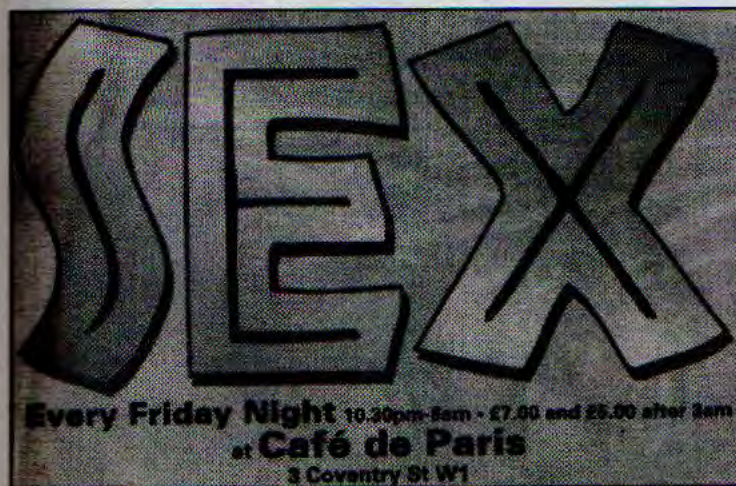
7. Love Muscle, sob 22.00 - 6.00

vendar še bolj odštekan in odtrgan, in:

8. Wink! Wink! pet 10.00 - 3.30

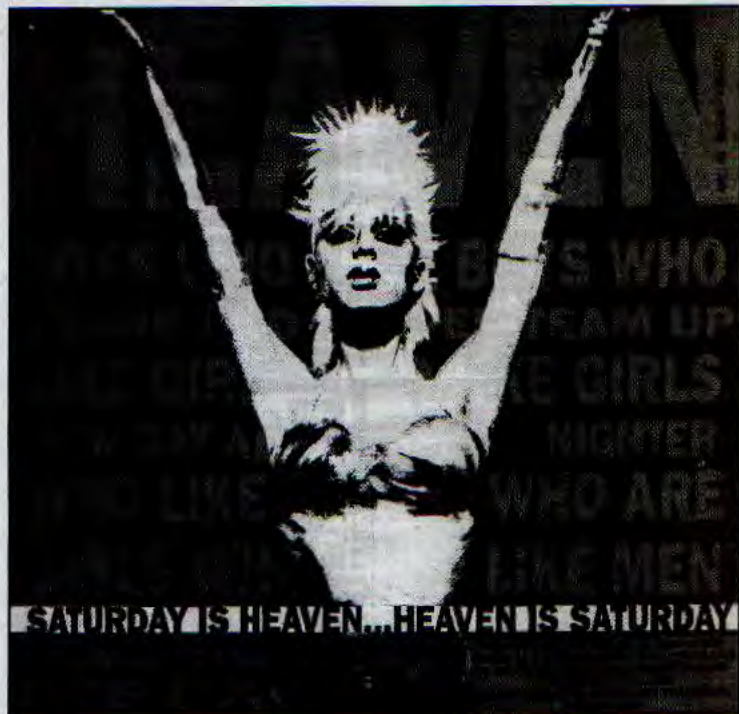
ki je tudi zelo zabaven. The Fridge je bil včasih gledališče in nekaj interierja je še ostalo, podobno kot ga je ostalo v:

9. Sex, Cafe de Paris, 3 Coventry Street, W1 (U: Piccadilly Circus), pet 22.30 - 6.00.

Cafe de Paris je seveda zgodovinska londonska diskoteka, zelo popularna v prejšnjem desetletju, zdaj pa se blišč vrača. Za Sex se mora čakati tudi po uro in več - potem pa si lahko tudi razočaran, čeprav so DJ-ji verjetno najboljši v Londonu. Zelo mešana klientela, predvsem pozerski manekeni (vsaj pravijo, da so) in njihove prijateljice obeh spolov. Podobno zgodovinske narave je:

10. Heaven, Under The Arches, Villiers Street, WC2 (U: Charing Cross ali Embankment) tor 22.00 - 3.00, sre, pet, sob 22.00 - 4.00.

Lastnik Heavena je Richard Branson, ki je tudi glavni delničar Virgin Atlantica, letalske družbe, do pred kratkim pa je bil tudi lastnik Virgin Records in vseh prodajalnih plošč, v katerih smo kupovali hite. To ne moti, Heaven je še vedno najbolj znan londonski gay disko, v katerega predvsem konec tedna vdirajo množice podeželskih frajerjev in turistov. Moškega spola, čeprav so po novem tudi sobote (poleg prejšnjih sred) že mešane. Glasba je še vedno v redu, lučna oprema sijajna, vzdušje pa divjaško. Poleg tega so ob sobotah začeli izvajati nov trik: če kupiš vstopnico za deset funtov, imaš po koncu veselice v Heavenu na voljo avtobusni prevoz in zastoj vstop v:

11. The Trade, Turnmills, 63B Clerkenwell Road, EC1 (U: Clerkenwell) ned 3.30 - 10.00 zjutraj,

ki je odlična zgodnje-jutranja tehno eksplozija, čeprav je precej očitno, da je veliko ljudi na acidu. V bistvu vsi, vendar pa je vzdušje več kot briljantno. Čez nekaj ur se velik del ljudi vrne na ta kraj zločina, ko izbruhne:

12. ff Club, ned 22.00 - 5.00

podružnica divjaškega mesečnika ff. Vzdušje je še bolj noro, popolnoma odbito in nabito z izjemno, čeprav repetitivno plesno glasbo. Seksa ni veliko, ker so vsi preveč sfukani. Drugi, ki smo bolj umirjeni, smo se že spravili ali v:

13. Coleherne, 261 Old Brompton Road, SW5 (U: Earl's Court) pon-sob 11.00 - 23.00, ned 15.00 - 23.00,

ki je zgodovinski pub za leather in malo klonirane tipe, vendar s prijetnim in ne preveč zagatnim vzdušjem, ali pa v:

14. Comptons Of Soho, 53 Old Compton Street, W1 (U: Piccadilly Circus) pon-sob 11.30 - 23.00, ned 19.00 - 22.30,

kjer je zelo glasno, in kjer so - za razliko od bližnjega Village Soha - bolj znosni ljudje, manj pretenciozni, vendar zelo entuziastični. Prijetno vzdušje torej, posebej če prihajate iz:

15. Market Tavern, Market Towers, 1 Nine Elms Lane, SW8 (U: Vauxhall) pon, sre, čet 21.00 - 4.00; pet, sob 21.00 - 6.00, ned 13.00 - 19.00, 21.00 - 2.00,

kjer je ob nedeljah popoldne edini plac, kjer lahko dobite točeno pivo. Takrat ima Market Tavern nabita oba bara, plesišče pa je zelo polno. Ob ponedeljkih in sredah imajo popularne Market Leather

COLEHERNE

261 Old Brompton Road, Earls Court, SW5
Telephone 071- 373 9859

**THE ENCOUNTER. THE CRUISE.
THE COLEHERNE.**

večere. Takrat je zelo poln zadnji bar, plesišče pa je bolj prazno, čeprav glasba ni slaba. Skoraj za vogalom Market Tavern je:

16. Royal Vauxhall Tavern, 372 Kennington Lane, SE11 (U: Vauxhall) pon do 24.00, tor, sre do 1.00, čet, pet do 2.00, ned 19.00 - 10.30,

kjer zlata jajca nosijo transvestiti s svojimi nastopi. Nekaj nastopajočih je izrednih, čeprav zelo lokalno, torej britansko naravnanih, kljub temu pa je vsa stvar zelo zabavna. Drag-tetke v Londonu doživljajo še eno izmed svojih novih pomladi, najboljša pa je gotovo Regina Fong. In za konec še moja najljubša lokala. Najprej bolj plesni:

17. The London Apprentice, 333 Old Street, EC1 (U: Old Street) pon-čet 21.00 - 3.00, pet-sob 21.00 - 5.00, ned 21.00 - 1.00, ki je izjemen plac v treh nadstropjih, z briljantno glasbo in, žal, bolj majhnim plesiščem. Klientela je izredna, verjetno najboljša v vsem

THE LONDON APPRENTICE

The management of the LA
in conjunction with
Patrick Gale of the NHS Trust.
now issues

FREE SAFER SEX KITS

to all our customers on leaving the club at weekends.

"TAKE CARE AND KEEP IT SAFE"

333 OLD STREET
LONDON EC1
TEL: 071-739 5949

Mon-Thurs 9pm - 3am
Fri & Sat 9pm - 5am
Sunday 9pm 'til late

ON THREE FLOORS

Londonu, sproščena, malo mačistična (vendar ne butasto mačistična), zabebantska in zelo prisebna. V glavnem višja polovica dvajsetletnikov in prva polovica tridesetletnikov. Brez predsodkov in brez butastih pogledov na svet in svet opere. Potem pa je še:

18. The Backstreet, Wentworth Mews, E3 (U: Mile End) čet 22.00 - 2.30, pet-sob 22.00 - 3.00, ned 21.00 - 1.00,

ki je sicer ekskluziven leather plac, z zelo striktnim oblačilnim režimom, vendar prav zaradi te uniformnosti zelo sproščen. Nima plesišča, žal, vendar je opremljen z dobro glasbo (kdaj pa kdaj lahko slišite tudi *Borghesio*). V Backstreet prav tako ne smeš s teniskami ali preveč kolonjske. Pijača je cenejša kot drugod, ljudje pa zelo različni. Od srednjih let do mularije, vendar zelo zverzirane in steni-rane, prav tako pa ni nič pretencioznosti, če odštejemo obvezno erotično rutino (z malo seksualnega voluntarizma) in podobne reči. Majhen prostor, ki zelo spominja na nekatere izmed boljših newyorških leather lokalov, znanih tudi iz filmov. Močan cruising in močno doživetje. Vendar pa moraš vedeti, kaj hočeš.

V vsakem primeru pa se imejte v Londonu zelo lepo. Priložnosti za zapravljanje vaših roza funtov je dovolj. Navsezadnje je v britanski prestolnici - kljub vsemu - 119 gay placov. In vsega ostalega tudi, tudi z drugimi gay stvarmi, recimo tudi tako visoko kulturnih podjetij, kot je *London Lesbian And Gay Film Festival*. Če pa vas začne komerc-scena zaradi pompoznosti in intenzivnosti dolgočasiti, potem vam še vedno ostanejo "muzeji, ki jih je v Londonu res veliko", kot je Mina svetovala grofu Drakuli.

THE BACKSTREET

THE LARGEST LEATHER MEMBERSHIP IN THE WORLD

AIR CONDITIONED

OPEN
THURS 10-2.30AM
FRI, SAT 10PM-3AM
SUN 9PM-1AM

**DRESS CODE
STRICTLY
BLACKLEATHER / RUBBER
NO TRAINERS
CHANGING ROOMS
TAXIS TO & FROM DOOR**

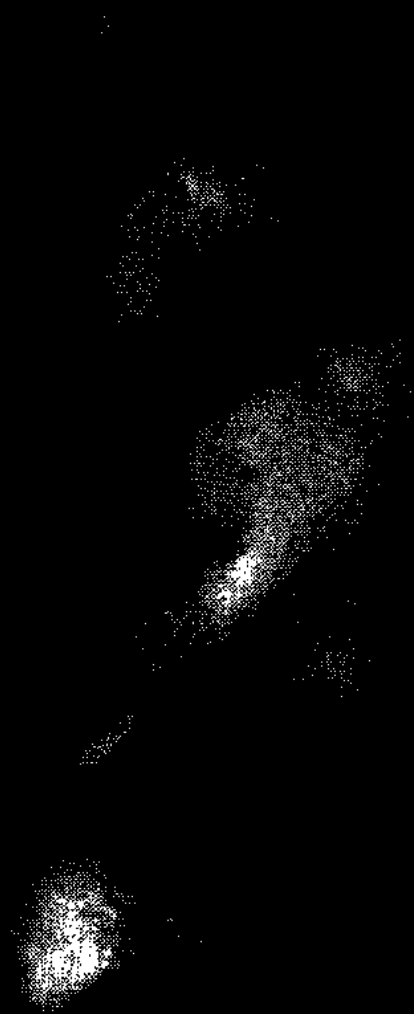

WENTWORTH MEWS LONDON E3. (Mile End Tube) ■ Tel: 081-980 8557 (Club Hours) 081-980 7880 (Other times)

Portfolio 1

PRIMOŽ DOLNIČAR

PRIMOŽ DOLNIČAR

ALAN TURING

Življenje in tragedija osamljenega genija Alana Turinga. Komu je znano to ime? Morda kakšnemu navdušenemu matematiku. In njegovo življenje, tragedija osamljenega genija? Do pred nekaj leti, ko je v Angliji izšla njegova prva obsežna biografija spod peresa **Andrewa Hodgesa**, nikomur. Kdo je bil pravzaprav ta človek, rojen leta 1912, ki je leta 1954 napravil samomor? Tragična in bizarna osebnost, trpka, luvarična, "odštekana", homoseksualec, ki je živel po svojih lastnih zakonitostih do ekstremnih, četudi ne nujnih posledic.

Bil je genij matematike in matematične logike, eden od utemeljiteljev kibernetike; njegovo ime (njegovi spisi, njegova teorija in test, ki se imenujeta po njem) je širše neznano, a se pojavlja na najsvetlejših straneh zgodovine matematike in kibernetike: pridružuje se majhnemu številu genijev, ki so v 20. stoletju zrevolucionirali znanstveno misel. S štiriindvajsetimi leti je že napisal svoje temeljno delo in bil takoj sprejet za docenta v Cambridgu. Toda ni bil le genij v matematičnih spekulacijah, marveč je svojim mislim znal poiskati tudi praktične implikacije. Tako je, sknpaj s svojo ekipo, postal neke vrste heroj druge svetovne vojne, saj se mu je posrečilo dešifrirati tajne kode nemške vojne mornarice. V štiridesetih je delal na konstrukcijah prvih računalnikov z intuicijami in aplikacijami, ki še danes pomenijo temeljni fond sodobne kibernetike.

Izogibal se je ljudem, po osebnem značaju je bil asocialen človek, ki je živel po lastnih zakonih in na polno lastno odgovornost. Ukvarjal se je tudi s športom, prakticiral je maratonski tek, še ko mu je bilo 36 let, in pri tem dosegal olimpijsko raven. Tudi pri tem je ostajal neozdravljiv osamljenec, ki se je izogibal vsem tistim kolektivnim športnim aktivnostim, ki izoblikujejo mladino v tipičnem angleškem univerzitetnem središču.

Bil je homoseksualec. Temu nagnjenju je sledil s popolno naravnostjo in neobremenjeno zavestjo, družil se je z mladimi svojega kolidža, še večkrat z bolj ali manj priložnostnimi znančki, v nekem Cambridgu, ki je v tridesetih letih, kljub strogim zakonom v Britaniji, dajal gostoljubje javno deklariranim homoseksualcem, kot so bili ekonomist **Keynes**, filozof **Wittgenstein** ali pisatelj **Forster**. Toda, medtem ko se zdi povezava homoseksualne npravi nekega Forsterja in njegovega literarnega ustvarjanja ali Wittgensteina in njegovih poti filozofskega razmišljanja povsem naravna in logična, se zdi povezava homoseksualnosti in matematike brez prave osnove.

Os Turingovega razmišljanja je prepričanje o neizčrpnosti matematike, o tem, da se da z njo zaobjeti ves svet, kot so to mislili že davno, od grških časov do praga našega stoletja. Aritmetika je bila zanj nepopolna, ali celo protislovna, zato je iskal druge možnosti, druge izbire - konec koncev je bila zanj nezadostna tudi kibernetika, kot je to pokazal v drugi polovici svojega kratkega življenja, ko se je lotil računalnika, v skriti želji, da zgradi "univerzalni stroj".

Prav to pojmovanje "nepopolnosti", možnosti "drugega" in "drugačnega", je

karakteriziralo Turingovo osebnost.

Prerani genij znanosti sredi humanistične kulture angleških "public schools": vedno sam, asocialen (vendar ne antisocialen); osamljen maratonec v družbi, ki je povzdigovala moštvene športe; vedno neodvisen v sleherni sodbi, odbijajoč pravila in konvencije, v svoji otroški duši nezavedajoč se vloge družbenih norm, za kar je ob koncu svojega življenja prejel krut račun.

Leta 1952 Turing ni več v z vato oviti atmosferi Cambrida, marveč v truščen industrijskega mesta Manchester, kjer je delal za porajajočo se industrijo kibernetike. Ni se več mogel obdajati s kultiviranimi študenti, marveč s fanti mestnega podproletariata. Eden med njimi, ki ga je privlekel k sebi, mu je izropal dom. Na vprašanje policije je Turing, misleč, da je še vedno med varnimi zidovi Cambrida, prostodušno priznal, da je s tatičem imel razmerje. Posledice so bile usodne, saj so v tem času (še tja do leta 1969) v Angliji homoseksualna dejanja sodno preganjali. V neizogibnem procesu je bil kaznovan: če se je hotel izogniti ječi, se je moral za eno leto podvreči hormonski terapiji in se tudi v prihodnje vzdržati slehernih homoseksualnih stikov, sicer ga je čakal zapor.

Teško si je predstavljati, da so v neki tako civilizirani deželi, kot je Anglija, prakticirali tako imenovane "pozitivne" metode za "ozdravitev" od nekega naravnega odnosa do spolne aktivnosti. Mnogi Turingovi sotrpini so se v takšnih okoliščinah umaknili v druge države, kjer so na te osebne stiske in probleme gledali bolj strpno. Človek, ki je jasnovidno nakazal meje neke znanosti, ni mogel razumeti meja človeške družbene eksistence. Po sodnem procesu se je Turing podrgel psihoanalitičnemu zdravljenju. Toda njegovo notranje ravovesje, ki ga je izoblikovala njegova osamljenost, njegovo logično razmišljanje in iskanje neslutnih obzorij sveta, je bilo porušeno. Junija leta 1954 so ga našli v postelji mrtvega, potem ko je pojedel jabolko, v katerega je vbrizgal cianid.

Marko Ž.

K SODELOVANJU VABIMO

PRAVNEGA SVETOVALCA

YOLDASHIMM
NEFORMALNO ZDRUŽENJE
HOMOSEKSUALNIH PAROV

YOLDASHIMM
P.P. 47, 61104 LJUBLJANA
TEL: 061-322-739

B E G A Y B E P R O U D !

Z A Š L K O U Ž C B A

ZBIRKA LAMBDA

MICHEL FOUCAULT:
ZGODOVINA SEKSUALNOSTI
3-SKRB ZASE

PRED IZIDOM:
INO KNABINO: GANIMED IN DRUGI
CIRIL BERGLES: IFRIKIJA

Edvard II.

Življenje Edvarda II. je tragedija ljubezni, slepe strasti in zločina. Kot kralj brez prestola je Edvard šibak, kot ljubimec brez Gavestona izgubljen. Edina odrešitev je s...

plemstvo. Gaveston je bil tako leto dni na Irskem kraljev namestnik, medtem ko si je kralj sam celo leto dni dal opraviti samo s tem, kako bi ga povrnil. Dosegel je to, ...

and II, 1587), *Malteški Žid* (The Jew of Malta, 1589), *The Massacre at Paris* (1590), *Edvard II.* (1591) in *Tragedija o doktorju Faustu* (Doctor Faustus, 1592), ki je kot edino njegovo delo preživelo pred- ...

NAJPREJ JE BIL EDVARD II.

Zgodovinska dejstva: Edvard II. (1284-1327) je bil rojen v Caernarvonu in postal tako prvi angleški princ Walesa, ki ga je pred tem zavzel njegov oče, kralj Edvard I. Že v otroštvu je bil čudno neprilagojen in efeminiran, v mladosti in kasneje pa povsem neodgovoren. Kot je zapisal eden kronistov 14. stoletja se je "posebno rad naslajal z grehi sodomije", njegova odkrita homoseksualnost pa je bila na žalost tudi ključni vzrok, da kot kralj ni uspel. Bil je kroničen in objesten kockar, ob neki priložnosti pa mu je grozil celo izgon zaradi "lahkomiselnega početja", ki ga je zagrešil v parku chesterskega škofa. Ko je bil Edvard star 14 let, je dobil v družbo osiročlega sina po vitezu Gaskonjskem, ker je njegov oče menil, da bi lahko postaven in čeden 16-letni Piers Gaveston pozitivno vplival na sinov telesni razvoj. Dosegel pa je prav nasprotno: Edvard se je strastno zaljubil vanj in Gaveston je še tisti trenutek postal njegov ljubljene, njegovo edino bistvo in smisel, pa tudi vzrok številnih nesporazumov, ki so kulminacijo doživeli usodnega leta 1327.

Spomladi leta 1307 je Edvard I. Gavestona izgnal, da bi mogoče tako le zatrl sinova čustva, a čez nekaj mesecev je stari monarh umrl in Edvard Caernarvonski je bil povzdignjen na tron. Gaveston je seveda takoj dobil znak za vrnitev, imenovan je bil za plemiča in postal grof Cornwallski. Kmalu zatem se je poročil s kraljevo nečakinjo Margaret de Clare, sestro grofa Gloucesterskega. Nezadovoljni s kraljevim vladanjem in še bolj z Gavestonom vplivom nanj, so plemiči januarja 1308 objavili dolg spisec zamer in pritožb. A šel je v pozabo, ker je kralj ravno takrat napovedal poroko z Izabelo Francosko, hčerko kralja Filipa IV. Lepega. Po svoji vrnitvi s poroke iz Francije je ignoriral vse mogočnike in takoj stekel h Gavestonu, ga objel in obsul s poljubi. Podobno sceno, le da z mnogo več publike, je ponovil tudi na banketu, posvočenem Izabelinemu kronanju. Gaveston, bleščeč v kraljevem škrlatu, okrašenem z biseri, je izgledal kot sodobni bog Mars in bil tako v središču pozornosti. In zares je kralj mnogo več časa prebil ob njem kot pri kraljici, kar ni bilo žaljivo samo za angleško plemstvo, ampak predvsem za francosko kraljevo hišo, ki sta jo predstavljala kraljičina strica in njen brat, kasneje Karel IV. Končni rezultat banketa je bil Gavestonov drugi izgon, Edvard II. pa se je moral strinjati z bistvenimi spremembami, ki jih je določilo

vretenost. Edvard, mnogo bolj ljubimec kot vladar, se je razbesnjen od bolečine vpletel v krvavo državljansko vojno. Tudi nobenega novega ljubljence si ni omislil vse do leta 1320, ko se je v njegovem življenju pojavil zapeljivi Hugh le Despenser. Sicer ni dokazil, da bi bilo med njima vzpostavljeno seksualno razmerje, edino poročilo kronista Jeana Froissarta, ki je leta 1326 sledil uspešnemu kraljičinemu državnemu prevratu, namiguje na to, ko pravi, da je kraljica ukazala odrezati mu ud, ga pred njegovimi očmi sežgati, nato pa mladega Spencerja še obesiti.

Po prisilni odpovedi prestolu je bil Edvard II. leta 1327 umorjen, tako da so mu porinili razbeljeno grebljico v anus, z "edinim namenom, da tako plača za svoje grehe". Res je bil umorjen na več kot simboličen način, čeprav sta se ga menda kraljica in njen ljubimec Roger Mortimer znebila predvsem zaradi nesposobnega kraljevanja. Kakorkoli že, Edvardov v nebo vpijoči tragični primer so mnogi kasnejši homoseksualni in/ali nesposobni kralji - ter njihovi ljubčki, vzeli kot svrtilo, ne samo v Angliji, ampak predvsem v Franciji. In še to: leta 1327 je prestol zasedel njegov sin, princ Edvard, ki je postal Edvard III. in Angliji vladal vse do leta 1377.

POTEM JE PRIŠEL CHRISTOPHER MARLOWE

Christopher Marlowe (1564-1593), angleški dramatik in pesnik, ki se je rodil le dva meseca pred Shakespeareom, je bil sin uglednega čevljarja v Centerburyju. Tam je obiskoval kraljevo šolo in se kasneje vpisal na Corpus Christi College, Cambridge. Mesec dni pred slavnostno podelitvijo diplome, leta 1587, pa so se pričele širiti govorice o njegovi konverziji h katolicizmu, zato se je naglo umaknil v Francijo. Univerza je nato dobila pismo kraljičinega kronskega sveta, ki je opravičevalo odsotnost in jamčilo njegovo lojalnost Elizabeti I. Pismo je spodbudilo številne špekulacije o smelih mladih ikonoklastičnih aktivistih, sugerirajoč pri tem na dejstvo, da je bil Marlowe verjetno vohun.

Zadnjih šest let svojega kratkega življenja je "Kit" Marlowe preživel v Londonu, kjer se je nenehno zapletal v različne škandale, ki so mu povzročili številne težave z zakonom in so svoj vrh dosegli z zaporno kaznijo. Skozi ta leta pa je ustvaril tudi svoj mali, a vpliven in izjemno pomemben opus: *Dido, kraljica Kartagine* (Dido Queen of Carthage, 1586), *Tamburlaine Veliki* (Tamburlaine I

and II, 1587), *Malteški Žid* (The Jew of Malta, 1589), *The Massacre at Paris* (1590), *Edvard II.* (1591) in *Tragedija o doktorju Faustu* (Doctor Faustus, 1592), ki je kot edino njegovo delo preživelo pred- ...

S to enodejanko je Marlowe presegel dosežke mnogih gay pisateljev. S svojim senzitivnim in kompleksnim prikazom usodno strastnega razmerja dveh moških, ki sta bila žrtvi represivne in homofobične družbe, je ustvaril mojstrovino.

IN KONČNO ŠE DEREK JARMAN

Kot slikar se je znašel v londonskem Coliscumu, kjer je za *Don Giovannija* napravil sceno in kostume. Tu ga je odkril režiser Ken Russell in mu zaupal scenografijo v filmih *Demoni* (The Devils, 1971) in *Divji mesija* (Savage Messiah, 1972). Od tu naprej pa Derek Jarman nastopa s samostojnimi, samosvoji, često ali vseskozi kontroverznimi projekti. Po številnih kratkih filmih se leta 1976 skupaj s prijateljem Paulom Humfressom

Edvard II.

in skupino igralcev odpravi na neko skrito plažo Sardinije in tam posname svoj prvi celovečerec, film *Sebastiane*, z dialogi v latinščini. Obdobje punka je zaznamovalo njegov kulturno anarhistični film *Jubilej* (Jubilee, 1978), v katerem je nastopilo kar nekaj zvezd takratne glasbene scene, **Jordan, Toyah Wilcox, Adam Ant, Wayne County**, pa tudi sicer je posnel lepo število video-clipov za izvajalce kot so **Carmel, Wang Chung, Steve Hale, Marc Almond, Brian Ferry, The Smiths, Easterhouse, Bob Geldof** in **Pet Shop Boys**. *Jubilej* je bil predvajan na festivalu v Cannesu, kjer je bil predstavljen kot provokativna fikcija o Angliji in punku, kot majhen vodič v ideologijo in mitologijo punka. Ljubezen je umrla s hipiji, kar je ostalo je slabo, umazano, nasilno, skratka "brez prihodnosti". V filmu je svojo prvo vlogo odigral **Ian Charleson**, a ko je kasneje nastopil v *Ognjenih kočijah* (Chariots of Fire, **Hudson**, 1981), z oskarjem nagrajenih, je producent **David Putnam** označil ta film za njegov debi, da bi imel tako igralca "čisto preteklost". Ironično, ko je Charleson leta 1990 umrl za aidsom, je v *Independent* prav Putnam napisal nekrolog.

Naslednji film je pravi "magic show", *Vihar* (The Tempest, 1979). Gre za nekonvencionalno, a vendar eno najboljših ekranizacij **Shakespeareove** poslednje drame, ki je jasno pokazala, da je dramatik še danes živ tako kot nekoč. Jarmanu je fantastično uspel in niti ni videti, da bi se pri tem kaj posebno trudil. Pa saj se Shakespeare brčias tudi ni, ko je ponazarjal nenehni boj med dobrim in zlim, ki ga ves čas poudarja Prospero, izgnani milanski knez in veliki mag življenja ter umetnosti. Še bolj pa silijo k taki razlagi uporabljeni alegorično-pravljni motivi, ki jih Shakespeare z izredno pesniško drznostjo meša v miselno in izpovedno bogat preplet poezije in resničnosti. V filmu briljira **Elisabeth Welch**, ko zapoje *Stormy Weather*, **Caliban** je edvardijanski batler, **Ariel** pa seveda gay. Presenetljivo, film je pred leti v terminu dramskega sporeda predvajala tudi TVS.

Enournemu miksu *V senci sonca* (In the shadow of the Sun, 1972/80), s super osmici posnetih "home movies", je sledila *Angelska konverzacija* (The Angelic Conversation, 1985). Ko je spoznal **Paula Reynoldsa**, je na vsak način hotel delati z njim. A ta je čez nekaj dni spoznal **Phillipa Williamsona**, zaljubila sta se in tako posnela enega najlepših ljubezenskih prizorov, kar jih gay film premore. Sicer pa glavno vlogo spet igra **Shakespeare**, točneje njegovi soneti, ki jih interpretira **Judi Dench**.

Sledi projekt *Caravaggio* (1986), na katerem je delal dolgih sedem let, v njem pa je italijanski slikar **Michelangelo da Caravaggio** (1573-1610) predstavljen kot človek, katerega glavna motiva življenja sta spolnost in nasilje. Na festivalu v Berlinu je film prejel Srebrnega medveda za vizualne kvalitete. V svojem izvirnem cineastičnem pristopu je na platno pričaral žepni kalkulator, pisalni stroj, avtomobil, in s tem ukinil zgodovinsko perspektivo ter tako z "aktualizacijo" zgodovine in "historizacijo" sedanosti napravil film, ki toliko, kolikor govori Jarman o Caravaggiu, govori tudi Caravaggio o Jarmanu. Glavno vlogo je odigral **Nigel Terry**, ki ostaja vse do danes njegova

desna "igralska" roka, prvič pa se je v tem filmu pojavila tudi njegova muza, po **Vanessi Redgrave** najboljša britanska igralka, **Tilda Swinton**. Tu naj opozorim še na dejstvo, ki ga je zapisal kritiki in teoretik **Marcel Stefančič jr.**, namreč na problem identifikacije gledalca z igralcem, ki igra gay. Gre menda za razočaranje, ko gay spozna, da je mogoče homoseksualnost na filmu tudi samo igrati, da je lahko samo stvar "igre", simulacije, trika in fasciniranosti s spolno "razliko". In seveda za razočaranje: ne morem ga imeti!, ko ugotovi, da igralci kot so **Daniel Day Lewis** (My Beautiful Laundrette, 1985), **Gary Oldman** (Prick Up Your Ears, 1987) ter **James Wilby** in **Hugh Grant** (Maurice, 1987) "sigurno" niso gayi. Ne morem ga imeti!, pa je spoznanje gayu tudi za junake Jarmanovih (ali Fassbinderjevih...) filmov, a v tem primeru zato, ker ve, da pripadajo izključno njegovi gay komun. Tako se v tem filmu kot Jerusaleme pojavi Jarmanov takratni ljubimec **Spencer Leigh**.

Leta 1987 pridoda svoj prispevek k omnibusu *Aria* (Depuis le jour), nato zaigra PPP v kratkem filmu *Ostia*, ki ga je kot fantazijo o Pasolinijevi smrti režiral **Julian Cole**. S filmom *The Last of England* je spet poskrbel za šok, ko je ponudil novo perspektivo sodobne angleške družbe. Izhoda ni, saj je vizija zahodne civilizacije na robu apokalipse. In če se vam prične še trač, ki je seveda čista resnica: v glavni vlogi je nastopil njegov novi ljubimec **Spring**.

S filmom *War Requiem* (1988), ki ga edinega med njegovimi filmi pri nas še nismo videli, je Jarman poskrbel za hommage trem umetnikom, ki jih je izjemno cenil. To so bili slikar **William Blake** (1757-1827), skladatelj **Benjamin Britten** (1913-1977, po njegovem oratoriju se je film tudi imenoval, in igravec **Laurence Olivier**, velikan angleškega gledališča in filma, ki je tu zaigral glavno vlogo, žal pa tudi poslednjo, saj je leto kasneje umrl.

Kot cine-guru gay populacije je svoj sloves, čeprav z eksperimentalnim, avantgardističnim in postnarativnim filmom *Vrt* (The Garden, 1990), le še dodatno potrdil. *Vrt* je eksplozivna kombinacija raznoterih scen ljubezni, sovraštva, nasilja in poželenja, združenih vseh v zgodbo Pasijona. To je film o krščanstvu, medijih, policijski brutalnosti, gay ljubezni in represiji zoper njo, družini, starih časih, aidsu in nenazadnje in predvsem tudi tokrat o Jarmanu samemu: žalostna pokrajina, prod, cvetlice, morje, nebo in potem speč režiser za pisalno mizo, medtem ko voda curlja na razpelo in prekrasna ženska poljubi moškega v temi: temeljni poljub v Rajskem vrtu. Goreče bakle in dva moška ljubimca. V črno oblečeni ljudje sedijo za dolgo mizo na obali kot parodija na "Zadnjo večerjo". Nag režiser se zvija v bolečini na postelji, nasedli ob morju; moški in ženske plešejo okoli gorečih bakel. Prikazen angela za mizo zadnje večerje. Ljubimca valita skale v morje in angel se prikaže devici Mariji z otrokom, zasledovani in "posiljeni" od fotografov v vojaških oblekah in maskah. Deček (Jezus) umiva tetoviranega moškega (Jožefa). Ljubimca

postajata po luksuznih savnah, kjer sta zasmehovana od pohotnih starcev. Dokumentarni posnetki gay demonstracij; režiser na vrtu; nagi moški se borijo s svetlobnimi signali. Na obali je moški, preoblečen v žensko, od žensk preganjan in kamenjan. Jezus je izdan s poljubom. Policaja, oblečena kot Božička, neusmiljeno mučita ljubimca. Ljubimca sprejmeta trpljenje. Noge so umite in poljubljene. Kristus na poti v Emavs, izgubljen in zmeden. Okrog mize se zbero oba ljubimca, Madona, deček in starejši moški, ki sodelujejo pri obhajilu ljubezni in upanja.

In končno, s filmom *Edvard II.* (1991), Jarman spet opozarja na svojo pripadnost estetiki in etiki nizkopračunskega filma in si na ta način utrjuje pozicijo ekonomsko in ideološko marginalnega režiserja, ki jo je toliko gojil on sam, kolikor so mu jo tudi vsilili. Nekatere dele literarne predloge je odstranil, spremenil pomembnost vlog in postavil pripoved na glavo tako, da **Edvard** (**Steve Waddington**) podoživlja svoje življenje v ječi. Konec je presenetljivo: kraljev morilec **Lightborn** (igra ga "zadnji" Jarmanov ljubimec **Kevin Collins**) je predstavljen kot alegorija za delavski razred, katerega homofobija je bila voljno orodje Izabeli (izjemna **Tilda Swinton** kot kombinacija Margaret Thatcher, Grace Kelly, Ivane Trump in/ali celo Device Orleanske) in Mortimerju (ponovno **Nigel Terry**) za dosego svojega cilja. Vendar od pozicije kraljevega rablja odstopi in v trenutku resnične nežnosti se skloni nanj in ga poljubi. S tem poljubom je vsa zgodovina homofobije anulirana, čisto vsa nova (prihodnja) je mogoča. Medtem so nam ponujeni stih: "And what are kings when regiment is gone / But perfect shadows on a sunshine day", kar lahko razumemo kot Jarmanovo realizacijo utopičnega trenutka, ko bodo vse družbene divergence odpravljene, možna pa bo vsakršna seksualnost, in vsak človek ("igralce" na sceni), tudi ubog ali sprevržen, bo lahko kralj. Izabela in Mortimer sta odstavljena in princ-otrok, našminkan in v visokih petah, ju, plešoč na Čajkovskega *Dance of the Sugar Plum Fairy*, triumfalno straži. Iz ozadja pa že slišimo besede:

"COME DEATH..."

Tisti, ki žive brez ljubezni, so že za življenja padli angeli. **Edvard II.** je živel brez **Gavestona** še celih petnajst let: ljubil je za dva (oba).

Gusti Leben

SWOON

Zgodilo se je leta 1924: **Nathan Leopold, Jr.** (1905-1971) in **Richard Loeb** (1906-1936), odlična sinova bogatih židovskih familij imenitnega predela Hyde Parka v Chicagu, sta bila ljubimca, ki sta se pod vplivom Nietzschejeve "nadčloveške" filozofije odločila zagrešiti "razkolniški" zločin. Ugrabila sta dečka po imenu **Bobbie Franks**, "izklesala" njegovo glavo z dletom, truplo spretno prekrila v močvirju, počistila najeti avto in se odločila, da bosta ugrabitev igrala še naprej. Staršem sta sporočila zahtevo po odškodnini. Medtem nek sprehajalec odkrije otrokovo truplo in prav tam najde tudi Nathanova očala. Policija pa se loti Richarda, ki zločin počasi že priznava. Oba postavijo pred sodišče, kjer njun zagovornik, **Clarence Carrow**, najame več specialistov, da bi dokazali njuno "izkrivljeno" naravo in, kot posledico tega, patološko stanje duha. Prava ironija je, da zagovornik spregovori o homoseksualnosti, kot bi bila ta njuna značilnost njima v prid. In res, njuno nagnjenje spremenijo v patološko lastnost in zato sta bila obsojena samo na dosmrtno ječo (točneje 99 let), sicer bi bila usmrčena. Režiser je hotel to morečo temo iz sodne dvorane, kjer psihologi, psihiatri in frenologi podajajo svoja strokovna mnenja, očitno polepšati s sceno, ko sta mladeniča skupaj v postelji. Njun odnos je včasih erotičen in nežen: scena, ko si izmenjata prstana, kar žari od omamne ljubezni. Po drugi strani pa sta tudi

domišljava, razvijena in intelektualno arogantna iskalca napetih stanj, ki jima zločinska razposajenost služi za poživilo. Znajdeta se v ječi, kjer je v kopalnici zapora "Dickie" Loeb smrtno ranjen. Ubije ga njegov sojetnik, James Day, ki zatrjuje, da ga je spolno nadlegoval; obsodbo za umor ovrnejo. Tu šele spoznamo vso globino njunega razmerja: žalujoči "Babe"

Leopold tuli, stlačen v prisilni jopič, ki daje vtis mrtvaškega prta, v svoji celici čisto sam. Je kot mumija, zrel za sežig na grmadi svojega ljubimca. Končni "swoon" je smrt. Leta 1958 ga pogojno izpustijo, tako smo obveščeni ob koncu filma, in se kot reutgenski tehnik v San Juanu, Puerto Rico, preživlja vse do svoje "resnične" smrti. Telo pokloni v raziskovalne namene; njegove oči uspešno presadijo neki slepi ženski.

"Umor Bobbija Franksa naju bo združil za večno", razmišlja Nathan, video umetnik **Tom Kalin** pa je posnel oster celovečerec (ZDA, 1991), ki govori o mukotrpni poti njunega brezbožnega

zakona: "Moja babica je imela številne časopisne izrezke o zločincih, odraščal sem torej ob gledanju slik Leopolda in Loeba. Obsedel me je njun izgled in vedel sem, da vse resnice o njiju ne morem izvedeti". S svojim prvencem je Kalin tako na platno prenesel vse, kar mu je babica o teh dveh razvitih zločincih in ničejanskih delikventih, ki sta v dvajsetih letih škandalizirala vso Ameriko, zamolčala. In dejstvo je, da sta bila obsojenca Žida in gaya, in da je šlo pri njunem primeru pravzaprav za obsodbo njune rase in seksualnosti. S filmom je sesul uveljavljen populistični mit o gay poželenju kot morilskem in patološkem, ter uravnovešil s predstavo, ki jo je oblikoval s kombinacijo izkopraračunskega eksperimenta, MTV narative in arhivskih posnetkov. Z izjemno samozvestno predrznostjo je opozoril na posledice seksualne netolerance, ki ji je primer

Leopold in Loeb služil kot grešni kozel, prav tako pa je pokazal tudi, koliko je bil zločin del seksualnega "power play" njunega razmerja.

Swoon je vodilni film *New Queer Cinema* gibanja, ki si o viziji gay in lezbične seksualnosti prizadeva končno spregovoriti bolj kompleksno. Posnet je v črno-beli tehniki, kot dokument, in ima tudi nekaj anahronih elementov, kriterij telefonov... (odsev stila **Dereka Jarmana**), ki lucidno, jasno in hladno prikazano zgodbo nenehno postavljajo v "večno sedanjost".

Gusti L.

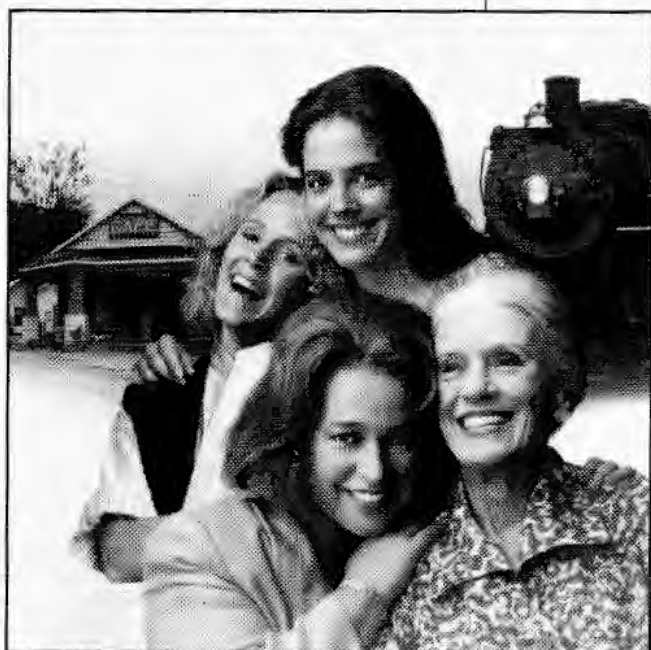
ZELENI PARADAJZI PRI DAIRY QUEEN

Fried Green Tomatoes At The Whistle Stop Cafe, ZDA, 1992

režija: Jon Avnet

scenarij: Fannie Flagg in Carol Sobieski po noveli Fannie Flagg

igrajo: Kathy Bates, Jessica Tandy, Mary Stuart Masterson, Mary Louise Parker

Ocvrti zeleni paradajzniki so v Sloveniji menda uspešni kot le malokje. Tudi drugod jim ne gre slabo. Pa čeprav gre za film, v katerem so štiri glavne osebe ženske (v odlični igralski zasedbi - **Kathy Bates**, oskar 1990 za glavno žensko vlogo v *Misery* in **Jessica Tandy**, oskar 1989 za glavno vlogo v *Driving Miss Daisy*) in v katerem je povsem amoralen mož ne samo umorjen, ampak tudi pojejen in serviran na krožniku. Celo film s prikritimi, oziroma skritimi lezbičnimi konotacijami in z dokaj izrazitimi feminističnimi poantami. Pa je vendarle priljubljen. Le kaj se je zgodilo z gledalci/gledalkami? Ne kaj dosti. Paradajze je na svojem tekočem traku neusmiljeno scrvl hollywoodski stroj in uspešno prežvečil feminizem, žensko terapijo, emancipacijo, lezbištvo in podobne, nekoč potrošniški miselnosti tuje in neprijetne teme, ter jih prodal kot povsem neškodljiv film o "prijateljstvu". Torej lahko vse skupaj kupimo kot instant paradajz iz tube, The Whistle Stop Cafeja pa itak ni več, zato se ga lahko le moglemo (izbirno)

spominjamo (pozabljam). Ne, Hollywood ne laže. Zato trdim, da so *Paradižniki* tudi lezbični film, saj o tej temi govorijo točno tako, kot je to običaj v resničnem življenju, torej tako, da se je sploh ne dotaknejo. Pomembno je torej prijateljstvo, ki kljubuje zlobnežem, rasistom, šovinistom in celo smrti. Prijateljstvo, ki ga ne moreta umazati ne feminizem ne lezbištvo.

Ja, seveda gre za homofobičen film. Je pa lep, emocionalen in zabaven, to je že treba priznati. Tudi homofobični filmi so takšni in drugačni. Osebnost se še vedno nagibam k onim, ki nam slikajo grozljivo filmsko realnost lezbičnega nagnjenja - denimo *Ura otrok* ali pa *Ubijanje sestre George*. Morda zato, ker so bili pogumnejši ali pa vsaj senzacionalni. In zato, ker so pretiravali.

Bojana Vesel

BASIC INSTINCT

(Prvinski nagon)

Film, ki ga nismo želeli(e) videti. Režiser **Verhoeven** nam je pričaral paleto biseksualnih, seksapilnih, bogatih, psihično motenih ženskih pošasti, ki so nore na moške. In seveda morijo, nekako za hobi. Nekatere so tudi izobražene in slavne. Če odmislimo divje strasti, ki so menda tam blizu smrti, ostane le zelo povprečen thriller.

WILLIAM BURROUGHS: GOLI OBED

(odlomek iz romana, ki je izšel pri CZ)

Mladci, rogaje se drug drugemu in grozeč si z gorjačami, se zberejo na bojnem polju. Bitka se začne.

Spoštovani bralec, odvrtnost tega prizora je nepopisna. Kdo je lahko takšen potuhnjjen poscan strahopetec, a obenem tak malopridnež kot rdečeriti mandril, da lahko te žalostne prizore odene v vaudvil-ska oblačila? Kdo lahko serje na padlega sovražnika, ki umirajoč je drek in vriska od radosti? Kdo lahko obesi nemočnega in v usta lovi njegovo spermo kot zavržen pes? Dragi bralec, prav rad bi ti vse to prihranil, ampak moje pero ima lastno voljo kakor tisti Coleridgev Stari mornar. O bog, kakšen prizor! Lahko jezik ali pero preneseta to sramoto? Poživiljeni mladi huligan je iztaknil bližnjemu oko in zdaj ga fuka v glavo. "Ta mozeg že atrofira in je suh kot pička stare babe."

Spremeni se v rockandrollovskega razbi-jača. "Nategujem to staro pizdo - in kot v križanki: kaj bo meni, če kaj rata iz tega? Če oče ali še ne? Ne morem te fukat, Jack, ti mi boš vendar oče, boljše bo, da ti prerežem vrat in nategnem lastno mamo, to so vsaj odprte karte, kot pa da fukam očeta ali vice versa mutatis mutandis, kot se lahko primeri, da zakoljem mamo, to svetniško pizdo, in ji zaprem gobec, da ga ne bo kar naprej vrtela, ko ti zmanjka fuka in ne veš, ali nastaviti rit "velikemni očiju" ali povaljati staro. Daj mi dve pički in železnega kurca in ne vtikaj mi umazane-ga prsta v sladko ritko, kaj pa misliš, da sem, rdečeriti sprejemalec beguncev iz Gibraltarja? On kastrira moške in ženske. Kdo ne zna ločiti spola? Prerezal ti bom vrat, belec, ko fukaš lastno mater. Pridi ven kot moj vnuk in se pomeri s svojo nerojeno materjo v negotovi borbi. Zmeda mu zajeba njegovo mojstrovino. Vratarju sem prerezal vrat po pomoti, bil je namreč prav tako zafukan kakor moj stari. V zaboju za premog pa so si itak vsi kurci enaki."

Pa se povrnimo spet na bojišče. Mladec je zarinil kurca drugemu v rit, tretji pa reže najponosnejši del kurca drgetajočega prejemalca, tako da gostujoči ud skoči in nepoln prazen prostor, ki se naravi gnusi, in špricne v Črno laguno, kjer nestrpna piranha zgrabi še nerojenega otroka, ki se - glede na nekatera dobro znana dejstva - tudi nikoli ne bo rodil.

Neki drug težak vlačil naokrog kovček, prepoln trofej in medalj, pokalov in trakov: "Tega sem dobil v Jokohami v tek-movanju za najbolj čudovito seksualno napravo." (Drži ga, ves je obupan.) "Sam cesar mi ga je izročil s solzami v očeh, vsi tekmeči pa so se kastrirali z meči za harakiri. Tale trak pa sem dobil na teheranskem sestanku anonimnih džanki-jev za največje ponižanje."

"Utišal sem ženino nenehno javkanje, v ledvici ima namreč kamen, velik kot Diamant upanja. Dal sem ji torej pol Vagamina in rekel: "Ne bo ti kaj prida odlegla... Ampak vseeno zapri gobec. Rad bi užival v zdravljenju."

"Iz babičine riti sem sunil svečko opija."

Neki hipohonder z lasom ujame mimoi-dočega, mu natakne prisilni jopič in mu začne nakladati o svojem gnojnem turu: "Pritekel bo odvraten smrdek izcedek... samo malo počakaj, boš videl."

Počasi se slači, da pokaže brazgotine, sili žrtev, da jih tipa s prsti. "Poglej, kako se mi je tnkaj zagnojilo in oteklo, dobil sem limfogamulon... Zdaj pa mi potipaj notranje hemeroide."

(Nanaša se na limfogranulom, "otečene dimlje," virusno spolno bolezen, doma v Etiopiji. "Ne pravijo nam zastoj nmazani Etiopci", se reži etiopski plačanec, medtem ko poriva faraona, strupen kot kraljevska kobra. Stari egipčanski papirusi ves čas omenjajo umazane Etiopce.

Začelo se je torej v Adis Abebi, prav kakor volna iz Jerseyja, samo da so zdaj drngi časi, svet je eno. Zdaj dimlje oteka-jo tudi v Šanghaju in Esmeraldas, New Orleansu in Helsinkih, Seattlu in Capetownu. Ampak srce vedno vleče proti domu in k tej bolezni so posebno nagnjeni črnici, v resnici belolasi sinovi belih mogočnikov. Slišati je, da vrači Mau Mau že na veliko pripravljajo prave poslastice iz spolnih bolezni za belce. Kar ne pomeni, da so Kavkazijci imuni: pet britanskih mornarjev se je nalezlo bolezni v Zanzibaru. A v Okrožju mrtvih zamorcev v Arkansasu ("Najbolj umazani črnici, najbolj beli belci v ZDA - Črnuh, ne čakaj tu sončnega zahoda") okrožnemu mrliškem ogledniku otekajo žleze spredaj in zadaj. Ko je njegovo zanimivo stanje prišlo na dan, ga je varnostni komite, sestavljen iz sosedov, iz npravičenih razlogov sežgal v stranišču poslopja sodišča. "Samo pomisli, Glen, kaj bi bilo, če bi bil krava z aftozo." "Ali petoliznik z živinsko kugo." "Ne drenjajte se preblizu, fantje. Lahko mu raznese črevo." Glavni štos bolezni je na kratko v tem, da potuje, za razliko od nekaterih nesrečnih virnov, ki jim je uso-jeno, da neizkoriščeni čemijo v jajcih tigra ali moskita v džungli ali v srebrni slini šakal, ki umira po puščajskim mesecem. Iz poškodbe, kjer se je inficirala, se bolezen razširi na limfne žleze v dimljah, ki otečejo in pokajo, tako da iz njih dni, mesece in leta meži gnojna tekočina, pomešana s krvjo in smrdečo limfo. Pogosto pride do komplikacij, predvsem do elefantiaze spolnih organov, zabeležili pa so tudi že gangrene, pri katerih je prišlo do amputacije in medio, od pasu navzdol, ki pa je komaj kdaj uspela. Ženske pogosto trpijo od sekundarne infekcije anusa. Moški, ki se kot nežni rdečeriti pavijani prepuščajo pasivnim odnosom z okuženimi partnerji, tudi lahko dobijo malega tujca. Začetnem vnetju sluznice velikega črevesa in neizogibnemu gnojnemu izcedku - ki pa ga v naglici ni vedno opaziti - sledi zožitev anusa, ki zahteva intervencijo noža za lupljenje jabolk ali njegovega kirurškega ekvivalen-ta, da ne bi prišlo tako daleč, da bi moral bolnik prdeti in srati skoz lastna usta, s čemer pa bi spet lahko povzročil trdovrat-

William Burroughs (1914), ameriški pisatelj beat generacije, kulturni avtor, iz sveta narkomanov, homoseksualcev, duševnih bol-nikov... Dela: Junky (1953), Goli obed (Naked Lunch, 1959), Nova Express, The Soft Machine, The Exterminator, The Job, The Wild Boys... Sodeluje tudi v filmih (Drugstore Cowboy) in z rock zvezdami (The Clash, Laurie Anderson).

no halitozo, s tem pa izgubil tudi vso priljubljenost pri obeh spolih vseh starosti in stanj homo sapiensa. Nekemu slepemu pedru je zaradi tega celo ušel njegov pes policijski vodnik - kifelj po srcu. Vse do nedavna ni bilo zadovoljivega zdravljenja. "Zdravljenje je simptomatično" - kar pomeni seveda samo to, da ga sploh ni. Dandanes mnoge primere intenzivno zdravijo z eureomicinom, terranynom in nekaterimi drngimi novejšimi plesnimi. Vendar pa pri dokajšnjem odstotku to ne pomaga, na primer pri gorskih gorilah... In zato, fantje, ko vas začno po jajcih in kurcu lizati tisti vroči plameni in vam smoditi rit kakor kakšen neviden moder ogenj orgona, kot bi rekel I. B. Watson, tedaj Razmislite. Zadržite sapo in potipaj-te... in če otipate otekline, se potegnite nazaj in mrzlo prhnite skoz nos: "A misliš, da mi je kaj do tega, da te trpim pri sebi? Mi sploh nisi mar."

Prevedel Miha Avanzo

XX. STOLETJE

ZALOŽBA

romani našega življenja

50 slavnih imen svetovne književnosti

50 izbranih romanov tega stoletja

50 knjižnih novosti na našem trgu -

to je nova zbirka

CANKARJEVE ZALOŽBE

Zbirko lahko naročite na

tel. 061 / 302-695

"XX. STOLETJE" je zbirka, ki bo:

- zaznamovala devetdeseta leta
- prekinila sušo na področju prevodne književnosti
- nadaljevala tradicijo Sto romanov in Nobelovcev
- razveselila vse ljubitelje dobre knjiže

Man in Polyester Suit, 1980

ROBERT MAPPLETHORPE

Gib telesa, metafora želje

Maplethorpe

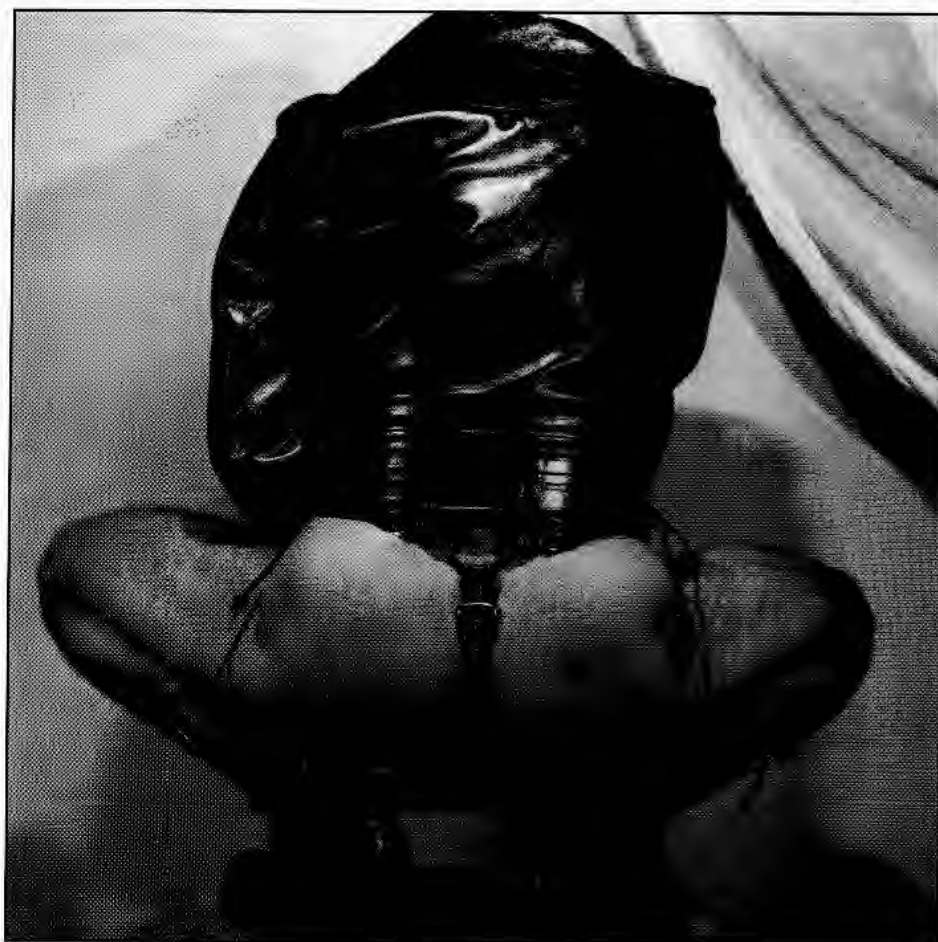
Poskušam z igro besed, ne gre. Njegova fotografija ni poezija. Je v erotiziranih podobah fetišizirane spolnosti realizirana želja moškega, ki je moški. Podoba je projekcija užitka - želje. Pogled iz podobe kakor užitek in užitek v pogledu na podobo. Klasicistično hladna lepota nagih črnih mišičastih builderjev evocira antične statue. Ženska telesa so metamorfoze nimf in heter. Komponirane v skulpture in monumentalizirane s tem, da so dvignjene na piedestale in postavljene v vzvišene poze grških božanstev. Moški Apoloni in ženske Venere predstavljajo eno samo kraljestvo - kraljestvo užitka. Vsi objekti v njem odkrivajo podzavestni erotizem, ki predstavlja predmet fotografove želje. Fotografija tako postane prostor srečanja objekta in fotografa. Ker je vmeš vmeščen objektiv, ki je projiciran v željeni lik, objekt omogoči uresničitev transponiranja fotografa v opredmeteno obliko svoje želje. Kdo je fotograf in kdo model?

Poveličevanje privlačnosti moškega telesa, njegove seksualnosti. Oboževanje lepote črnega telesa, surove lepote telesne moči. Zaradi privlačnosti kontrasta med žarečo mehko temno kožo in hladno belino fotografskega papirja. Zaradi igre svetlobe in senc na nagi črni

Patrice, 1977

Helmut, 1978

muskulaturi. Osebni odnos do modela je zreduciran na detajl. Pri *Možu v poliesterski obleki* je to "big black cock", ki mu visi iz odprtega šlica. Na subverziven način je tako dokazano, da je tudi "cock" lahko portret, tako kot obraz. S tendenco gledanja na ljudi kot objekte, z estetizacijo skulpture brez osebnosti, je ustvarjen nasprotni vtis nasproti pornografiji. Pornografija ali umetnost?

Njegove fotografije so ornamentiran zapis nekega bivanja med igro in resničnostjo, med senco in svetlobo, med belim in črnim, med oblečenim in golim, med duhovnim in telesnim, med življenjem in smrtjo. Življenje, preživetost na svojih fotografijah, skupaj z vsemi nagnjenji, ljubeznimi in željami. "Želim fotografirati na način, po katerem bi si rad nekoga zapomnil. To je kot konec nekega dnevnika". To so bile njegove besede. "Dnevnik nekega fotografa" se je končal 9. marca 1989. Je mrtev ali še vedno živ?

(R.M., *Ten by ten*, Schirmer-Mosel, 1988, München)

Gu-Le

Slavenka Drakulić

MARMORNATA KOŽA

Zgodilo se je nenadoma.

Bila sem prepričana, da sem materi že vse oprostila.

Na otvoritvi razstave me je neka znanka vprašala, zakaj so vse moje skulpture ženskih teles od znotraj nekako razrte. Celo takrat, ko se ta praznina ne vidi, ima človek občutek, da se nahaja nekje tukaj, precej pod površino marmornate kože. Točno tako je rekla, marmornate kože, pa čeprav sem le nekaj manjših naredila iz marmorja. Marmorju sem se izogibala. Moj material je les. Spominjam se giba njene roke; kot da bi se dotikala te domišljene kože. In kako sta njeni srebrni zapestnici zdrseli po tankem sklepu, se zadeli in zažvenketali. V polprazni galeriji, v kateri je slikarka N.B. razstavljala velika platna z rožnatimi motivi pastelnih barv, je odjeknil zvok metala in njenih nenavadnih besed. Presenečena, da je ona to sploh zaznala, in že v naslednjem hipu zresnjena, v nasprotju s slikami na zidu, sem bila prisiljena pogled preusmeriti na svetlorjav, zbledel parket. Odgovorila sem, da nisem vedela, da je lahko tudi praznina vidna. V resnici je sploh nisem želela zapolniti, marveč le obložiti. To je nemogoče, sem dodala, kot bi se branila. In nehotе sem začela govoriti o simbolih, o odprti formi, o metaforičnih pomenih oblik - formule, ki jih navadno nprabljajo likovni kritiki.

Poskusila sem ji razložiti, da marmorja ne maram, zaradi njegove trdote. Moje skulpture so "temne forme" iz lesa, glin, terakote - velike abstraktne oblike barve zemlje, peska ali izgorelega lesa. Nekaj aktov sem v resnici naredila iz marmorja. Mislila sem, da je to zaradi vaje, da sebi dokazem, kako lahko obvladam tudi ta hladen, težek material; in zaradi instinktivnega odpora proti njemu. Ampak tam, v galeriji, sem te marmorne skulpture ženskih teles naenkrat videla kot popolnoma različne od vsega tistega, kar sem počela od sedaj; brez njenih besed in brez mojih razlag. Zazdelo se mi je, da mi besede vse prelahko prihajajo iz ust. Obmolčala sem.

Kako ji povedati - kako povedati z besedami, kaj je to žensko telo?

Naslednji dan sem šla v atelje. Bil je poletni popoldan, v kotu je z mokrimi krpami pokrita dišala sveže izkopana glina. Odrgrala sem del in vanj tako močno zarila prste, da sem na korenih nohtov čutila bolečino. Glina je bila še povsem surova, nezmešana. Gnetla sem jo tako dolgo, dokler se ni ogrela - dokler se ni povsem predala mojim dlanim, ki so puščale mrežaste odtiske najčistejših linij. Hlad glin, ki se na začetku upira vsem dotikom, tišina, v katero sem potonila, in rožnati listi kozje krvi na oknu... zazdelo se mi je, da se lahko tudi v to končno spustim, po dolgem času priključim sliko, ki me je mučila.

Ampak zakaj vedno skupaj, zakaj mati in telo?

Zakaj vedno, kadar pomislim na telo, vidim samo njo, kako leži v polmraku svoje spalnice, z glavo na stegnjeni levi roki, malo razprtih ust in razmršenih temnih las, ki ji napol prekrivajo lice in vrat? Kot da bi jo dušilo. Gola leži na robu postelje, obrnjena na bok, rahlo skrčenih nog. Vroč je. Za lesenimi žaluzijami je suho, prašno poletje. V snopu zrnasto rumene svetlobe iz daljave zaznavam mehak obris njenega trebuha, okrogle prsi s svetlimi bradavičkami, oblino bokov, ramena in kolena, na katerih se popoldanska svetloba najdlje zadržuje.

Zdi se mi, da se je dotikam. Glina je že tako topla.

Kot da se z roko dotikam njene kože na prsih, vlažne od zadušljive sobe, vlažne od sanj.

Napetost v meni raste. Želim se ji približati, se stisniti ob njo. Se kot v morje potopiti v njeno telo. Sem že tako blizu, da lahko vidim drobne kapljice znoja na njenem čelu. Z druge strani se počasi bliža še ena roka. Moška. Bliža se trebuhu. Ona se v snu prevrli na hrbet in narahlo razširi kolena; naredila je prostor moški roki.

Moje roke, zapuščene, držijo glino.

Nemočna lepljivost glin se mi gabi.

Vedela sem, da tokrat ne bo od glin prav nobene koristi. To je preveč slab material. Neodporen je. Dopusča premišljanje, naknadno preoblikovanje - neko vrsto nežnosti. Mogoče bi jo lahko naslikala, jo ulovila v enega od tisočev časovnih odsekov, v tem počasnem gibu z ene na drugo stran. Nekaj bi dobila - zaprt sistem, notranjo napetost, stabilnost barve polti. Toda, ko bi zaprla oči, hi slika njenega telesa postala grobo platno, ravna površina, prekrita s sloji barve.

Želela sem polnost barv, možnost, da z zaprtimi očmi pobožam njene prsi in občutim, kako se vznemirjenje pretaka nazaj, kako se vrača vame. Vzpostaviti stik dvojice snovi, dvojice delov stvarnosti, ki prostor okrog sebe napajata s svojo prisotnostjo.

Vedela sem, da ne potrebujem posebnih priprav. Morala bi takoj začeti delo z materialom, slediti liniji njenega kolena. Njeno nedosegljivo zasanjano telo mora biti iz kamna, tako trdega kot je trda slika v meni. Iz nečesa, v kar bom lahko zabijala dleto vse dotlej, dokler ne osvojim željene oblike. Predno to telo, privid, ki je nastal na površini zavesti, ne potone v spominjanje in postane moj sestavni del.

Še nedokončani, še ranljivi, bom razkročila noge z enim samim udarcem kladiva, pazec pri tem, da ne zadanem kamnite žile. Zatem bom tako dolgo ravnala njene ostre robove, dokler ne bom dobila tistega pravega pregiba - lok napetosti od beder, preko kolen, vse do prstov na nogah. Najlepše bo vsekakor brušenje: občutljivi vršički prstnih jagodic, ki vsake toliko malce otipajo vdolbine in izbokline, njihov odnos, ravnotežje, čistost prehodov.

Dotik, dostopen samo meni, samo moji roki, naposled.

Pozabiti lastno telo. Ne pozabiti ga.

Moja profesorica, kiparka A.M., stoji v svojem ateljeju v stavbi Likovne akademije, naslonjena na betonski zid. Govori o mrtvih skulpturah, o telesu: kako lahko naredite kip človeka, če ne občutite lastnega telesa in prostora okrog njega? Mi nimamo teles, mi smo telo. Rekoč to, me je tako močno prišla za nadlahtnico, da so mi pritekale solze. Mar ne vidite - pravi, upirajoč se s koščenim prstom ob mavčni odlitek moškega torza - da je to mrtvo, da ni sposobno vzpostaviti odnosa s svojo okolico? To je mrtvo - pravi žalostno, obhajajoč ga v beli kuti, z rokami potlačenimi v žepe, kot da njene besede zadevajo ob smrt poznane osebe.

Občutiti telo - to boli.

Dela sem se oprijela takoj. Še tistega poletja pred dvema letoma. Marmornati blok v dvorišču ateljeja je odmeval od udarcev, ki so spominjali na bitje zvona. Delala sem kot obsedena, potopljena v odkruške in oster prah, ki razjeda kožo, glasilke, pljuča. Lahko bi to bil tudi katerikoli drug, lažji material. Če bi resnično želela napraviti samo žensko - ne pa tudi njenega telesa - bi bil les primernejši. Enostavnejši je za obdelavo, fizični napor je manjši, je bolj prožen in dopušča več svobode pri obdelavi. Moja roka je navajena lesa - pozna ga in ga z lahkoto obvladuje.

Lahko bi tudi bil rožnati alabaster, ki je enostaven za rezanje. Svetlejši pri površini (prozornost kože) in temnejši v sredini (njeno koncentrirano temnordeče počenje). Toda le marmor je bil dovolj močan. Samo skozi fizični napor, skozi obvladovanje materiala sem lahko izlekla, naredila vidnejše to, kar je vse življenje skrivala pred menoj: strast. Dokler sem klesala, je bil prostor okrog skulpture zapolnjen z energijo, ki me je obdajala. A.M. je to imenovala "negativni prostor".

Seveda, morala sem se odločiti za velikost. Predno sem naročila blok marmorja barve telesa, sem slutila, da bo treba skulpturo povečati - da se bom morala oddaljiti, da bi jo lahko v celoti zajela s pogledom. Da bi jo v celoti objela z rokami - čvrsto stisnila - pa zmanjšati: to bi bila tista prava mera moje skulpture. Tako bi jo imela skorajda popolnoma v svoji oblasti. Ne povsem, zakaj marmor ima svojo čvrstost, težo in linijo odpora, ki jo je nevarno prestopiti. Obenem sem čutila, da je to nemogoče: še vedno me je stiskala s svojo veličino, ta kamnita masa, ki se iz preteklosti dviguje nad štirinajstletnico, zastirajoč ji horizont pogleda.

Njena bližina. Oddaljenost.

Vmes ledena koža.

Naposled je vendarle ležala tako kot na sliki, ki me je bremenila. Celo takrat, ko sem se ji popolnoma približala. Celo takrat, ko sem se je dotaknila: nazaj vržena glava, njena lica, njen pravilen ozek

nos s trepetajočimi nosnicami, njene polne razprte ustnice - kot da bo vsak čas globoko vdihnila in se rešila teže mojega, na njenih prsih ležečega pogleda.

Bila je tako pripravna, da se je, čeprav je bila iz kamna, moj pogled kar razpasel po njenih oblinah... Njena marmornata koža še ni bila docela izbrušena, še ni sijala. Pravzaprav sploh nisem hotela, da bi bila popolnoma gladka - spolzko gladka -, da roka ne bi utegnila zapopasti njenih oblik. Zdelo se je, da je vsa naježena, posuta z nevidnimi dlačicami in hladna - ker zunaj se je že precej shladilo.

Mirno je ležala. Kot da bi čakala. Kot da bi spet čakala to roko, roke, njega.

Zakrožena in končana je ležala v prepričanju v lastno lepoto, ki zaslužuje - ki je zaslužila mene. Nekaj časa sem jo pustila pri miru, na dnu ateljeja, pod z bršljanom prekrito stekleno streho. V zeleni senci, kot v gozdu, je sanjala mirne sanje; vse dokler ni odpadlo listje in dokler se skozi suhe veje ni prebila čista svetlomodra svetloba jesenskega neba. Ko sem se ji ponovno približala in jo videla tako ostro osvetljeno, sem vedela, da je ravno pravi čas, da razgalim tako njo kot

tudi sebe. Da se končno rešim teže tega telesa v sebi.

Na razstavi je njena čutnost delovala izzivalno. Najbrž so se je obiskovalci dotikali - dotiki so že po nekaj dneh pustili na njej umazane sledi, od katerih mi je postajalo slabo, pa tudi neko čudno vznemirjenje se je prebudilo v meni, kajti ti ljudje so z njo počeli tisto, kar sama nikoli nisem zmogla - pomisliti na prepevado.

Stala sem ob strani, galerija se je počasi spraznjevala. Nek mladenič je prišel do vrat, se obrnil, kot bi nekaj pozabil, in se vrnil. Ležala je na nizkem podstavku, domala v višini tal. Polrazširjenih nog, z roko med njimi. Prostor okrog nje je bil zapolnjen z notranjim pritiskom, njenim tako očitnim poželenjem. Mladenič se je sklonil in spustil roko nanjo. Z mesta, na katerem sem stala, sem videla njegov usločen hrbet, oblečen v črn plašč, in njegove bele, dolge prste, ki so se širili, da bi jo docela objeli.

Od nelagodja sem se kar zdrznila - od tega dotika, ki sem ga slabo, ampak kljub vsemu občutila tudi na sebi: v tem trenutku sem spoznala, da ji še vedno nisem oprostila.

Še vedno nisva bili dovolj odmaknjeni, še vedno sem bila ona.

Skulpturo sem poimenovala kot sem edino mogla: "Telo moje matere". V časopisih je prišlo do nervozne, površne polemike. Nek kritik je govoril o okrutnosti, o maščevanju - drugi pa o novi ženski in avtentičnosti poželenja. Tretji je zapisal, da je takšno skulpturo lahko oblikovala le moška, ljubimčeva roka.

Ko ne bi bilo te besede: mati.

Vznemirjalo je njeno tako očitno, na površino izbijajoče poželenje, obsedenost z lastnim užitkom, osredotočenost na njega, celo v sanjah. Iz središča njene kamnite notranjosti, skupaj s strastjo, je sijala neka fluidna, toda neprijetna skrivnost. Vendar je lepota, tako čista, izbrisala tudi to.

Ko je moja mati, ki živi v drugem mestu, videla skulpturo, objavljeno na četrti strani v časopisu, se je skušala ubiti.

Ni razumela, da sem s tem, ko sem jo potegnila iz sebe, njeno lepoto naredila končno resnično.

Odlomek iz romana Marmornata koža (Grafički zavod Hrvatske, Zagreb 1988), zagrebške pisateljice in publicistke, je prevedel Tadej Čater.

Nina Belushi FRAGMENTI

Mnogo soparnih noči je že minilo, odkar je zadnjikrat izgovarjala njeno ime, sklonjena nad zlovešče rane in tiščoč roke k prsim, kot da bi se bala zamolčanih zgodb, ki jim je nekoč davno zagotovo vedela vrstni red besed. Nikakor se ni mogla spomniti, kdaj je prišla. Včasih je bilo videti, kot da je tu že od nekdaj. Posedala je v njenem naslanjaču, prepevala njene pesmi, na knjižnih zavihkih se je pojavilo njeno ime. Zdelo se je, da je življenje dobilo nekakšen poseben, skrivnosten pomen, morda razumljiv izbranim, morda niti tem ne. Časi so se premeščali v nenadnih, nepredvidljivih sunkih. Vsako noč so se v njene sanje pritihotapile eksotične živali in v prvem jutranjem mraku tiho izginile iz njih. V temnem kotu sobe je oseba, za katero je vedela, da jo pozna, vendar se ni in ni mogla spomniti, kdo je, dan za dnem listala po albumih in s hitrimi, večšimi potezami retuširala fotografije iz otroških let.

Noči so bile dolge, kljub vsemu. Rana je skelela in neznosni spomin se je vedno znova vračal. Sem in tja je potonila v kratek dreamež. V sanjah je posedala pod gostim figovcem,

ki je komaj vzcvetal. Bilo je toplo, v temnih laseh se ji je nabiralo sonce. V zalivu pred njo se je, ogrnjena v belo togo, sprehajala ženska in se včasih ozrla za svojimi stopinjami v mokrem pesku. Nikoli ni pogledala k njej, k figovcu, pod katerim je sedela, po obali, ki se je vzložno vzpenjala proti stari, napol zapuščeni vasi na vrhu hriba. Dokler se ni nekoč nenadoma obrnila in v ravni črti zakorakala proti njej. V strahu je zadržala dih, ne da bi se zganila. Nepremično je strmela v belo podobo, ki je postajala vedno bolj razpoznavna: mlado, jedro telo pod belim oblačilom, nežne, mehke poteze obraza, lasje, ki jih razčesava veter z morja. Tik pred njo je obstala, kot da že od nekdaj ve, da je tudi ona tu. Dolgo jo je samo gledala. Potem se je počasi nasmehnila in ji z gibom glave pokazala, naj nastavi dlan.

Zbudila se je trepetajoča od groze. V rani ji je utripalo od bolečine. Previdno je premaknila telo na drugo stran postelje, kjer so bile rjuhe hladne in suhe. Potem se je zavedela, da nekaj stiska v pesti. Prižgala je luč in strahoma odprla dlan. Gladka, tanko zbrušena ost se je biserno svetlikala.

Še en smiseln konec, ko v pregibih noči lega ob njen bok, ji z dlanjo v šestetokrat ponovljenem gibu drsi

prek hrbta, ji šepetaje poje uspa-vanke in ji skriva pogled v gosti pajčolan svojih las. In spet in spet se s toplim trebuhom privije k njej in se zasanja v divji lok njenega vratu. Nekoč pozneje bo natanko na tem mestu, ki ga zdaj mehko poljublja, našla sklenjen obroč svojih rok. Najbrž bo potem v strahu zaprla oči. Ko jih bo spet odprla, bo namesto njenega obraza tu drug obraz, namesto njenih rok tu druge roke. Samo po tankem srebrnem prstanu na levici bo prepoznala podobo.

Tisto jutro se je zbudila in končno vedela, da je prišel čas. Mirno je spila kavo in pazljivo zložila nekaj stvari v ponošeno, karirasto potovalko. Zaklenila je stanovanje za sabo in vrgla ključ v nabiralnik na stopnišču. Na poti skozi mesto se je ustavila na banki in dvignila ves denar. Vlak je ujela v zadnjem trenutku. Vozila se je trideset ur. Nekaj dni je spala za kontejnerji v pristanišču. Nato se je vkrcala na ladjo. Po dveh mesecih je prispela. S starim parnikom se je odpeljala v notranjost kontinenta. Izstopila je na končni postaji, sama. Ko je ladja odplula, je slekla odvečno obleko, jo skrbno zložila v potovalko, položila na vrh malenkosti, ki jih je pobrala iz žepov, zapela zadrgo in vrgla torbo v reko. Nato se je obrnila in zakorakala v pragozd.

KDO ZATIRA HETEROSEKSUALCE?

V Sloveniji (še zmeraj) ni ženskih prostorov, niti bolj "alternativna" Ljubljana ne premore enega samega ženskega kluba. To pa še ne pomeni, da ni bilo nikakršnih poskusov in iniciativ v tej smeri. V bližnji preteklosti jih je bilo kar nekaj, čeprav so ljubljanski srenji seveda najbolj znani razvpiti večeri ženske sekcije Lilit iz leta 1985. Razvpiti predvsem zato, ker moški na omenjene večere niso imeli vstopa.

Prvotni namen tega pisanja je bilo prav razmišljanje o pobudah za ustvarjanje ženske scene pri nas. Ker pa je nedavno tega zgoraj omenjeno srenjo zopet pretresla vest o podobnem zapiranju, tokrat roza scene ob nedeljskih večerih (torej mešane gay in lezbične diskoteke v K4), bo kar primerno nostalgичno oživljanje kratke zgodovine "ženskega ekskluzivizma", saj se ponujajo v premislek zanimive paralele med tako imenovano "izključujočo" žensko in "odprto" gay sceno, ki po mnenju nekaterih ravno zaradi tega nista imeli veliko skupnega. Tudi simpatije opazovalcev so se delile po tem principu: bolj simpatični so bili tisti, ki se niso zapirali pred ostalim svetom.

Da bo zadoščeno arhivskim potrebam in pa seveda firbecem, bomo najprej naštele vse poskuse ustvarjanja ženskih prostorov oziroma oblikovanja klubskih in plesnih večerov samo za ženske. Naj še dodamo, da gre pri vseh naštetih poskusih za kreiranje tako imenovane skupne ženske scene - tako za lezbijke, feministke kot tudi ostale.

Lilit v K4, marec 1985

Plakat in obvestilo na Radiu Student sta vabila na ženski klubski večer v K4 vse ženske - od ortodoksnih do vsakdanjih in možač. Skratka, nekaj, kar se v Ljubljani še ni zgodilo. Tudi (ali pa predvsem) zato je prvi večer Lilita obiskalo čez dvesto študentk, intelektualk, feministk, lezbijk, padalk, radovednic, novinark, dežurnih alternativk... Začelo se je s sociološkim predavanjem na temo klitoralnega in vaginalnega orgazma (kar zlasti za naš rumeni tisk nepreklicno ostaja alfa in omega feminizma), potem pa se je prelevilo v zakusko, friziranje, ženske filme in seveda žur. No, na teh prvih večerih še ni bilo nevarnosti, da vas soseda, sošolka ali pa povsem bežna znanka proglasi za lezbijko ali feministko, če vas zagleda na večeru Lilit, saj takrat menda nihče ni prav vedel, za kaj gre. Tako je novinarka Radia Student spraševala obiskovalke, kaj neki jih je prineslo v ženski disko, zakaj mislijo, da bi ženske morale imeti svoje pros-

tore, in celo, zakaj so prišle našminkane, če ni v bližini nobenih moških. Seveda pa je prvi večer Lilit v K4 uspel in prav tako naslednji, ki so bili zaradi potešene radovednosti nekaterih sicer številčno skromnejši, zato pa nič manj ženski in zabavni. Z zaprtjem starega K4 pa je na žalost usahnila tudi torkova ženska scena in se skupaj z gayi in ostalo klientelo iz K4 preselila v Amerikanca.

Klub mariborskih študentov, november 1987

Oktobra 1987 je bila v okviru sekcije Lilit ustanovljena lezbična skupina LL, katere članice so se nemudoma lotile nevhvaležnega projekta ženskih žurov. Tako se je po več kot dveh letih ženska scena zbrala neke novemberske sobote v Klubu mariborskih študentov blizu Študentskega naselja v Rožni dolini. Šlo je pravzaprav za manjši klubski plesni večer, z okoli tridesetimi obiskovalkami, ki je imel vse pogoje, da se prevesi v prijeten interni žur. Če se ne bi zgodilo drugače. Če ne bi prišla manjša skupina mariborskih študentov težit s pripombami o možačastih frizurah in podobno. Ne gre se preveč čuditi, da se je incident končal z manjšim pretepom. Seveda reprize ženskih žurov v KMS ni bilo.

Stara Cerkev, junij 1988

Kar se tiče Stare cerkve, se je začelo povsem slučajno. Po namigu znanke so se članice LL in člani Magnusa odpravili do lastnika Stare cerkve in mu predlagali izmenično gay in ženske žure ob sobotah. Prva sobota je bila tako namenjena ženskam. Imele smo svoj ločen prostor v kleti in svojo glasbo, le natak ar je bil od Stare cerkve. Ta nas je tudi nagnal ven kmalu po polnoči, češ da imamo za prvič dovolj. Seveda ga je najbolj zmotila šibka finančna sposobnost obiskovalk. Mnoge so se razočarano odpravile domov, tiste bolj optimistične pa so nadaljevale žur in se odpeljale v Stahovico, saj je bil takrat zelo v modi kip Marije, ki se trese, premika roke, oči in podobno. Naslednjo soboto so žurirali gayi in seveda pošteno popravili vtis, vsaj kar se števila obiskovalcev in profita tiče. Toda razširile so se govorice, da Stara cerkev postaja pederski lokal, kar pa je lastnika še bolj razžalostilo, zato je vse naslednje žure preprosto odpovedal.

K4, maj 1989

Žuri samo za ženske pa so se končali nekako tako, kot so se začeli - zopet v K4, spomladi leta 1989, ko je bila z začetkom

delovanja prenovljenega kluba roza in ženski sceni dodeljena "ugodna" nedelja. Prvi nedeljski večeri so potekali izmenično za mešano roza in izključno žensko populacijo. Tudi tokrat so ženski žuri opleli - število okoli 80 obiskovalk pač ni bilo dovolj visoko. Avgusta 1989 so se nedeljski večeri preprosto združili in postali mešani. To pa je tudi žalostno pri ženskih večerih - nikoli niso trajali toliko časa, da bi se scena sploh lahko razvila.

Flamingo, januar 1992

Poslednji, skorajda nevreden omembe, pa je poskus oživljanja ženske klubske scene ob sredah v proslulem "gay" lokalu Flamingo na Vodnikovi. Razumevajoča lastnica je srede nekako prepustila ženskam, seveda skupaj z vsemi ostalimi obiskovalci ne glede na spol ali spolno usmerjenost. Če se prav spomnim, v Flamingu sploh nikoli ni bilo ženske srede. To je pravzaprav žalostno, če pomislimo, da smo si članice lezbične skupine LL in feministične skupine Lilit tokrat postavile resnično smelo zastavljen program, ki naj bi zajemal razne kulturne prireditve - literarne večere, fotografske in likovne razstave, glasbene in filmske večere... in pa seveda bolj socializacijsko obarvane diskusijske večere, ki naj bi s pomočjo prijetnega ambienta privabili čim širši krog obiskovalk, ne glede na njihovo spolno usmerjenost. Manjkala ni niti ideja o astroloških večerih, ki naj bi jih oblikovala priznana astrologinja Ivana Šalamun.

Toliko o dejstvih. Zakaj pravzaprav potreba po ločenih ženskih zbirališčih, v katere moški nimajo vstopa in ob katere so se mnogi naši naprednjaki(inje) obregnili, češ da gre za nepotreben ekskluzivizem ali pa za nekakšen nesmiseln, paničen strah žensk pred zunanjim svetom. Sveta preproščina pač. Kot da bi pozabili, da taiste ženske vsak dan večino svojega časa prebijejo prav v tem zunanjem svetu. Če za kaj gre, gre predvsem za možnost izbire nečesa drugačnega, nevsakdanjega - to pa menda mnogi strašno podpirajo. Razlogi pa so v bistvu tudi povsem praktični, celo banalni. Vsaj pri nas velja, da je ženska scena številčno manjša od recimo moške homoseksualne scene. Kar predstavljajte si zdaj, da bi bil vstop v ženska oziroma lezbična zbirališča dovoljen tudi moškim - nemudoma bi se znašle v ortodoksni mačo sceni.

Najbolj za lase privlečen in hinavski pa je očitek ženskam, češ da so si same krive, če so tako neprijljubljene, ko pa se vendar zapirajo pred drugimi. Pri tem so še

mnogi znali dodati, kako je gay scena veliko bolj odprta in simpatična, saj nikomur ne prepoveduje vstopa. Praviloma gay scena res nima teh problemov, saj veliko večino prav malo zanima, kaj počnejo moški med seboj, pa še zoprni so jim homoseksualci. Zato pa veliko (moško) večino veliko bolj zanima, kaj počnejo ženske, ko so same, pravzaprav si nekako lastijo možnost vstopa na žensko sceno, saj so jim ženske, za razliko od moških homoseksualcev, strašansko simpatične in rajcig. Kar ne gre jim v glavo, da obstajajo prostori, kamor moški nimajo vstopa. Seveda pa je bil skozi zgodovino povsem razumljiv in sprejemljiv pojav ekskluzivnih moških klubov, akademij in drugih institucij, kamor ženske niso imele vstopa zaradi pripisane intelektualne, emocionalne in še kakšne inferiornosti. Seveda so vse take institucije imele (ali imajo še danes, če se le spomnimo kluba Rotary in podobnih organizacij) samoumeven, nerreflektiran položaj in njihova diskriminacijska načela nikoli niso bila vprašljiva. Povsem abotno je razmišljanje, da so tudi prostori, namenjeni samo ženskam, organizirani po nekakšnih diskriminacijskih načelih. Moški pač nikoli niso imeli potrebe po samoorganiziranju zaradi tega, ker ne bi bilo še drugih moških prostorov - le-ti so bili in so še takorekoč vsi moški, patriarhalni.

Bistvena novost in zanimivost na naši sceni pa so reakcije na *Roza disko*, ki je bil kot mešani gay in lezbični disko na široko odprt za vse, o čemer so se mnogi izražali zelo pohvalno. Nekako od jeseni 1992 pa so postali nedeljski večeri že skorajda populistični, saj so v Roza disko začele drveti trune "zunanjih" obiskovalcev. Pa ne, da jih prej ne bi bilo, tokrat pa je bil pritisk raznih težakov, provokatorjev in vseh, ki pač morajo dežurati povsod, kamor "se trenutno hodi", prehud. Tako je celo Roza disko, s pretežno moško populacijo, pokazal zasičenost in postavil mejo z *vabilom zaupanja*, kar pomeni cenejšo vstopnino za članice in člane Roza kluba oziroma dolgoletne obiskovalce. Svobodnjaška scena se je zganila, po večini je reagirala razburjeno in užaljeno. Seveda je prvi zlil žveplo na Roza klub dežurni cinik **Jaša Kramaršič** v Mladininem *Rodeu*. Nič novega, kar se tiče vsebine njegovega pljuvanja. Veliko bolj pa je zanimiv fenomen, ki kaže na določene spremembe v dialogu med "nami" in "njimi". Nekako ne gre več za preprost konflikt med "nami", homoseksualci, in "njimi", heteroseksualci (ali narobe), temveč za nerazumevanje med homofobi in heterofobi. Vsaka, ki da kaj nase, se več ne bo zmrdoval nad pedri, ampak bo skušal poiskati strahove homoseksualcev in se skušal ponorčevati iz le-teh. Prišlo je obdobje, ko se gay/lezbični sceni očita netolerantnost do drugih, skorajda nekakšna izdaja zaupanja: Očitati ste nam, da vas, homoseksualce, ne sprejemamo, zato se nikar ne čudite, če ne bomo več na vaši strani, ko boste spet v škripcih, saj ste postali taki heterofobi, da si več ne zaslužite naše podporo.

Morda zveni smešno, toda sedanja situacija kaže na neke pozitivne spremembe v razvoju gay gibanja. Vemo, da je bilo v šestdesetih gay/lezbično gibanje omejeno na boj za pravico do golega obstoja, skratka gibanje so vodile skromne želje po sprejemanju homoseksualcev v ostali, "normalen" svet. Šele v sedemdesetih in osemdesetih se ta boj prelevi v boj za politične pravice; za pravico do življenjskega stila, do svoje kulture, pravico do drugačnosti. Ne gre več za pričakovanje zgolj tolerance, zahteve postanejo radikalnejše. Gay ali lezbični geto ni samo posledica nerazumevanja večinske populacije, marsikje postane ustvarjanje takega geta cilj. Pač, kakor vam drago. Kljub večji toleranci zahodnih držav do gayev in lezbijk, se le-ti marsikdaj ne želijo stapljati

z večinsko populacijo. Menijo pač, da svoboda ne pomeni zgolj neskončne odprtosti do vsega, pomeni tudi (ali predvsem - kakor za koga) svobodo izbire, denimo postavljanja meje okoli svojega prostora. Pomeni skratka pravico do drugačnosti in pravico to drugačnost tudi ohraniti. Je že tako, da imamo vsi svoje meje; ne le mnogi heteroseksualci, ki ne želijo imeti veliko opravka s svetom homoseksualcev, imajo jih tudi homoseksualci, in nesmiselno je pričakovati, da morajo prav oni biti mnogo bolj odprti, ker so pač manjšina, ki že zaradi mej, ki jim jih postavljajo drugi, nikoli ne bi smela definirati svojih. In podobno velja za pripadnice največje manjšine, ženske, ki so si drznile zamejiti svoj prostor.

Bojana Vesel

Portfolio 2

Portfolio 2

OGLAS

Ena od življenjskih želja večine gayev je, da bi imeli ustreznega partnerja za zvezo, ki bi trajala malo dlje kot samo nekaj tednov, kakor je v našem roza lajfu tako zelo običajno. Priti do takšnega partnerja, kot smo si ga sami zamislili po svojih idealih, je kar težko, če ne že kar nemogoče. Velja, da manj ko pričakuješ in zahtevaš, več dobiš. In potem se angažiraš okoli tega in preostane ti več možnosti: vsako nedeljo intenzivno iskanje in lov po ventilih v K4, park, avtobusna in železniška postaja, šetkanje po obali (umazane) Save, da ne bi omenjali še *Mestne galerije*, potenja v tivolski sauni,... Aha, vas že slišim - kaj pa oglasi? Torej *Salomonov oglasnik*, *Antena* in kar je še takih kontaktnih rubrik, pisalo v roke in...

Sam oglasov ne maram preveč. Težko je na podlagi opisa iz petih vrstic, ki je pogostoma na pol resničen, sklepati, ali bi ti partner ustrežal ali ne. Tako sem imel tudi sam poleti še preveč sveže v spominu svoj prvi sestanek prek oglasa, aprila leta 91 - po polurnem sestanku na Nebotičniku sva odkrila, da nikakor nisva za skupaj, kar danes sploh ne obžalujem; takrat sem bil še preveč zelen, pojma nisem imel o sceni, totalno neizkušen in to je bil zame prevelik pretres. Ampak zgodovina se ponavlja, pravijo - ko sem se že dodobra vživel v sceno in sem bil poleti ravno sredi takšnega iskanja; počasi sem se že naveličal avantur in aferic, saj je bilo tega vsak teden dovolj in še preveč, pa tudi počasi se je približeval faks in treba je bilo začeti misliti tudi na neke druge stvari, ko bi bilo najlepše, če bi imel stalnega fanta in bi odpadli vsi štoski okoli varnega seksa, prezervativov, ko bi šel lahko včasih z njim v kino in ga držal za roko, ga objel in čutil pri tem vsaj nekaj ljubezni podobnega - pa kaj bi govorili, saj sami dobro vemo, za kaj gre. In potem se je le pojavila neka iskrica upanja...

nedelja, 19. julij 1992

...ki se ji pravi *Kontakt* rubrika v

Revolverju in ki si jo lahko ogledate tudi v tej številki. Čeprav sem takrat aprila sklenil, da se bom izogibal oglasom, sem vseeno preštudiral rubriko in zdela se mi je kar OK. S kolegom sva tako sedela ob enajstih zvečer v baru K4, malo podiskutirala tudi o tem, poslušala "musko" ter srkala kavico, tako da sem stvar prespal in naslednji dan izpolnil tiste vrstice. Saj ne, da bi ne vem kaj pričakoval, toda mislil sem si, da "bomo za foro probali", pa kar pade, pade. Torej: želim fanta, starosti 20-25 let, brez brkov in brade, poštenega in iskrenega, za trajno zvezo. Nekoliko se mi je zataknilo pri najbolj banalni stvari - šifra. Nekaj časa sem grizel svinčnik in na misel so mi prihajale najbolj neumne ideje, dokler se mi ni nekje utrnulo, da je bila roža gayev v časih Oscarja Wilda lili-ja in sem napisal to - še kar originalno se mi je zdelo, in hitro sem to naslednji dan oddal, dokler si ne premislim, nato pa na morje...

sreda, 16. september 1992

Vmes sem bil na *Pink taboru*, tri tedne v "abstinenci" zaradi zaprtega K4 in že se je najavila otvoritev nove sezone - dobil sem vabilo za interno otvoritev *Roza diska*, v drugi kuverti pa polo iz *Kontakta*, s pripisom, da je bilo zaradi premajhnega števila kandidatov (kar je bilo pričakovati) nemogoče vsem ustreči, toda upajo, da se bova s partnerjem nekako ujela. Poleg je bil tudi list z imenom in priimkom, na pošto ležeče, v sami rubriki pa sva res imela točno ujemajoče se zahteve: fant 21-tih, kostanjevih kratkih las, zelenih oči, normalnega telesa in normalnega izraza, ki si želi izobraženega partnerja in umetnost za njegov interes (oj, tu smo pa falili) ter s še bolj originalno šifro, ki me je spominjala na zagrebški živalski vrt in park; zgoraj pa s pripisom "sem študent, nekadilec, visokih higienskih meril in zdrav", sploh mi je bila druga lastnost všeč, saj sem se ob nedeljah v K4 dobobra nažrl cigaretne dima in imam že dolgo časa (fiksno?) idejo, da je med gayi veliko večji procent kadilcev, kot med straight folkom. Bil sem ves iz sebe, ker mi je uspelo najti tako dober "zadetek" in tako sem šel napisat pismo, samo morilo me je tisto "pošto ležeče" - vedel sem, da to pomeni najmanj to, da od njegovih staršev nihče pojma nima, napisal sem pa vseeno dve strani in to drugi dan oddal; res sem imel željo, da bi nekaj nastalo iz tega. A o kakšnem odgovoru ni bilo potem niti sledu...

petek, 2. oktober 1992

Vse sem že pozabil, dokler se nisem ta dan popoldan vživel v *Breath of Life* in Erasure, ko je pozvonil telefon in mi je mama položila telefon kar na posteljo. Sem kar vedel, da je nekaj čudnega, potem pa sploh zablokiralo, ko sem slišal iz slušalke glas, ki se je predstavil za tistega fanta. V grlu me je stisnilo, ampak ukazal sem si, da se moram popolnoma naravno vesti, in sem ga tako pozdravil ter mu povedal, da sem s pedagoškega faksa, nakar je rekel on, s katerega je (s tistega, kjer slučajno še nisem poznal niti enega gayja). V glavnem sem go-

voril potem sam in mu moral povedati še enkrat vse, ker pisma še ni dobil. Ravno danes je namreč prišel z morja. Kot sem domneval, starši in nihče drug ne ve ničesar. Glas je bil mehak in, kar mi je bilo všeč, prav nič "lublanski".

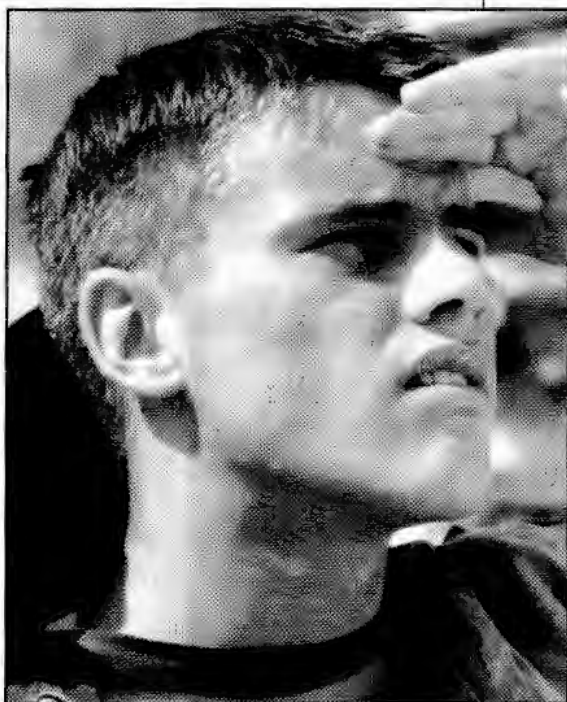
"Se bova kaj videla?"

Jasno, da ja. Izbral sem zopet Prešernov spomenik, ker je bil to vedno meeting place za takšne ali drugačne sestanke. Opisal sem mu sebe, vključno s svojo obleko do vseh detajlov. Ob treh, jutri. Povedal sem mu, da sem imel že slabo izkušnjo z oglasi, odvrnil pa mi je, da v primeru, da ne bi ustrezala drug drugemu - čao. V K4 ga niti nisem mogel videti, ker je bil dve leti nazaj prvič in zadnjič dol, ga pa tudi ne zanimajo takšna mesta. Eden od neizkušenih, mi je govorilo nekaj zadaj, ampak skušal sem se pomiriti in odložil slušalko. Predvsem ne prevelikih pričakovanj. Verjetno bova spet dve uri skupaj in ugotovila, da enostavno nisva za skupaj; poleg tega sem ga že izbrisal iz načrtov, ampak strela jasna - vse je bilo na kupu: dober "prijatelj", ki je pravkar plul nekeje okoli Singapurja, nek drug kolega na "daljavo"... Rekel mi je, da ima okrogla očala, joj, nikoli mi niso bila všeč na nikomer, saj jih še sam ne želim nositi. Nestrpen sem bil in kmalu bi spet pošiljal, šel sem gledat TV, da bi se vsaj malo pomiril.

sobota, 3. oktober 1992

Pa se nisem. Zamišljal sem si, kako tip izgleda in kaj bo iz vsega nastalo. V Ljubljano sem prišel uro prezgodaj in nameraval iti še prej v kak lokal, medtem sem srečal kolega s faksa in zavila sva v Nebotičnik, se zagovorila, potem pa sem se pet minut do treh spustil z dvigalom in krenil po Čopovi proti Prešernu.

Deževen, meglen dan jesenske Emonce. Gledal sem v tlakovano ulico pred seboj, po kateri se je vlekel živo rdeč trak, ki je naznanjal in vabil na premiero *Krpanove kobile*. V želodcu so se pričeli znani krči zaradi treme, zato sem zajel zrak in si skušal dopovedati, da sem sedaj ja že dal nekaj skozi in da hom znal kljubovati takšnim tesnobnim občutkom, zato sem se oborožil z zvrhano mero samozavesti, si popravil lase, odpel dežni plašč, popravil ovrtnik na srjaci in verižico in se obrnil proti spomeniku, toda poleg ni bilo še nikogar, zato sem se obrnil proti enemu od mostov in naredil ovinek, obkrožil spomenik in v daljavi uzrl fanta, ki je nosil rjav suknjič in kavbojke, menda tudi očala, kolikor sem lahko videl skozi meglo. Nič, naslonil sem se na ograjo Ljubljaničnice in čakal, kaj se bo iz vsega prikazalo. Tisti fant se je čez nekaj minut obrnil dol k meni in res je bil on: okrogla očala, čisto kratki lasje, prijeten, skoraj otroški obraz. Bal sem se že, da mi ne bo všeč, toda TA je bil nekaj povsem drugega: ugajal mi je in to zelo. Ko sva zakoračila proti Čopovi, sem mu rekel, da sem si ga drugače predstavljala, da pa mi je kljub temu všeč, zase pa, da nisem ravno Clark Gable. Potem sva se pričela meniti o faksu, kaj pa drugega. Ker druge možnosti ni bilo, sva se spet povzpela na teraso Nebotičnika, sedla nasproti, naročila kavo ter se spet pričela pogovarjati o vsem mogočem. Za razliko od prejšnjega sestanka sem bil sedaj jaz tisti, ki je govoril, in počasi sem se počutil, kot da imam pred seboj samega sebe izpred dveh let, ampak ta je bil precej nezainteresiran za življenje gayev in nji-

hovo kulturo, brez izkušenj, skrit totalno pred vsemi (v življenju še ni naredil coming outa), in kar zamikalo me je, da bi ga vprašal, kaj bo imel od življenja. Ves čas sem pazil, da pogovor ne bi obstal na mrtvi točki, čeprav je kazalo, da se še kar do neke ujemava, vsaj govorila sva že tri ure. Zunaj se je znočilo, prižgale so se luči, in da bi prekinil svojo nakladarijo o vsem mogočem, sem predlagal, da bi si ogledala Ljubljano s krožne terase. Pod nama so svetili napisi in na drugi strani se je vrtel ogromen napis reklame na Metalki; razglabljala sva, ali se črke v napisu razlikujejo ali ne in ali je tisto v daljavi Trnovska cerkev, čeprav sem imel občutek, da si želiva povedati vse kaj drugega in ne takšnih nesmislov. Mučni občutki so me spreletavali še pozneje. Plačal sem in šla sva spet v dvigalo, potem pa sva stopila skozi park proti Ajdovščini. Slišal sem samo odmeve najinih korakov in dež, ki je rosil po dežnikih. Ko sva prečkala cesto pri Levu, je obstal, ampak imel sem še čas in rekel sem mu, da ga lahko pospremim. Tako sva nadaljevala pot po Celovski in govorila spet o samih neumnostih: kurjava, mestni bus... Nekje v bližini Unionovega dimnika me je zdramil: "A greš k meni kaj spit?" Kako naj si razlagam to povabilo, res nisem vedel. Šel sem z njim in po glavi so mi šli vsi mogoči utrinki. Sicer pa: čas sem imel, mogoče pa le ne bo tako slabo, sem si rekel, in že me je objel vonj po kletnih prostorih stanovanjskega bloka, rožljanje ključev in potem toplo stanovanje, sodobno in lepo opremljeno. Sezul sem se in sleklet ter sedel na sedežno garnituro v dnevni sobi pred TV, on pa mi je prinesel kozarec soka. V glavnem sva molčala. Vprašal me je, zakaj sem v poli obkrožil "feminilen", pod tip partnerja: ja, najbrž res nisem imel tatk v mislih, ko sem to pisal. Precej zadržan se mi je zdel, najbrž poleg tega še poln kakšnih kompleksov. Ura se je približevala sedmi, ko sem imel sestanek na Kersnikovi in rekel sem mu, da bom moral oditi; odšla sva do vhodnih vrat. Vprašal sem ga, če se bova še kaj videla in dobil kaj čuden odgovor: če grem po sestanku domov, ali bi prišel nazaj? Kar zazijal sem in požrl slino ter rekel, no problem. "Ne vem, kako bi ti povedal, ampak bova potem videla." In že je zaprl vrata. Videla je, toda kaj, za vraga? Nekje se mi je prikazala ena od možnih variant za odgovor, ampak zdela se mi je tako nemogoča, da sem jo takoj zavrgel. Zmeden sem odšel po ulici navzdol in čez četrto ure sem bil na Kersnikovi.

Napetost me je čisto prevzela in hitro sem odšel s sestanka. Zunaj je bilo precej mrzlo, pospešil sem korak. Union je metal svoje pramene svetlobe na ulico in pritažen hrup je napolnil celotno sosesko, potem še nekaj hoje in zvonjenje na vratih, dokler se niso odprla. Spet sem zavzel položaj v dnevni sobi, ponudil mi je jabolko, in ko sem ga počasi grizel, sem ga hotel vprašati, kaj želi, pa sem kar poniknil, kot da me ni. Prestregel me je in rekel: "Prejle si najbrž nisva bila čisto na jasnem, ne? A se greš stuširati?" Jabolko sem že pojedel, kajti drugače bi se mi najbrž zaletelo. Položil sem mu roko na koleno in mu rekel, da bi mi moral prej povedati, saj to ni nič takega, potem pa sem se pobral v kopalnico. Ko sem se prhal s curki vode, sem premišljeval, če bi moral biti sedaj pravzaprav vesel, saj je

fant lep in sploh, toda avanture že, ampak seks na prvem zmenku? Pa še preko oglasa? Ne, too much. Vseeno pa sem se za silo obrisal in oblekel nezapeto srajco prek golega telesa, odprl torbo ter mu pokazal potrdilo s testiranja na virus HIV. Ni mu bilo ravno všeč, čeprav se vedno mislim, da je boljše tako. Namestil sem se čisto pri njem, nekaj časa sedel tam, potem pa sem mu položil glavo na rame in ga objel prek telesa. "Greva v sobo?" je vprašal in potem sva počasi odšla. Malo je pobrkjal po stereo napravi in jo nastavil na najmanjšo jakost, prinesel še neko majhno lučko in kmalu je sobo objel dolg pramen zelene svetlobe in neka diskoštanca, on pa je sedel poleg mene. Zdelo se mi je, da sanjam - tako krhek se mi je zdel s tistimi naočniki in nežnim obrazom. Narahlo sem ga objel in približal ustnice njegovim, počasi sva jih razklenila in prepletla jezika. Božal sem ga po tistih kratkih laseh, legla sva na posteljo in se počasi, kos za kosom slekla. Vsaj meni se nikamor ni mudilo. Na prsih je imel nežno zaplato puha, igral sem se z njo ter mu sleklet hlačke. Imel je ravno toliko velikega tiča, da sem ga lahko celega vzel v usta. Temeljito sem ga obdelal in se spravil še nad možnjo. Ta seks naj bi bil nekaj posebnega, počasi pa sem začutil, da je nekaj narobe. Ni se želel več poljubljati, ves tog je stisnil nogi skupaj in mi onemogočil še kaj drugega razen fafanje, umikal je svoj pogled in dobil sem občutek, kot da imam ob sebi kos lesa. Sploh ni kazalo, da bi mu bilo kaj do tega, in čisto odveč sem se počutil. Položila sva roke drug čez drugega, se prijel za tiča in se spravila do orgazma. Prišlo mu je prej kot meni; pri tem z obrazom ni trzil niti zavzdihnil, samo opazoval sem, kako se je biserni curek sperme razlil v otočke po njegovem trebuhu, ki so se potem svetili, in njegovo roko, ki jih je razmazala. Ko sem bil že na tem, da bom tudi sam špricnil, mi je šepnil: "Pazi, da ne bo padlo na posteljo." V trenutku me je zapustila vsa koncentracija in temeljito sem moral uporabiti vso domišljijo, da mi ni padel. Toda ko sem se približal tistemu predorgazmičnemu stanju, kot ponavadi nisem več veliko zaznaval. Nekoč sem prebral, da pravi Indijanci v kakršnikoli čustveni razdraženosti ne trznejo niti z eno samo mišico, pa niti ob orgazmu ne - blagor jim; sam tega ne zmorem, da bi imel nekašno brezizrazno masko namesto obraza. Zato curek sperme ni zadel samo mojih prsi, ampak ga je nekaj padlo tudi na posteljo. Čez minuto je prišel z veliko zmnoženo brisačo, pričel brisati po tistem mestu, in sedaj, ko so začele vse funkcije spet delovati v poorgazmičnem stanju, se je izgubila še tista lepota, kolikor je je bilo. Odtaval sem v kopalnico in ko sem se prhal, mi je bilo jasno, da tega ne bi smela storiti. Oblekel sem se in res sem se počutil neumno. Še bolj kot prej. Odšla sva v dnevno sobo in ko sem nekaj časa buljil v ekran (in pri tem intenzivno mislil, kaj je bilo narobe, da se tako klavrno počutim), je rekel: "Malo je butasto izpadlo, ne? Res ti ga nisem mogel fafati, oprost." Kar zvilo me je od takega govorjenja in rekel sem mu, da je že v redu (čeprav še zdaleč ni bilo), ter ga vprašal, če mu oralni seks ni všeč. "Ja, je, ampak ne vem, kako bi ti to razložil." Mi sploh ni treba, že OK, sem si mislil. Rekel sem mu, da tako seksam čisto z vsakim,

nakar je povedal nekaj, kar je bilo samo po sebi umevno: "Ti kar povem, da ne bo šlo." Potem sem sedel še pol ure pred TV in gledal, kako se davijo s Cankarjevim domom ter s premiero *Krpanove kobile*, pa še vprašal me je, če poslušam klasiko, kot da je bilo to sedaj kaj važno. Tistih pol ure se je vlekle v neskončnost in komaj sem čakal, da zginem, pa čeprav ven na dež. Potem sem se oblekel in ko sva stala na vratih, sem ga vprašal: "A naj te sedaj jemljem kot avanturo?"

"Res nisem hotel, da bi tako mislil. Sorry," je rekel. Kaj se ves čas za nekaj opravičuješ, sem si mislil. Zaradi tega se nisem počutil prav nič bolje, temveč ravno tako izigranega. Dodal sem: "Malce težko je, če si postaviš nek model, po katerem naj bi bil tvoj partner. Nikoli ne boš dobil idealnega partnerja, sploh pa ne, ker si izven scene." Odvrnil mi je, da je najbrž nekaj z njim narobe, ker še ni imel veze in je najbrž tudi nikoli ne bo, ampak da mu je (zopet!) žal. Rekel sem mu, da je precej zadržan in zapet, nakar spet: "A si razočaran? Jaz nisem tako emocionalno vzel tega, kar se je zgodilo." Ker ni imelo smisla še razpravljati, sem stopil skozi vrata in za mano je rekel: "Če boš imel kakšno inspiracijo, napiši pismo." Kakšno? Samo zaklinal sem se, da bom ob nedeljah v K4, če me želi videti, nato pa odšel po stopnicah, ne da bi se oziral nazaj. Nisem vedel, kaj naj si še mislim. Predvsem se mi je fant zasmilil. Meni še naprej ostane scena, pa on? Samo ti presneti oglasi in bogvedi, kaj bo še moral prenesti. Iskal sem vzrok, kaj je bilo z mano narobe, toda nisem si znal razložiti. Po takšnih dogodkih me je vedno prišlo, da bi pustil upanje na kakšno vezo, toda to so samo žrtve. Še ena črtica, še ena izkušnja. Čimprej pozabiti, kar se je zgodilo. Doma sem bil v mislih že pri jutrišnjem K4...

sobota, 9. januar 1993

In ta nedelja mi je prinesla mojega sedanjega fanta, ki sem ga poznal že mesece prej s scene. Moj fant ne posluša klasike, je strasten kadilec, tudi nima pretiranih higienskih norm, ni moj tip moškega, ampak vse to je še najmanj pomembno. Poglavitno je, da se razumeva in se imava rada. Z njim sem že tri mesece in vsekakor si tega želim še dolgo...

S fantom prek oglasa sem skušal navezati pismene stike, vendar vse zastoj, saj ni bilo nikakršnega odgovora. Nekaj dni po tistem vikendu sem dobil pismo, v katerem se mi je še enkrat opravičeval in mi zaželel srečo za naprej. Danes se rad spominjam tistega vikenda in ne obžalujem. Ostal mi je lep spomin na moja iskanja. Prejšnji teden sem ga videl nasproti Metalke in pozdravila sva se bežno, še zdaj se spominjam tistih zelenih oči. Če mn bo prišlo to pisanje pod roko, potem naj bo to neke vrste moje opravičilo. Opravičilo za iskanje.

Dragi moji soiskalci! Zanesite se na svoje oči. Dokler ste še pri močeh in vas optimizem še ni do konca zapustil, napolnite svoje sile in pridite v K4, na savsko obalo, v park... če ste vsaj malo aktivni, se bo to bolj obneslo, kot deset oglasov. Zatorej - vidimo se na sceni!

AUDRE LORDE

18.februar 1934 - 17.november 1992

Audre Lorde, črnska ameriška pesnica, po poreklu s Karibskih otokov, se je rodila leta 1934 v New Yorku. Dolga leta je bila profesorica angleške književnosti na Hunter College v New Yorku, leta 1992 pa jo je guverner Mario Cuomo proglasil za pesnico leta v ameriški zvezni državi New York.

Leta 1959 je diplomirala iz angleške književnosti na že omenjenem Hunter College, univerzi, ki si je zastavila za enega svojih glavnih ciljev izobraziti vse tiste, ki so bili "nezaželeni" na drugih visokošolskih ustanovah: iz seksizma, rasizma, zaradi njihove revščine ali drugih življenjskih okoliščin, zaradi katerih se družba želi otresti njihove "nadležne" prisotnosti na različne načine, na primer tako, da jih poskusi čim bolj osamiti in utišati, če ne kar ekskomunicirati. Audre Lorde je dobro vedela, kaj pomeni biti izločen in degradiran, saj je bila skozi vse svoje življenje soočena z diskriminacijo zaradi barve svoje kože, kot ženska in kot lezbijka. Vse to je seveda pustilo močno sled in se je odražalo skoz ves njen nstvarjalni opus, ki zajema izjemno zbirko poezije in esejističnih del.

The First Cities, njena prva knjiga je bila objavljena leta 1968. Temu prvencu je sledilo še šestnajst drugih del, med njimi *Cables to Rage* (1970), *The Black Unicorn* (1978), njena avtobiografija *Zami: A New Spelling of My Name* (1983), *Sister Outsider: Essays and Speeches* (1984) in njena zadnja knjiga, objavljena nedavno tega, *Undersong: Chosen Poems Old and New*.

V poznih sedemdesetih je težko zbolela za rakom na prsih, kar je botrovalo nastanku enega njenih najboljših del, *The Cancer Journals*, močnemu, podoživitemu in izrazito čustveno obarvanemu opisu prvih faz te pogubne bolezni.

Njena zadnja zbirka pesmi, z naslovom *The Marvelous Arithmetics of Distance*, bo objavljena posthumno.

Podobno kot **James Baldwin** (*Giovannijeva soba*), še eden iz vrste odličnih piscev, pogosto odrinjenih na rob zaradi črnske ali gay literature, je bila Audre Lorde le redko omenjena v isti sapi kot na primer **John Updike** ali **Norman Mailer**. Njena slava in popularnost je ostajala omejena na tiste, ki so bili tako kot ona v družbi obsojeni na brezpraven status: na lezbijke, gaye, feministke, ženske. Ne glede na to pa je književne nagrade, laskave naslove ter ocene prejemale pogostejše kot mnogi beli heteroseksualni moški pisci, ki so zaradi "pravega" spola

in spolne usmerjenosti imeli v osnovi izpolnjene vse predpogoje za uspeh, saj so dosti bolj odgovarjali uveljavljenim družbenim merilom in bili družbeno mnogo bolj sprejemljivi.

Tako je bila leta 1973 za zbirko pesmi *From a Land Where Other People Live* nominirana za nacionalno književno nagrado (National Book Award). Leta 1989 je za zbirko esejev z naslovom *A Burst of Light* prejela ameriško književno nagrado (American Book Award). Na treh ameriških univerzah, Hunter, Oberlin in Haverford, so ji podelili častni doktorat, leta 1991 pa je dobila nagrado za književnost *Walt Whitman Citation of Merit* in se tako znašla na vrhu priznanih literatov v ameriški zvezni državi New York. To imenovanje je bilo na nek način ironično, saj je prišlo v času, ko že nekaj let ni živela v omenjeni zvezni državi, ampak si je dom nstvarila na Deviških otokih. V zadnjih letih svojega življenja je prepotovala domala celotne Združene države Amerike, Evropo, Afriko, Avstralijo ter predavala. V Berlinu je med drugim vodila alternativno terapijo z obolelimi za rakom. Na žalost pa je sama to bitko s težko in usodno boleznijo, ki je zaznamovala zadnje desetletje njenega življenja, izgubila. Umrla je 17. novembra

1992 v Christiansted, St. Croix, na Deviških otokih, v domu, ki ga je s svojo partnerko, **Glorio Joseph**, delila zadnjih sedem let.

Audre Lorde nikoli ni pozabila, od kod je prišla in kam je namenjena. Na slovesnosti ob podelitvi lovorike za pesnico države New York, ki ji jo je podelil guverner **Mario Cuomo**, je izjavila: "To nagrado sprejemam v imenu vseh pesnikov, vseh zatiranih, brezpravnih in zumolčanih ljudi v tej deželi, za pesnike, ki pišejo na kosček časopisnega papirja v zatočiščih za brezdomce, v zaporih, v mentalnih ustanovah, v bednih in umazanih rezervatih... To priznanje sprejemam v imenu tistih, ki vidijo in izkušajo vse razsežnosti sil, ki so v nasprotju z vsem, kar je v nas človeškega...v imenu tistih, ki vidijo vse to, pa vendar ne podležejo malodušju."

S smrtjo Audre Lorde je literatura in gay skupnost izgubila še eno veličino, z njenim odhodom je nastala še ena vrzel, ki je ni moč zapolniti z ničemer, vendar je s svojo izjemno nadarjenostjo in ustvarjalnostjo, lahko rečemo, smrt ukanila in ji odvzela pečat usodne minljivosti. Njena dela bodo živela naprej, nič in nihče jih ne more ubiti, jim odvzeti lepote in moči, po kateri se je bomo spominjali.

Nataša S. Vegan

TINY DAVIS

V jazz glasbi so bile že od nekdaj zelo znane in priznane pevke:

Billie Holiday, Sarah Vaughn, Ella Fitzgerald. Skoraj nihče pa ne pozna jazz glasbenic; mnogi so bili prepričani, da ženske nimajo energije in občutka za igranje instrumentov v tako zahtevni glasbeni zvrsti, kot je jazz. Prvi šok je svet doživel pred nekaj leti ob smrti **Billy Tiptona**, jazz glasbenika, za katerega se je izkazalo, da je bil ženska, ki je spol prikrivala prav zato, da bi se lahko uveljavila na moški jazz sceni. **Greta Schille** in **Adrea Weiss** sta leta

1988 posneli dokumentarec o še živelih legendah ženske jazz glasbe. Gre za film *Hell Divin' Women*, portret trobentačice **Tiny Davis** in bobnarke **Ruby Lucas**.

Obe sta v štiridesetih letih nastopali v ženski jazz skupini *International Sweethearts of Rhythm*, ki je med drugim spremljala tudi **Ello Fitzgerald**.

Tiny Davis je bila na jazz sceni že od svojega petnajstega leta. Bila je ženska, črnka in lezbijka, ki je imela energijo in moč za pihanje v trobento in jo ima še danes, ko jih šteje že več kot osemdeset let. Skupaj s prijateljico **Ruby Lucas**, s katero živi v lezbični zvezi že več kot štirideset let, še danes radi poprimeta instrumente.

Tiny Davis je v ženski skupini *Sweethearts* izstopala kot odlična glasbenica. Na nastopih je bila deležna ovacij občinstva, v štiridesetih so ji nadelili naziv "ženski Louis Armstrong". Bila je legenda, o kateri danes zgodovina ne ve nič. Mogotci glasbene industrije so poskrbeli, da se je o **Tiny Davis** vedelo čim manj: na promocijskih fotografijah skupine *Sweethearts* je bila **Tiny** vedno nekako v ozadju, v kotu, zabrisana. Očitno ni ustrezala tedanji podobi, ki naj bi jo imela neka front glasbenica. Tako sta avtorici filma *Hell Divin' Women* povečali nekaj fotografij za svoj dokumentarec, v katerem sicer govori **Tiny Davis** sama - to pa je že dokument (nekega drugega) časa.

Bojana Vesel

Zapis ob dveh razstavah: Anthony d'Offay (New Democratic Pictures) in Tate Gallery, Liverpool (The Cosmopolitical Pictures)

Gilbert in George
sta neločljiva dvojica
in imata skrivnostno
spretnost, kako ob
pravem trenutku po-
kazati na kakšno po-
membno stvar. Že
petindvajset let delu-
jeta skupaj in v
glavnem povzročata
preglavice umetniški
kritiki s svojimi več-
krat politično anar-
hističnimi in močno
seksualnimi podoba-
mi. Lik moškega je
njun osrednji motiv.
Oblečen ali gol se

RELIGIOZNO

Nove demokratične slike, ki so bile razstavljene v londonski *Offay Gallery*, kažejo njuno mnenje in odgovor na velemestno življenje. Kakor ponavlja, kazeta dvojno pripadnost. Prvič umetnosti nasploh in drugič scenam, ki jih upodabljata v svojih delih. Zato je njun pristop zmeraj avtobiografski, zmeraj brez distance med njima in umetnostjo, ki jo ustvarjata. Razstavljena dela so polna dvournosti in besednih iger. Mnoga so seksualno nastro-

jena, prikazujoč bodisi njiju sama, ali njihovo mlado ljubezen. Na primer *Cinque* je z močnejši popolnoma gola v pogledu in zahtaja mladci pa so v polnleti glas masala na njej drevo, upodobljen na naslovljen *Unleash Tree*. Morajo nazaj izven, kot je bila pod naslovom *Unleash* umetnik, ki sta spremenjena v italijanski popolnoma gola. Vse skupaj je v atmosferi sijajne gotske katedrale in pisoarjev. Za mnoge gay moške je WC istega značaja kakor kapela - prostor občudovanja Telesa. Z estetičnostjo in čaščenjem povezana cerkev pri Gilbertu in Georgeu sugerira religiozne dimenzije homoseksualnega početja, kar bi z vidika svetega marsikdo označil kot kontroveržno igranje.

Naslednja razstava ima naslov *Kozmološke slike*. Tematsko so te slike

osredotočene na mestno življenje. Inspiracija za opus, ki je predstavljen v liverpoolski Tate Gallery, so bili dramatični dogodki v Evropi. Ti so spremenili mednarodna razmerja za prihodnost. Vendar se dobesedno ne navezujeta na dejstva, temveč s svojim figurativnim jezikom govorita o občutju in tendencah modernega življenja. Gilbert in George ne potrebujeta kompleksnih navodil in pojasnil za dvoumnost, ki označuje sliko *Down to Earth*. Govori nam o človeški smrtnosti v spiritualnem smislu, s katero smo se vsi primorani soočiti. Grobovi so upodobljeni na

zemeljski strani, medtem ko se na nebu porajajo demiterališni oblazi. Si slišite, go razumeš, oblazi in častva na Zmole.

Govor je tudi o strahu in želji po dobroti in milosti, o dobri poznamo. V sodobnih dilemah, na primer v primeru midske sušnice ali konfliktov, ki govorijo o strahu pred smrtjo, omliniranjem, o moči konfrontacije, ki sta je sposobna, Gilbert in George kažeta tudi ranljivost. Vsi mladi fantje niso čedni in razmerja med njimi ne temeljijo prav zmeraj na seksualni privlačnosti. Ponujata različne možnosti razbiranja svojih slik, čeprav so ponavadi zelo direktne in nezapletene. To pa se imenuje moč vizualne umetnosti, ki govori o sodobnosti in je ni mogoče ignorirati, če jo maraš ali pa tudi ne.

NON STOP BREZPLAČNO MUČENJE UŠES

na 89,3 ali 104,3 obratov

SPREJEMAMO TUDI NAROČILA ZA MUČENJE OSTALIH ORGANOV

c Revolver

IZ SAN FRANCISCA V ZGORNJO SAVINJSKO DOLINO

Dostikrat in v različnih kontekstih se sliši govoriti o majhnosti Slovenije, največkrat v obliki primerjav, glorifikacij ali svaril: *"toliko nas je kot prebivalcev enega od malo večjih getov v kateremkoli severno- ali južno- ameriškem vele mestu, smo kot ena sama velika družina, saj se skorajda vsi poznamo med seboj in o nas vsakdo vse ve, tako malo nas je, da bomo zato v usodnih trenutkih vsi združili moči in se uprli morebitnemu sovražniku, ker nas je malo, ne smemo dopustiti razdora med nami"*...

Takšne in podobne izjave, ki povrh vsega celo deloma ustrezajo dejanskosti, marsikomu vzbujajo vsaj občutek nelagodnosti, če že ne odvrtnosti.

Vendar tovrstni vkljenosti se ne moremo izogniti (če seveda pustimo ob strani tiste, ki jim to godi), ker se tudi na drugih, konkretnih nivojih (kultura in umetnost, politika, novinarstvo, kafiči itd.) dogaja enako, če ne še bolj radikalno.

Eden od takšnih konkretnih nivojev so gayi. Zgostitev prej omenjanega je tu skorajda popolna. Posledica je na primer ta, da malokdo o svoji ravnokar izbrani simpatiji ne bi mogel v kratkem času "izvedeti" vsake najmanjše karakterne, zlasti pa telesne podrobnosti.

Distanciranje od takšne prakse tistih, ki niso preveč familiarno razpoloženi, je seveda omejeno. Če se omejimo na geografsko distanciranje, je možnost preseliti se iz majhnega v večji kraj, po možnosti v največjega - torej v Ljubljano, dobra rešitev.

Tu pa "ubežnik" neizogibno trči v začaran krog najvišjega nivoja v naši zgodbi: v majhnost Slovenije, majhnost Ljubljane.

Mučno je nostalgčno obujanje spominov s popotovanj po vele mestih, kjer tamkajšnji znanci lahko svojo simpatijo sami, z lastno razsodnostjo, s svojimi čutili in počasi spoznavajo. S fantom lahko, brez posebnih posledic, kasneje najameta celo skupno stanovanje in kar je še takega.

In kaj prinese odločitev za Ljubljano. Vsekakor bolj prostorno dihanje, neprijetnost vedno priprtega okna sosedu, bolj ležerno pričakovanje nedeljskih večerov, večjo izbiro sirov, več trafik, kar ti omogoča kupovanje *Revolverja* vedno v drugi, posedanje po kafičih, kjer ni nujno, da s čajem dobiš še limono, obenem pa lahko skoraj nemoteno opazuješ samozavestne, brhke srednješolce, skratka omogoča ti večjo izbirčnost, (ne)prijetnost, (ne)osamljenost, (ne)navadnost.

Najhuje pa je, ker odločitev za Ljubljano ni nekaj samoumevnega, preprosto izvedljivega, kar je zopet posledica najvišjega nivoja: fenomena Slovenije.

Spet so tu popotovanja. Pomudimo se pri (namišljenem) prijatelju, ubežniku provincialnosti iz ZDA ali Francije. Tradicionalna gibljivost, ko ni nobena posebnost nenehno preseljevanje iz mesta v mesto (v ZDA iz države v državo), kjer

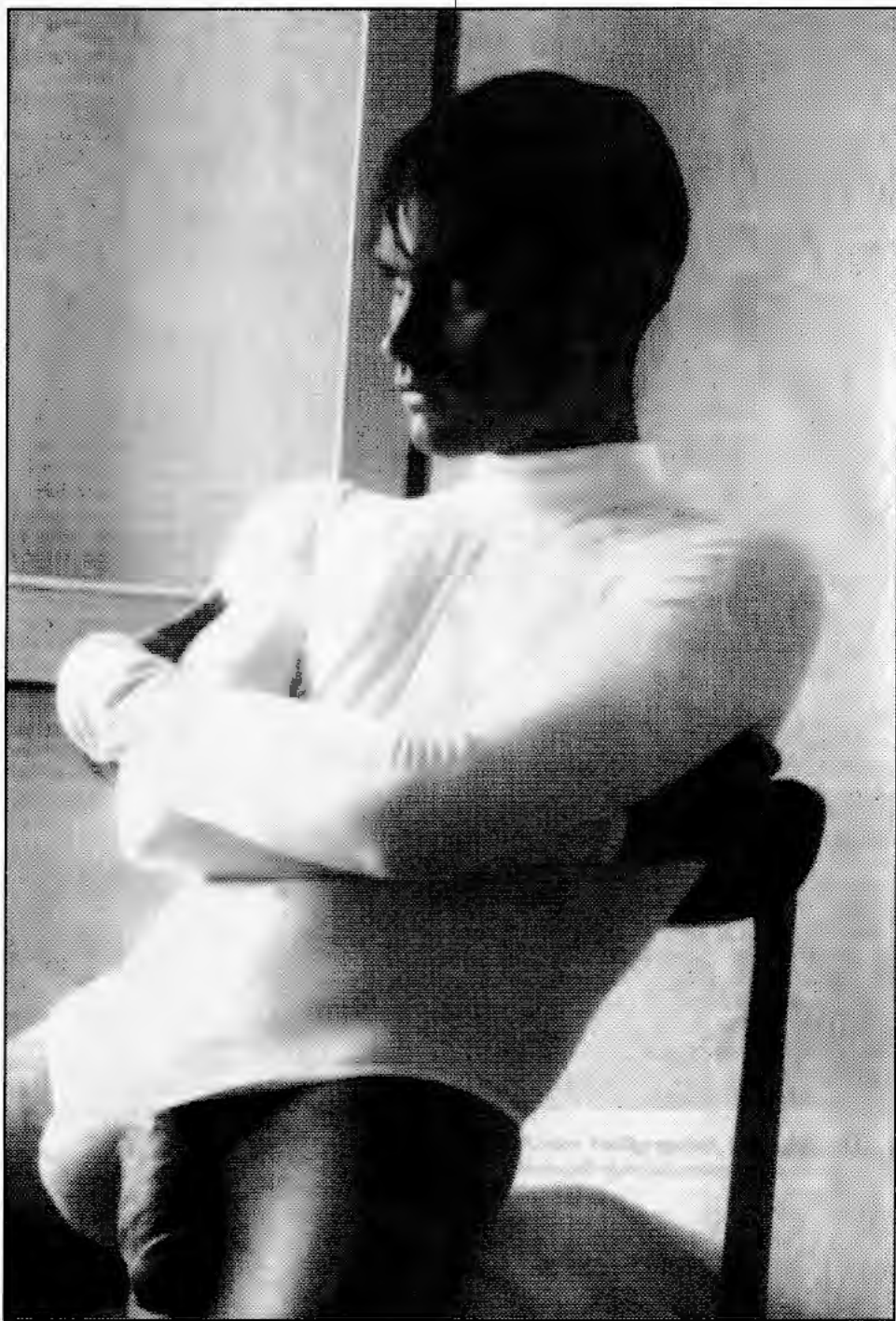
v normandijski vasi ali tesaškem mestecu za našega prijatelja starši ali celo stari starši niso predvideli zgornjega nadstropja v svoji hiši, da bo tam, ko se bo poročil (bog ne daj, da se ne bi), nepreklono in samoumevno živel vse življenje, - ker je kaj takega onkraj prej redkost kot običaj, je tu pomemben razlog, da je zamenjava zgornje Savinjske doline z Ljubljano pogosto nedosegljiv cilj. K temu dodajmo še riziko zaposlitve. Ta je za našega ameriškega ali francoskega prijatelja bolj izziv kot ovira. Tako so ga pač vzgajali.

Res je, če nismo del takšne nsode, če nimamo nič skupnega s tradicionalnim slovenstvom in iz njega izvirajoče neodločnosti, še vedno smo zaradi objektivnih okoliščin vpeti v najvišji nivo; živimo v

Sloveniji, čeravno v Ljubljani, ki ni San Francisco ali Pariz, sosedu v stanovanjskem bloku je malo manj nadležna in svoje niše v Castro districtu si ne moremo izbrati, trafik ni toliko, da se ob 22. številki *Revolverja* ne bi morali vrniti v prvo in tvegati, da nas prodajalka prepozna (bog ne daj!), žal se ne moremo zanesti na enega od številnih gay shopov, kjer bi nonšalantno segli po naši priljubljeni reviji in hkrati prelistali še *Tom of Finland*, morda pa bi kupili še kaj seksualno vzpodbudnega, ne moremo v gay bar, kjer ne bi samo opazovali, temveč bi si celo lahko kaj obetali in kar je še takega...

No, tako hudo ni. Včasih tako ali tako obiščemo prijatelje.

Marjan

BANGKOK mesto svobode

Pred kratkim sem se vrnil s potepanja po Tajskem, kjer sem preživel del dopusta in obenem spoznaval tamkajšnje gay življenje. Beseda Thailand pomeni dežela svobode, brez predsodkov, in svobodno življenje.

Tukaj se lahko prosto odločiš, kaj si, kaj boš in nihče se ne preobremeni, tukaj je nemogoče mogoče.

Homoseksualnost na Tajskem ni prepovedana, spolni akt z osebami istega spola je dovoljen, ko dopolniš 18 let. Prebivalcev je približno 53 milijonov in 95% je budistov. Bangkok je eno izmed znanih mest na svetu, ki je zelo tolerantno do gay populacije. Mesto šteje okrog 10 milijonov ljudi, je veliko, umazano, razkošno in revno obenem. Premore preko 200 raznih klubov, restavracij in diskotek za gaye.

Najbolj znani center je **Patpong**, ki je tudi najbolj obiskan. To sta dve ulici v samem centru mesta, kjer se podnevi ne dogaja nič posebnega in vse skupaj izgleda zelo zapuščeno. Toda samo do prvega mraka, nato pa se pokaže Patpong v vsej svoji lepoti in sijaju. Ulica je nabita z nočnimi klubi in povsod te prepričujejo, da imajo najboljši program v mestu. Ta del mesta živi samo za denar in ljubezen.

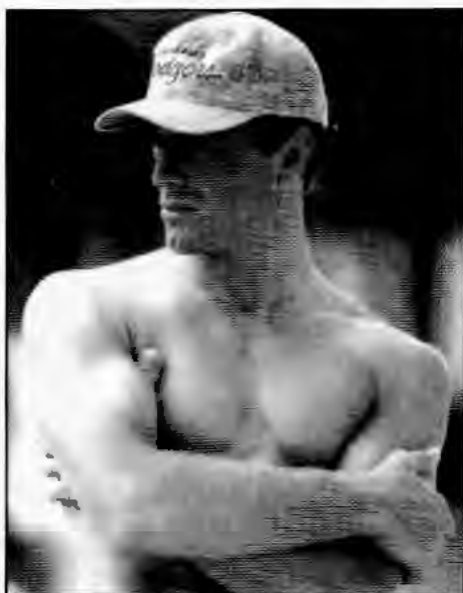
Če se ustavim pri gay barih, mi jih je kar precej ostalo v lepem spominu: **Adam, Appolo, Big Boy, Golden Cock, Narcisuss, Rome Club**. Vsi ti prijetni lokali imajo go-go plesalce, ki vsako noč zabavajo obiskovalce. Vsak tak lokal ima tudi sobe in lahko si izberete princa, ki vas bo za približno 30 DEM popeljal v kraljestvo užitkov in nepozabne ljubezni (a pazite na aids).

Obenem pa vam nudijo tudi zelo dobro masazo in te vsekakor ne velja zamuditi. V masaži so profesionalci, saj obvladajo in poskrbijo za vsak kotiček telesa. Tajska je znana tudi po zelo dobrih transvestitih in ogleda vreden je nočni program v klubu **Alcatraz**, ki je v mestu najbolj znan.

Drugi del potepanja sem preživel v obmorskem letovišču kakšnih 200 km iz Bangkoka, to je v **Pattayi**, majhnem mestecu, ki živi samo od turizma in prostitucije. Letovišče premore nekaj boljših nočnih klubov za gaye. Na prvo mesto bi postavil velik klub **Amor** s 50 go-go plesalci. Je prijetno opremljen in zelo so gostoljubni. Tu sem se tudi pogovarjal o njihovem življenju. Ti mladi in simpatični fantje, ki plešejo noč za nočjo, zaslužijo okrog 200 DEM na mesec, lahko pa tudi več, če dobijo pravega gosta. Ponavadi stanujejo po 3-5 skupaj in tako lažje preživijo. Vsi pa sanjajo o Evropi in Ameriki, da bi lahko kdaj tja potovali. Mesto ima dva zelo dobra lokala s transvestitskim programom, to sta **Simon Cabaret** in **Tiffany's Show**.

Skratka, tukaj vam ni nikoli dolgčas, nikoli niste sami, od vsepovsod vam nudijo gostoljubje in skrbijo za vaše počutje. Človek dobi vtis, da je prostitucija le del življenja, služba. Saj ni prav nobene razlike, delaš tako ali drugače, vsi pa delamo le za denar. Če potujete ali potrebujete kakšne informacije, mi smo tukaj.

vaš Lojzek-Emmanuel

KONTAKTI

OCTAVIAN-DAN SANDU

11, Rue de Ladoucette
F-5700 Metz, France
Je 23 letni gay, ki bi rad spoznal nove gay prijatelje v Sloveniji. Pišite v francoščini ali angleščini.

FABIEN PONTHEUX

27 Rue Myrha
75018 Paris, France

B. EISMAN & M. ROSEL

Mainaustrasse 41/52
D-W-7750 Konstanz
Tel.: 07531/ 6 83 62
Michael: 33/180/69, temen tip, turistični agent
Bruno: 28/174/69, blond, bolniški strežnik
Ze 4 leta živita skupaj in sta prijateljski par, zanimata pa se za potovanja, glasbo, dobre knjige, opero&teater, rože, video... Razumeta tudi angleško, rusko in bolgarsko.

VINCENT CONTE

231 East 237 St.
Bronx, NY 10470, U.S.A.
Ameriški gay, ki bi si rad dopisoval s slovenskimi gayi.

WOLFRAM EBERT

Weststr. 76
D-4800 Bielefeld 1, Deutschland
V Sloveniji bi rad našel gay prijatelja, starega do 30 let. Wolfram ima 52 let, pišete pa mu lahko tudi v angleščini.

HELMUTH BRYNYCH

Vinzenz Muchitsch Strasse 6a/72
A-8020 Graz, Austria
Avstrijski gay, 42 let, 172 cm in 69 kg, z dolgimi lasmi, tetoviran in vitek, živi sam v svojem stanovanju. Rad bi kontaktiral s fantom, 20 do 30 let, ki je žrtev vojne. Pomagal bi mu s pismi, prijateljstvom, obiski, morda pa bi si bila celo všeč in ... Pišete lahko tudi v angleščini.

ANTONIO J. ANEZ GARCIA

Apartado 17.239
Caracas 1015-A, Venezuela
24 letni gay, 168 cm, 65 kg, črni lasje, temnorjave oči, zagorel, zabaven, možat in mnogostranski v seksu išče evropske gaye med 18 in 28 leti. Je pravnik, rad ima kino, teater, opero, bodybuilding in potovanja. Pošljite fotko in odgovor v španščini, francoščini, italijanščini ali angleščini!

V. NEDOREZOV (for SEVA)

ul. Korza, d.5, kv.10
220030 Minsk-36
Republic of Belarus
Seva ima 25 let in 177 cm, zelene oči ter prijetno postavo. Rad bi si dopisoval s slovenskimi gayi. Pomagal pa bi tudi dvema gayema iz bivše Juge - povabi ju lahko v Minsk. Odgovoril bo na vsako pismo, zna pa tudi angleško.

VLADIMIR LEONIDOVICH

Box 124
316050, Kirowograd - 50
Ukraine
Vladimir ima 35 let, 167 cm in 64 kg, rad bi koga spoznal, piše pa v ruščini.

B.

P.O.Box 24
UKR-250000, Chernigov
Ukraine
27/182/79, temni blond lasje, modre oči, živi s starši, rad plava, kolesari, se ljubi, trenira bodybuilding, uživa v soncu in morju, goli koži in jeansu... Je HIV-negativen, želi spoznati podobne prijatelje med 20 in 40, odgovoril pa bo vsem, ki bodo poslali pismo in fotko. V prvem pismu bo poslal svojo fotko! Pišite v angleščini ali ruščini.

MARKUS HILLJE

OHO-Meentz-str 37
2940 Wilhelmshaven
Z Nemčija
Markus išče mladeniča temnejše polti, do 26 let, do 168cm visokega - za prijateljstvo in skupno življenje. Pričakuje fotografijo.

Prijatelji, prijateljice!

Roza klub uvaja poseben servis za osebne stike, ki bo deloval podobno kot druge agencije te vrste, s to razliko, da bo ta servis naš, ne bo pridobitniški in bo zato tudi cenejši. Naše edino vodilo bo pomagati v osamljenosti in osebnih stikih z iskanjem primerne(ga) prijateljice (prijatelja) in partnerke (partnerja)... Uspeh pa je odvisen predvsem od vašega sodelovanja.

Kako se prijaviš? Priskrbi si prijavno polo, jo izpolni ter pošlji na naslov: **Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, s pripisom Kontakt.** Člani(ce) Roza kluba, ki so plačali(e) članarino, imajo usluge servisa za tekoče leto brezplačno, ostali priložite 500slt. Da bi bila diskretnost zagotovljena, je poskrbljeno s sistemom šifer: prijavni poli s šifro dodaš še zalepljeno kuverto s svojim naslovom... Šifrirano kuverto s tvojimi podatki bomo odprli šele takrat, ko ti bomo našli primernega partnerja (primerno partnerko).

Kaj je prijavna pola? To je anketni list, ki vsebuje tvoje fizične in druge podatke, obenem pa podatke, kakšno partnerko (kakšnega partnerja) si želiš. To bo omogočilo, da ti najdemo najbolj ustrezno osebo. Pomembno je, da zlasti izpolniš vprašanja s svojimi podatki, pri partnerki (partnerju) pa izpolni le tisto, kar se ti zdi zelo pomembno, ali piši *vseeno*.

Prijavo polo lahko dobiš v Revolverju, osebno ali pismeno na Roza klub...

Veliko uspeha pri iskanju svoje polovice...

ROZA KLUB - LJUBLJANA - KERSNIKOVA 4 - KONTAKT

MOJI PODATKI

KAKŠNEGA PARTNERJA SI ŽELIM

MOJI PODATKI

KAKŠNO PARTNERKO SI ŽELIM

starost: _____ starost: ☐ vseeno, od _____ do _____

starost: _____ starost: ☐ vseeno, od _____ do _____

višina: _____ višina: ☐ vseeno, od _____ do _____

višina: _____ višina: ☐ vseeno, od _____ do _____

teža: _____ teža: ☐ vseeno, od _____ do _____

teža: _____ teža: ☐ vseeno, od _____ do _____

lasje: _____ lasje: _____

lasje: _____ lasje: _____

oči: _____ oči: _____

oči: _____ oči: _____

brki: _____ brki: ☐ vseeno ☐ da ☐ ne

brki: _____ brki: ☐ vseeno ☐ da ☐ ne

brada: _____ brada: ☐ vseeno ☐ da ☐ ne

brada: _____ brada: ☐ vseeno ☐ da ☐ ne

telo: ☐ normalno ☐ vitko
☐ atletsko ☐ zajetno

telo: ☐ normalno ☐ vitko
☐ atletsko ☐ zajetno

poraslost: ☐ nič ☐ šibka
☐ srednja ☐ močna

poraslost: ☐ nič ☐ šibka
☐ srednja ☐ močna

izraz: ☐ naraven ☐ moški
☐ macho ☐ feminilen ☐ mladosten

izraz: ☐ naraven ☐ moški
☐ feminilen ☐ mladosten

kakšen sem do partnerja: ☐ tovariški
☐ se rad podrejam
☐ sem rad nadrejen

kakšen je tvoj odnos do partnerke: ☐ tovariški
☐ rada se podrejam
☐ sem rada nadrejena

spolne želje: _____

spolne želje: _____

kakšni naj bodo partnerjevi interesi: _____

kakšni naj bodo njeni interesi: _____

kakšen pomen imajo zate spolni odnosi: _____

kakšen pomen imajo zate spolni odnosi: _____

druge posebne želje: _____

druge posebne želje: _____

materialna preskrbljenost: ☐ slaba ☐ dobra ☐ odlična

materialna preskrbljenost: ☐ slaba ☐ dobra ☐ odlična

iz katerega kraja _____ predela SLO _____ tujine _____ naj bo partner

iz katerega kraja _____ predela SLO _____ tujine _____ naj bo partnerka

interesi: ☐ šport ☐ kultura ☐ potovanja

interesi: ☐ šport ☐ kultura ☐ potovanja

kakšno zvezo si želim: ☐ občasni stiki ☐ trdnjša zveza a brez skupnega življenja
☐ skupno življenje ☐ kakor bo naneslo...

kakšno zvezo si želim: ☐ občasni stiki ☐ trdnjša zveza a brez skupnega življenja
☐ skupno življenje ☐ kakor bo naneslo...

ŠIFRA: _____

ŠIFRA: _____

Važno! Prijavni poli dodaj zalepljeno kuverto s svojim imenom, priimkom, naslovom, eventualno tel.št., na kuverto napiši le svojo šifro!

Vse skupaj naslovi na Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, (kontakt).

Važno! Prijavni poli dodaj zalepljeno kuverto s svojim imenom, priimkom, naslovom, eventualno tel.št., na kuverto napiši le svojo šifro.

Vse skupaj naslovi na Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, (kontakt).

Dragi zvezdnik

Moj dragi je za dalj časa odšel na študij v tujino. Čeprav mi je obljubil zvestobo, me sedaj vseeno dajejo dvomi in zato me zanima, kaj o tem pravijo zvezde. Mi je lagal ali je bil iskren? Ravno tako pa me zanima, ali bo tam ostal dlje časa, kot je prvotno načrtoval, ali se bo vrnil predčasno, kajti jaz ga že zelo pogrešam. Odkar je odšel, se počutim kot riba na suhem in kar nekako ne morem brez njega. Tudi najino stanovanje je prazno in nekam pusto brez njega. Za odgovor se tebi in zvezdam najlepše zahvaljujem.

Denis

Spoštovani Denis

Tvoj dragi, ki je odšel v tujino, si je pred tem lepo omislil, da se bo nekako sprostil. To mu je tudi uspelo, saj ne pričakuje več trajne zveze. Zato ga kar lepo pozabi in se ne obremenjuj več z njim. Tam bo tudi ostal dlje časa, in ko se bo vrnil, se ne veseli, pač pa si poišči novega partnerja, ki te bo razumel in spoštoval. Tvoja razsodnost pa bo tista, ki ti bo pomagala, da se boš odločil, saj bo tvoj problem reševalo kar veliko ljudi. Ti se boš zelo hitro dvignil iz naporne situacije in našel tisto, kar že dolgo iščeš, ne obremenjuj pa se več z nepomembnimi stvarmi, saj v njih ne vidim rešitve. V prvi polovici letošnjega leta popazi na svoje finančno stanje, kajti ni ti ravno najbolje pisano, veliko boljša pa je druga polovica drugega leta. Najlepše se ti zahvaljujem za zaupanje in srečno.

Tvoj svetoalec

Dragi svetoalec

Sem Ljubljčan srednjih let (45), optimističnega karakterja, razumen in razumevajoč, a vedno manj (žal) ambiciozen.

Nisem gay s scene, v glavnem imam znanke(ke) in prijatelje(ice) hetero usmerjenosti. O svoji intimi govorim le redko, mojim najbližjim.

Monogamnost, ki jo v zadnjih letih narekuje aids, je bila moje vodilo vedno, tudi ko sem bil mlad in mnogo bolj živahen.

Zaljubljen sem bil trikrat, sposoben sem močnih in globokih čustev. Moja največja ljubezen, fant, s katerim sem imel vezo pred 15 leti, me je zapustil, ker nisem znal tolerirati njegove občasne nezvestobe. Dalj časa sem se psihično urejeval, se pobral, vendar se mi zdi, da je ta fant še danes obdržal kar precejšnji prostor v moji duši (z zelo močnimi, mešanimi občutki). Prepričan sem sicer, da je bil ta fant idealen zame.

Kasneje sem imel nekaj (neomembe vrednih) avantur. Zdaj imam že dve leti prijatelja v Zagrebu. Imam ga rad, cenim nje-

govo (veliko) poštenost, zelo pa me moti, da je skrajnež - nacionalist, podložen medijski propagandi, ki mu ne dovoli treznega razmisleka. Najin odnos je začel deliti na mi in vi (Hrvati - Slovenci); s pogovori in prepričevanjem nisem uspel urediti ničesar. Zgubljam potrpljenje in ne vem, kako dolgo bom toleriral, da so najini najintimnejši, osebni odnosi zastrupljeni z očitki dnevne politične situacije.

In zdaj te prosim, dragi svetoalec, da mi odgovoriš na vprašanja, ki si jih zadnje čase pogosto zastavljam: naj skušam biti potrpežljivejši in ostanem z Zagrebčanom, naj se v primeru, da bom imel možnost ponovnega zbližanja, vrnem k fantu P. iz mlajših dni, ki je zapustil daleč največji pečat mojemu življenju, ali naj v primeru, da počti še ta hrvaški vrč, začnem popolnoma na novo?

Želim si umirjeno, polno življenje, z občutkom pripadnosti, čeprav se staranja ali osamljenosti ne bojim. Lepo se ti zahvaljujem, da boš malce razmišljal o moji usodi in prihodnosti.

Pozdrav, Kab

Spoštovani Kab

Iz vašega pisma vidim, da se včasih malo preveč zapirate vase. Preveliko tveganje vas samo še dodatno obremenjuje, v vaši kombinaciji je viden tudi beg pred samim seboj. Obstanek vas samih se prikazuje tudi na področju samodiscipline. Odpira se vam kombinacija trdne in močne prihodnosti, ki bo prišla v vaše življenje kot veselje, kar pomeni, da se boste odločali predvsem o tesnem odnosu in to z osebo, mlajšo od vas. Poslovno bodite previdni, kajti razviden je velik spekter neiskrenih ljudi, ki vas obdajajo. Pri denarju ni videti večjih težav, saj vam prihodnost prinaša precej srečne dneve. Bodite pripravljeni na veliko presenečenje, kajti v vašem imenu se bodo odvijale stvari, ki vas bodo presenetile in vam bodo uprizorjene v vašo čast. Pričakujte tudi sporočilo, kajti to bo velika preizkušnja v vašem življenju. Končale se bodo težave in nova ljubezenska zveza je na površju, saj se vam bodo počasi pričele ureničevati vse vaše skrite želje, ki so bile do sedaj za vas tabu tema. Svarim vas samo pred nenehnim obremenjevanjem samega sebe in skrivanjem pred javnostjo, kajti to vam ne bo pomagalo odgnati vaših težav, tudi zaletavanje skozi zid ne bo pomagalo, saj se stvari čez noč spremeniti ne da. Moj nasvet je, da se sprijaznite z usodo, ki vam je bila dana že ob rojstvu, saj vam bo sprememba mišljenja pomagala pri močni samozavesti, ki prihaja v vaše življenje.

Srečno, vaš svetoalec

foto: JULIET VAN OTTEREN

TWO OF US - 9.5. ob 21.00

VB, 1987/88-1992, režija: Roger Tonge, igrajo: Jason Rush (Matthew), Lee Whitlock (Phil), Jenny Jay, Zoe Nathenson, Kathy Burke

Phil je srednješolec in ima stalno dekle Sharon; njegov najboljši prijatelj Matthew je šolo zapustil že leto poprej in je sam. Mladeniča, ki prosti čas preživljata v bazenu, v trenutku nečnosti pod tušem postaneta več kot samo "prijatelja". Pritisk v šoli (Philovi sošolci) in doma (Matthewov oče) ju pripravi do tega, da zbežita proč, na "honeymoon" k morski obali. Pod šotorom si izpovesta ljubezen, a idiliko zmoti prihod nekdanjega Philovega dekleta. Film je TV BBC posnela leta 1987 in ga premierno prikazala šele 25.3.1988, ko je "malenkostno", a bistveno spremenila konec: Phil z dekletom prijatelja zapusti in ta ves v spominoih, resigniran in sam, pospravlja šotor, medtem ko vlak z zaljubljenca drvi mimo. Konc lanskega leta pa se je na kaseti pojavila necenzurirana verzija...

Ob premieri filma, ki bi moral biti obvezno "čtivo" vseh višjih osnovnošolskih in srednješolskih razredov, je *The Guardian* zapisal: "Najstniška ljubezen je vedno čudovita, četudi jo izpolnjuje istospolni par".

SLIŠALA SEM PETJE SIREN

23.5. ob 21.00

(I've Heard The Mermaids Singing), Kanada 1987, režija: Patriciu Rozema, igrajo: Sheila McCarthy, Paule Baillargeon, Ann Marie MacDonald

Režiserka je v filmu svojo osebnost (zelo uspešno) razcepila na tri like: plašno, naivno, nesamozavestno Polly; navidezno suvereno Gabrielle, ki pod fasado skriva ranjenost človeka, čigar ambicije so večje od talenta, kar se izrodi v življenjsko travmo; ter resnično ustvarjalno Mary, ki pa je prevelik "otok zase", da bi se mogla s svojo ustvarjalnostjo soočiti z javnostjo.

Vse tri karakterje povezuje skupna lastnost: ženske so jim bliže od moških.

Polly, ki se amatersko ukvarja s fotografiranjem, dobi zaposlitev pri svetovljanski Gabrielle in se vanjo platonično zaljubi. V mesto pride Mary, Gabriellina ljubimka. V nasprotju z Gabrielle je zelo nadarjena slikarka, toda pred javnostjo (in Polly) zamenjata vlogi in Gabrielle izdaja slike pod svojim imenom. Polly, ki jo slike zelo impresionirajo, se skuša svojemu idolu približati, zato pošlje Gabrielli pod psevdonimom nekaj svojih fotografij. Gabrielle jih negativno oceni in za Polly se zruši svet, toda le do takrat, ko ugotovi, da je Gabriellina kreativnost prevara - v tem trenutku se zave svoje vrednosti in moči.

Film odlikuje predvsem vseskozi prisoten, subtilen humor; nežen režiserkin od-

nos do svojih junakinj; odlična fotografija; nikoli dolgočasen pripovedni ritem ter pre-tanjna, zelo precizna igra; iskrič, uspešen film, ki vabi k večkratnemu ogledu in vedno znova očara!

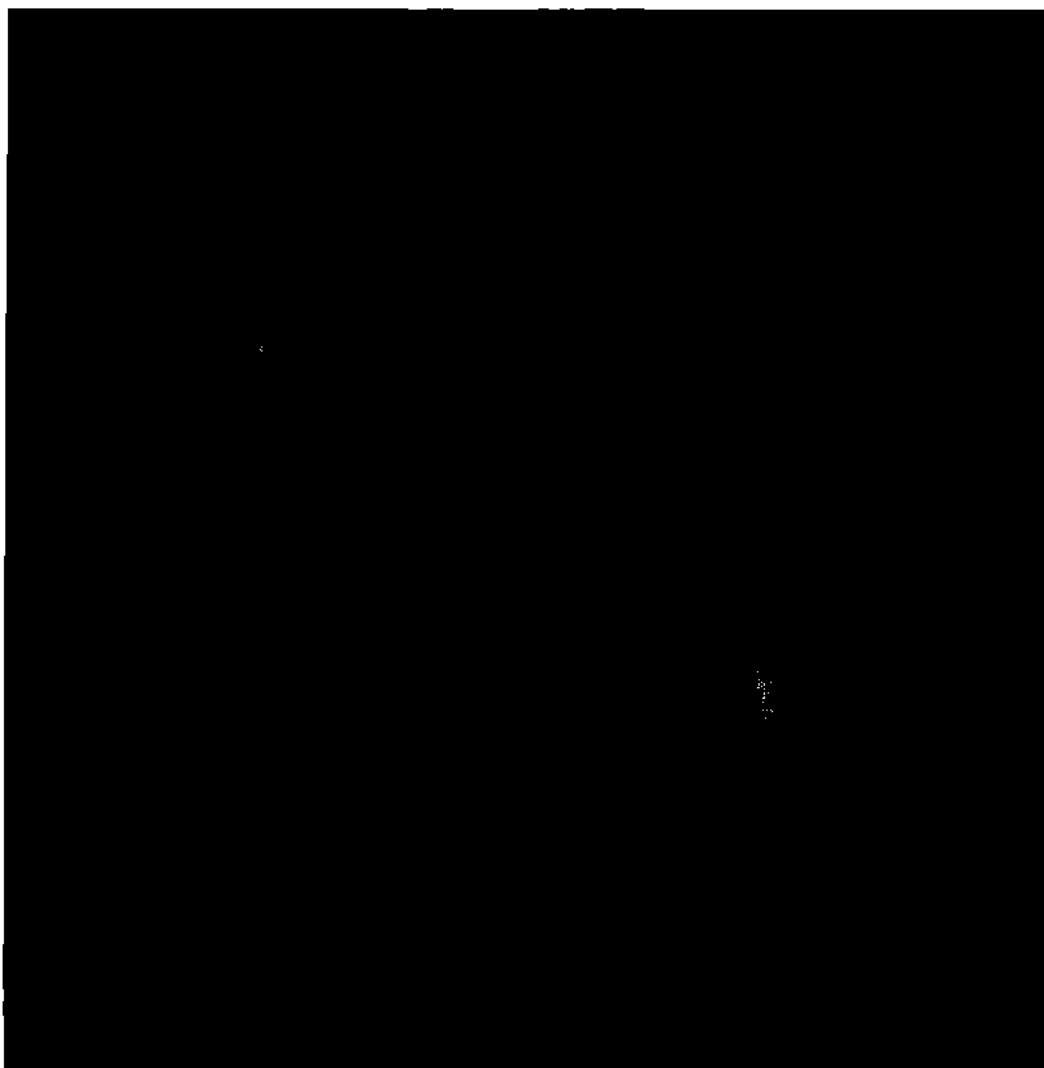
DONA HERLINDA IN NJEN SIN

6.6. ob 21.00

(Dona Herlinda y su hijo) Mehika, 1986, režija: Jaime Humberto Hermosillo, igrajo: Arturo Meza (Ramon), Marco Antonio Trevino (Rodolfo), Leticia Lupercio in Guadalupe del Toro kot Dona Herlinda

Ni vse slabo, kar je straight, in ni vse dobro, kar je gay. Pa vendar naj namerno spregledamo nekatere kike in vam to mehiško gay "družinsko" komedijo s številnimi zabavnimi detajli, ki jo spremenijo v fino in odločno satiro, "toplo" priporočamo.

Ramon, bodoči glasbenik, in Rodolfo, mlad pediater, sta ljubimca. Dona Herlinda je Rodolfova mati, ki pa navkljub prizanesljivi in obzirni naravi, celo toleranci, zahteva od sina, da se oženi in ima otroka. V njuno stanovanje pripelje Ramona, istočasno pa mu priskrbi tudi Olgo za življenjsko družico. In tako so najprej trije, kmalu celo štirje in Dona Herlinda pri vsem tem sploh ni samo peto kolo...

akademski časopis

KATJEDRA

Tyrševa 23, (62000) Maribor, tel. (062) 212 004, 221 675, fax (062) 222 742

Raza diska

Vsako nedeljo v K4 od 22^h do 03^{*}

KERSNIKOVA 4, LJUBLJANA